

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Spišské Hanušovce na roky 2015 – 2023

Názov:	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Spišské Hanušovce na roky 2015-2023
Územné vymedzenie:	obec Spišské Hanušovce
Územný plán obce schválený:	nie
Dátum schválenia PHSR:	22.7.2015
Dátum platnosti:	od 22.7.2015 do 31.12.2023
Verzia ¹ :	1.0
Publikovaný verejne:	23.7.2015
Spracoval:	RNDr. Radomír Babiak, PhD.

¹ Prvé prijaté znenie sa označuje číslom 1.0. V prípade zásadnej zmeny sa ďalšie aktualizované verzie označujú 2.0, 3.0 atď. V prípade malých zmien sa označuje 1.1.

SPIŠSKÉ HANUŠOVCE

erb obce

vlajka obce

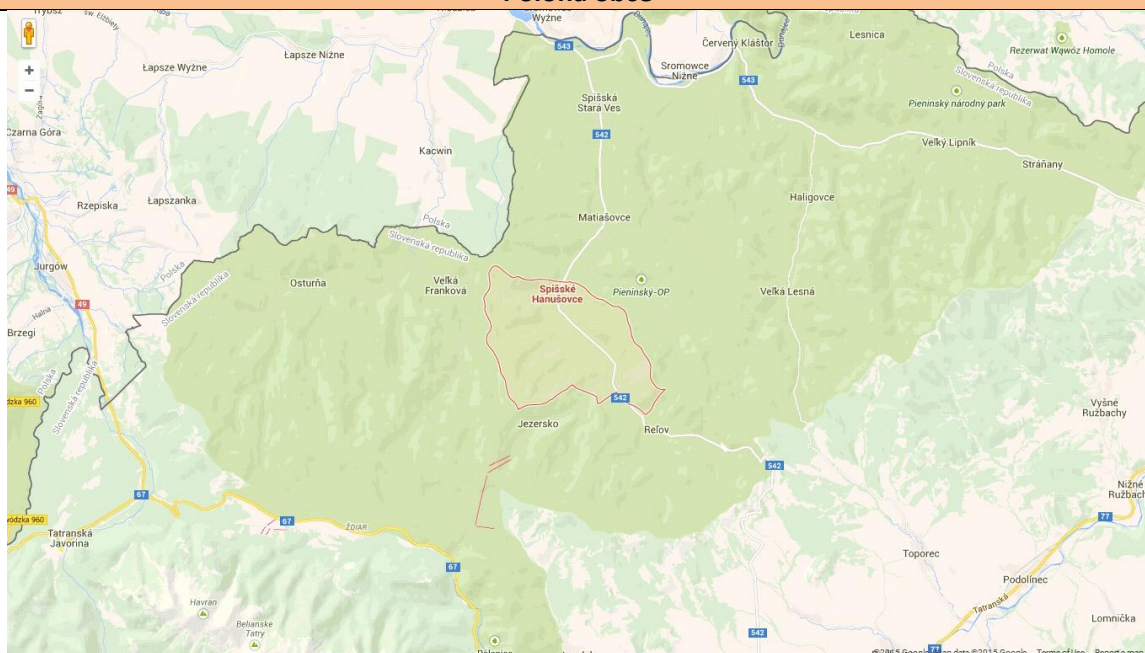
Základné údaje

Samosprávny kraj:	Prešovský
Okres:	Kežmarok
Historický región:	Horný Spiš, Zamagurie
Poloha stredu obce:	49°19'48" s.g.š. a 20°20'37" v.z.d.
Nadmorská výška stredu obce:	593 m.n.m.
Rozloha katastra:	14,30 km ² (1 430 ha)
Počet obyvateľov:	757 k 31.12.2014
Hustota obyvateľstva:	53 obyv./km ²
PSČ:	059 04
Evidenčné číslo vozidiel:	KK

Oficiálne kontakty

Adresa:	Obec Spišské Hanušovce Spišské Hanušovce 97 059 04
Web:	www.spisskehanusovce.sk
Email:	starosta@spisskehanusovce.sk
Telefón/Fax:	052/ 4181 421
IČO:	00 326 551

Poloha obce

OBSAH

ÚVOD	5
ZÁMER SPRACOVANIA PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE SPIŠSKÉ HANUŠOVCE NA ROKY 2015-2023	6
A-ANALYTICKÁ ČASŤ	10
ZOZNAM ANALYZOVANÝCH VÝCHODISKOVÝCH KONCEPČNÝCH DOKUMENTOV A DÁT	11
A.I ANALÝZA VNÚTORNÉHO PROSTREDIA	12
História obce	12
Prírodné pomery	12
Geologická stavba a geomorfologické pomery	12
Hydrogeografické pomery	13
Klíma	13
Pôdy	13
Rastlinstvo a živočíšstvo	13
Kvalita životného prostredia	14
Ochrana prírody a krajiny	14
Odpadové hospodárstvo	14
Obyvateľstvo	15
Počet obyvateľov a pohyb obyvateľstva	15
Veková štruktúra	19
Národnostná a konfesijná štruktúra	20
Vzdelanostná štruktúra	20
Základné socioekonomické charakteristiky obyvateľstva	20
Zamestnanosť a mzdy	21
Nezamestnanosť	23
Domový a bytový fond	26
Dopravná infraštruktúra	27
Technická infraštruktúra	29
Zdravotnícka a sociálna infraštruktúra a služby	29
Školstvo, kultúra a šport	30
Administratívno-správne služby	32
Hospodárske pomery	32
Polohová atraktivita územia	32
Organizačná štruktúra ekonomiky	33
Poľnohospodárstvo a lesníctvo	34
Priemysel	35
Cestovný ruch	35
Finančná analýza	37
Prehľad majetku a zdrojov	37
Analýza príjmov a výdavkov	38
Vyhodnotenie dotazníkového prieskumu	39

Ex-post hodnotenie PHSR 2007-2013	45
Ex-ante hodnotenie stavu projektovej pripravenosti investícií	48
A.II ANALÝZA VONKAJŠIEHO PROSTREDIA	50
Štrukturálne fondy v programovom období 2014-2020	51
STEEP analýza	54
A.III ZHODNOTENIE SÚČASNÉHO STAVU ÚZEMIA	55
SWOT analýza	55
Kľúčové faktory a disparity územia	56
B-STRATEGICKÁ ČASŤ	58
STRATEGICKÁ VÍZIA A STRATEGICKÝ CIEĽ OBCE	59
STRATÉGIA ROZVOJA	60
C-PROGRAMOVÁ ČASŤ	63
OPATRENIA, PROJEKTY A AKTIVITY PODĽA PRIORITNÝCH OBLASTÍ	64
SÚBOR UKAZOVATEĽOV, VÝSLEDKOV A DOPADOV	68
D-REALIZAČNÁ ČASŤ	76
AKČNÝ PLÁN OBCE	77
ADMINISTRATÍVNE, ORGANIZAČNÉ A INŠTITUCIONÁLNE ZABEZPEČENIE PHSR	78
STRUČNÝ POPIS KOMUNIKAČNEJ STRATÉGIE	79
SYSTÉM MONITOROVANIA A HODNOTENIA	80
E-FINANČNÁ ČASŤ	81
INDIKATÍVNY FINANČNÝ PLÁN	82
MODEL VIACZDROJOVÉHO FINANCOVANIA A FINANČNÝ RÁMEC	83
SYSTÉM HODNOTENIA A ZARAĐOVANIA PROJEKTOV DO FINANCOVANIA	88
ZÁVER	89
PRÍLOHY	91
ZOZNAM ČLENOV RIADIACEHO TÍMU, PRACOVNÝCH SKUPÍN A PARTNEROV ZAPOJENÝCH DO SPRACOVANIA PHSR	92
ZOZNAM INFORMAČNÝCH ZDROJOV POUŽITÝCH V PHSR	92
ZOZNAM SKRATIEK POUŽITÝCH V PHSR	93
AKČNÝ PLÁN NA DANÝ ROZPOČTOVÝ ROK S VÝHLADOM NA 2 ROKY	93
DOHODA O PARTNERSTVE	97
ZOZNAM TABULIEK, GRAFOV, OBRÁZKOV A FORMULÁROV	98

Úvod

Obecná samospráva v zmysle zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení a zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja tvorí integrálnu súčasť regionálnej politiky a regionálneho rozvoja. Integrálnou súčasťou regionálnej politiky sa stala najmä v súvislosti s rozsiahlou decentralizáciou verejnej správy, ktorá sa na Slovensku uskutočnila po prelome milénia a ktorou na obecné samosprávy prešlo obrovské množstvo kompetencií, zodpovednosti a taktiež financií, predstavujúcich významnú časť verejných financií. Samosprávy tak v oblasti vytvárania podmienok pre hospodársky a sociálny rozvoj územia majú svoje nezastupiteľné postavenie. Či už v rámci svojich originálnych kompetencií alebo preneseného výkonu štátnej správy, obce zabezpečujú výkony a služby vo verejnom záujme. Z tohto dôvodu je potrebné venovať veľkú pozornosť a úsilie koncipovaniu rozvojových stratégií samospráv.

Dokument „Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Spišské Hanušovce na roky 2015-2023“ (ďalej len „PHSR“) je strednodobý strategický dokument, ktorý na základe analýzy hospodárskej a sociálnej situácie stanovuje strategické ciele a priority v záujme budúceho rozvoja obce. Je prostriedkom na napĺňanie vízie ďalšieho smerovania obce. Týmto programom sa uskutočňuje podpora rozvoja na lokálnej úrovni s dôrazom na hospodársku, sociálnu a environmentálnu oblasť. Ide o program cielených opatrení, navrhnutý pre stimulovanie rozvoja obce v strednodobom horizonte.

Cieľom tohto dokumentu je navrhnúť funkčne trvalo udržateľnú rozvojovú stratégiu, zameranú na realizáciu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce so zreteľom na potreby jej obyvateľov. Tento dokument formuluje tak strategické ciele, ako aj konkrétne opatrenia a aktivity, realizáciou ktorých budú tieto ciele naplnené. PHSR nie je uzavretý dokument bez možnosti zmien. Práve naopak, je dokumentom živým, otvoreným, ktorý môže byť v prípade potreby kedykoľvek aktualizovaný, dopĺňovaný a upravovaný. Jeho význam a využitie spočíva predovšetkým v tom, že je spracovaný na základe prieskumu názorov a potrieb volených orgánov obce, jej obyvateľov, záujmových skupín, ako aj za spoluúčasti miestnych aktérov a odborníkov.

Ambíciou dokumentu je podať odpovede na tri základné a najdôležitejšie otázky:

1. Akí sme a kde sa nachádzame?
2. Kam sa chceme dostať?
3. Ako sa tam dostaneme?

Cieľom analytickej časti je identifikácia rozvojových faktorov a disparít obce (akí sme a kde sa nachádzame). Následne je v strategickej časti sformulovaná vízia, ktorá dáva odpoveď na druhú otázku (kam sa chceme dostať). Spôsob ako sa tam dostať je stanovený v stratégii rozvoja, ktorej úspešné naplnenie bude závislé od úspešnosti realizácie opatrení a aktivít, podrobne definovaných v programovej časti dokumentu.

Pri vypracovaní tohto programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja sa zohľadnili priority Národnej stratégie regionálneho rozvoja SR, ako aj jej vízia regionálneho rozvoja na Slovensku: Slovensko sa má stať krajinou s vysokou kvalitou života všetkých jeho obyvateľov. V záujme naplnenia dlhodobej vízie regionálneho rozvoja SR zameranej na rozvoj obcí, miest a regiónov, na zvyšovanie ich výkonnostného potenciálu a konkurencieschopnosti Národná stratégia regionálneho rozvoja SR stanovuje strategický cieľ: Integrovaným a výsledkovo orientovaným prístupom k regionálnemu rozvoju a na základe využitia vnútorného potenciálu regiónov zvýšiť do roku 2030 ich adaptabilitu, konkurencieschopnosť a výkonnosť pri súčasnom zvyšovaní kvality života obyvateľov a pri rešpektovaní princípov udržateľného rozvoja.

Zámer spracovania Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Spišské Hanušovce na roky 2015-2023

Formulár 1 (Ú1): Zámer spracovania PHSR

Zámer spracovania PHSR	
Názov dokumentu	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Spišské Hanušovce na roky 2015-2023
Forma spracovania	<p>Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Spišské Hanušovce na roky 2015-2023 (ďalej len „PHSR 2015-2023“) bude spracovaný podľa aktuálneho znenia zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov a v súlade s Metodikou na vypracovanie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC, vydanou Ministerstvom dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja, verzia 2.0, február 2015.</p> <p>Spracovanie dokumentu bude rešpektovať princíp partnerstva. Vykonané bude participatívnym spôsobom so zapojením zamestnancov obecného úradu, poslancov OcZ, širokej verejnosti a externých odborníkov.</p> <p>PHSR bude vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v Národnej stratégii regionálneho rozvoja, zohľadňovať bude ciele a priority zakotvené v Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja.</p>
Riadenie procesu spracovania	<p>Za riadenie procesu spracovania bude zodpovedať riadiaci tím zložený zo zástupcov obce a zhotoviteľa. Členmi riadiaceho tímu budú:</p> <p>Za obec: <u>Koordinátor riadiaceho tímu</u> Ing. Jozef Dudžák – starosta obce <u>Členovia riadiaceho tímu</u> Peter Baka – poslanec OcZ Ing. František Marhefka – kontrolór obce Mária Pazerová – zamestnanec</p> <p>Za zhotoviteľa: <u>Člen riadiaceho tímu</u> RNDr. Radomír Babiak, PhD. – externý odborník</p> <p>Riadiaci tím zodpovedá za:</p> <ul style="list-style-type: none"> - celkovú koordináciu spracovania PHSR 2015-2023, - zostavenie Zámeru spracovania PHSR, - spracovanie analýzy vnút. a vonkajšieho prostredia, - spracovanie východísk pre strategickú časť, - vypracovanie strategickej vízie, - vypracovanie sumárneho návrhu aktivít a projektov ako východisko pre Akčný plán, - stanovenie termínov realizácie aktivít, projektov (roky) a odhad ich financovania (výška a zdroje financovania),

	<ul style="list-style-type: none"> - spracovanie akčného plánu na daný rozpočtový rok s výhľadom na 2 roky, - vytvorenie systému monitorovania, hodnotenia a aktualizácie PHSR, - informovanie verejnosti o realizácii PHSR, - spracovanie finančnej časti vo forme Finančného rámca pre realizáciu PHSR, - finalizáciu dokumentu a jeho predloženie zastupiteľstvu na schválenie. <p>Pre účely spracovania dokumentu budú zriadené 3 pracovné skupiny pre oblasť hospodárstva, sociálnych vecí a životného prostredia. Členovia pracovných skupín za obec budú nominovaní starostom obce, príp. obecným zastupiteľstvom. Členstvo v pracovných skupinách pre partnerské organizácie a pre zainteresovanú verejnosť bude ponúknuté na báze dobrovoľnosti a so subjektmi, ktoré prejavia záujem o spoluprácu, bude uzatvorená partnerská dohoda.</p> <p>Členovia pracovnej skupiny – hospodárska: Ing. Ján Trebuňa Ing. Branislav Barlák Ing. František Krempaský RNDr. Radomír Babiak, PhD.</p> <p>Členovia pracovnej skupiny – sociálna: Pavol Bolcár Peter Baka RNDr. Radomír Babiak, PhD.</p> <p>Členovia pracovnej skupiny – environmentálna: MVDr. Viliam Ovšonka Jozef Sičár RNDr. Radomír Babiak, PhD.</p> <p>Pracovné skupiny budú zodpovedať za:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prerokovanie východísk pre strategickú časť, - prípravu podkladov pre formuláciu strategickej vízie, - návrh strategických cieľov a opatrení, - špecifikáciu opatrení, návrh aktivít a projektov, vrátane merateľných ukazovateľov výsledku, - prerokovanie návrhu finančnej časti. <p>Spracovanie PHSR bude prebiehať v úzkej komunikácii s verejnosťou. Verejnosť bude pravidelne informovaná o priebežných výstupoch prostredníctvom webovej stránky obce. Názory verejnosti budú zozbierané formou dotazníkového prieskumu.</p>
Obdobie spracovania	Od 11.5.2015 do 31.7.2015
Financovanie spracovania	Z rozpočtu obce, vo výške 800,- eur.

Zdroj: Weisová, Bernátová 2012, vlastné spracovanie

Formulár 2 (Ú2): Harmonogram spracovania PHSR

Harmonogram spracovania PHSR												
Mesiac	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Úvod					X	X						
Analytická časť					X	X						
Strategická časť						X	X					
Programová časť						X	X					
Realizačná časť						X	X					
Finančná časť							X					
Záver							X					

Zdroj: Weisová, Bernátová 2012, vlastné spracovanie

Formulár 3 (Ú3): Metódy zapojenia verejnosti do prípravy PHSR

Metóda	Informovanie verejnosti	Získavanie názorov verejnosti	Zohľadnenie názorov verejnosti
Verejné informačné tabule			
Internetové stránky	áno	áno	áno
Obecné noviny			
Obecný rozhlas	áno		
Stretnutia s kľúčovými ľuďmi		áno	áno
Návšteva v území	áno	áno	áno
Verejné vypočutie	áno	áno	áno
Využitie miestnych ľudí na získavanie názorov	áno	áno	
Dotazník pre záujmové skupiny			
Dotazník pre širokú verejnosť	áno	áno	áno
Pracovné skupiny	áno	áno	áno
Nezávislí experti poskytujúci poradenské služby	áno	áno	áno

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

Formulár 4 (Ú8): Štruktúra dokumentu

Úvod

táto časť zahŕňa:

- stručný popis kontextu vzniku a chronológie prípravy PHSR,
- stručné zhrnutie východiskových koncepčných dokumentov, týkajúcich sa vymedzeného územia,
- zámer spracovania PHSR.

Analytická časť

táto časť zahŕňa:

- kompletnú analýzu vnútorného prostredia na základe overeného súboru kvantitatívnych a kvalitatívnych dát podľa jednotlivých oblastí vrátane finančnej a hospodárskej situácie,
- ex-post hodnotenie (realizácia existujúceho PHSR vrátane vyhodnotenia rozpracovaných investičných a neinvestičných projektov k 31.12. príslušného roku),
- analýzu silných a slabých stránok územia,
- identifikáciu hlavných vonkajších faktorov rozvoja územia (výber hlavných faktorov),
- analýzu príležitostí a ohrození pre rast a rozvoj územia (posúdenie hlavných faktorov z hľadiska príležitostí a ohrození),

- analýzu väzieb územia,
- SWOT analýzu (súhrnná tabuľka),
- analýzu možných rizík a hrozieb, identifikáciu kritických oblastí rozvoja,
- identifikáciu východísk a možných riešení,
- odhad budúceho možného vývoja.

Strategická časť

táto časť zahŕňa:

- víziu územia,
- formuláciu a návrh stratégie,
- výber a popis strategických cieľov v jednotlivých politikách – oblastiach rozvoja (hospodárska, sociálna, environmentálna).

Programová časť

táto časť zahŕňa:

- konkrétne opatrenia a projekty vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám,
- súbor ukazovateľov výsledkov a dosahov vrátane východiskových a cieľových hodnôt.

Realizačná časť

táto časť zahŕňa:

- popis úloh jednotlivých partnerov pri realizácii PHSR,
- popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie PHSR, spôsob komunikácie, kooperácie a koordinácie,
- stručný popis komunikačnej stratégie PHSR k jednotlivým cieľovým skupinám,
- systém monitorovania a hodnotenia,
- akčný plán na daný rozpočtový rok s výhľadom na 2 roky – vecný a časový harmonogram realizácie jednotlivých opatrení a projektov.

Finančná časť

táto časť zahŕňa:

- indikatívny finančný plán na celú realizáciu PHSR,
- model viaczdrojového financovania jednotlivých opatrení, aktivít (projektov) za účasti sociálno-ekonomických partnerov v území v prepojení na programový rozpočet obce,
- hodnotiacu tabuľku pre výber projektov.

Záver

táto časť zahŕňa:

- informáciu o schválení a zverejnení PHSR.

Prílohy

táto časť zahŕňa:

- Príloha č. 1 – Zoznam členov riadiaceho tímu, pracovných skupín a partnerov zapojených do spracovania PHSR,
- Príloha č. 2 – Zoznam informačných zdrojov použitých v PHSR (východiskové strategické a koncepcné dokumenty, súvisiaca legislatíva),
- Príloha č. 3 – Zoznam skratiek použitých v PHSR,
- Príloha č. 4 – Akčný plán na daný rozpočtový rok s výhľadom na 2 roky,
- Príloha č. 5 – Dohoda o partnerstve.

A-Analytická časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Analytická časť PHSR obsahuje komplexné zhodnotenie a analýzu východiskovej situácie obce s väzbami na širšie územie – analýzu aktuálneho stavu, v akom sa obec nachádza. Definuje vnútorný potenciál územia a limitujúce faktory rozvoja obce.

Zoznam analyzovaných východiskových koncepčných dokumentov a dát

Pri spracovaní Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Spišské Hanušovce na roky 2015-2023 boli analyzované a zohľadnené už existujúce programovacie a plánovacie dokumenty:

Tabuľka 1: Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov

Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov			
Názov dokumentu	Platnosť dokumentu	Úroveň dokumentu	Zdroj
Program odpadového hospodárstva obce	2011-2015	lokálna	Obecný úrad
Povodňová dokumentácia obce	priebežne	lokálna	Obecný úrad
PHSR Prešovského samosprávneho kraja 2008-2015 ²	2008-2015	regionálna	www.po-kraj.sk
Územný plán veľkého územného celku Prešovského kraja – Zmeny a doplnky 2004	od 2004	regionálna	www.po-kraj.sk
Národná stratégia regionálneho rozvoja SR	2030	národná	www.telecom.gov.sk
Strategický plán rozvoja dopravnej infraštruktúry SR do roku 2020 - návrh	2020	národná	www.telecom.gov.sk
Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001	od 2001	národná	www.telecom.gov.sk
Partnerská dohoda 2014-2020	2014-2020	národná	www.partnerskadohoda.gov.sk
Operačné programy 2014-2020	2014-2020	národná	www.partnerskadohoda.gov.sk
Stratégia Európa 2020	2020	európska	www.eu2020.gov.sk

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

Okrem rôznych koncepčných dokumentov bolo pri spracovaní dokumentu použité aj veľké množstvo dát rôzneho charakteru. Ich prehľad zobrazuje nasledujúca tabuľka.

Tabuľka 2: Zoznam použitých kvalitatívnych a kvantitatívnych dát

Zoznam použitých kvalitatívnych a kvantitatívnych dát		
Oblasť dát/téma	Zdroj údajov	Webová stránka
Obyvateľstvo	Obec Spišské Hanušovce Štatistický úrad SR Databáza regionálnej štatistiky Mestská a obecná štatistika Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011	www.spisskehanusovce.sk www.statistics.sk www7.statistics.sk datacube.statistics.sk www.upsvar.sk datacube.statistics.sk/SODB/

² V súčasnosti prebieha proces spracovania nového PHSR Prešovského samosprávneho kraja, predpokladaný termín jeho schválenia je koncom roka 2015.

Bývanie	Obec Spišské Hanušovce Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011 Štatistický úrad SR	www.spisskehanusovce.sk datacube.statistics.sk/SODB/ www.statistics.sk
Hospodárstvo	Obec Spišské Hanušovce Databáza regionálnej štatistiky Štatistický úrad SR Obchodný register Živnostenský register	www.spisskehanusovce.sk www7.statistics.sk www.statistics.sk www.orsr.sk www.zrsr.sk
Školstvo a vzdelávanie	Obec Spišské Hanušovce	www.spisskehanusovce.sk
Zdravotníctvo	Obec Spišské Hanušovce	www.spisskehanusovce.sk
Sociálna sféra	Obec Spišské Hanušovce Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny Štatistický úrad SR	www.spisskehanusovce.sk www.upsvar.sk www.statistics.sk

Zdroj: vlastné spracovanie

A.I Analýza vnútorného prostredia

História obce

Prvá písomná zmienka o obci Spišské Hanušovce (presnejšie o jej možnom zakladateľovi) pochádza z roku 1313, kedy bola založená na nemeckom práve šoltýsom Henusom na majetku Berzeviczyovcov, šľachticov z Lomnice.

Obec mala od svojho vzniku mnohých pánov, ktorí, najmä v počiatočných rokoch jej existencie, medzi sebou viedli časté majetkové spory o jej vlastníctvo. Druhými zemepánmi Spišských Hanušovci boli rehoľní kanonici strážcovia jeruzalemského sv. Hrobu Pána, nazývaní aj „križovníci“ alebo „križiáci“. Títo vlastnili obec až do roku 1591, kedy ju predali Jurajovi Horvátovi z Plavča. V ďalšom období patrila obec viacerým majiteľom, keď bola niekoľko krát daná do zálohu (napr. Štefanovi Tökölému z Kežmarku v roku 1634, barónovi Antonovi Pavlovi Mednyanszkému v roku 1692...), príp. predaná (napr. v roku 1732 ju mesto Kežmarok predalo šľachticovi Dávidovi Spillenbergovi a jeho manželke Eufrozíne Radvany).

Až do zrušenia poddanstva v roku 1848 sa drvivá väčšina obyvateľov obce živila poľnohospodárstvom a len v menšej miere remeslami, pričom bola v poddanskom vzťahu k zemepánovi. To znamenalo, že mu obyvatelia museli odvádzať určité naturálne i peňažné dávky a vykonávať pre neho prácu.

Početom obyvateľov sa jednalo o malú obec, keď ešte na prelome 16. a 17. storočia mala len niečo málo cez 100 obyvateľov. V ďalšom období už dochádzalo k väčšiemu nárastu počtu obyvateľov a zo Sčítania v roku 1880 vyplýva, že v tomto roku už žilo v Spišských Hanušovciach 578 obyvateľov. Koncom 19. storočia a v predvojnovom období postihlo obec vysťahovalectvo za prácou, keď sa jej obyvatelia sťahovali najprv na Dolnú zem a pred 1. svetovou vojnou najmä do Ameriky. To sa, spolu s úmrtiami obyvateľstva počas vojny, prejavilo na poklese počtu obyvateľov (425 v roku 1921). Počas 20. storočia sa obec rozrastala ako početom postavených domov, tak aj množstvom obyvateľov. V súčasnom období žije na jej území cca 750 obyvateľov (Majeriková-Molitoris, Majeriková 2013).

Prírodné pomery

Geologická stavba a geomorfologické pomery

Geologickú stavbu územia tvorí centrálnokarpatský paleogén (flyšové pásmo), ktorý je tvorený najmä pieskovicami a ílovcami, v menšej miere zlepenkami a ďalšími horninami. Z hľadiska

geomorfologického členenia patrí katastrálne územie obce do Alpsko-Himalájskej sústavy, podsústavy Karpaty, provincie Západné Karpaty, subprovincie Vonkajšie západné Karpaty, Podhŕľno-magurskej oblasti a celku Spišská Magura. Z aspektu vertikálnej disekcie reliéfu sa na území obce nachádzajú najmä vrchoviny. Pozdĺž Rieky sa nachádza riečna dolina, vymodelovaná eróznou činnosťou tohto vodného toku. Prítomnosť flyšového pásma, charakteristického striedaním priepustných a nepriepustných hornín, determinuje výskyt svahových deformácií, z ktorých najvýraznejšie sú zosuvy. Modelačným médium týchto zosuvov je najčastejšie gravitácia, nachádzajú sa tu však aj zosuvy vytvorené eróznou činnosťou riek a potokov.

Hydrogeografické pomery

Hydrologicky patrí územie obce do úmoria Baltského mora, do povodia Dunajca a rieky Rieka, tečúcej južno-severným smerom, ktorá odvodňuje územie obce a vlieva sa do Dunajca. Najväčšie prítoky Rieky v katastri obce Spišské Hanušovce sú potoky Ľoch, Klauza, Tamplik a Giblik, pričom tieto majú niekoľko ďalších prítokov. Spomínané rieky a potoky majú snehovo-dažďový režim odtoku, čo znamená, že najvyššiu vodnosť majú v apríli až v júli a najnižšiu od novembra do februára. Striedanie priepustných a nepriepustných hornín vytvára nepriaznivé podmienky pre akumuláciu podzemných vôd. Priaznivejšie podmienky sa vytvárajú pozdĺž zlomov a v bridlicových puklinách, kde možno nájsť kolektory. Územie je na podzemné vody pomerne chudobné, minerálne pramene sa v katastri obce nenachádzajú.

Klíma

Územie obce patrí do chladnej, veľmi vlhkej klimatickej oblasti, mierne chladného okrsku (C1) s priemernou júlovou teplotou v rozmedzí 12 °C až 16 °C a priemernou ročnou teplotou okolo 4 °C. Priemerný počet letných dní sa na základe dlhodobých pozorovaní pohybuje na úrovni 20, priemerný počet mrazových dní je okolo 155. Z aspektu zimnej turistiky je priaznivý priemerný počet dní so snehovou pokrývkou, ktorý sa pohybuje okolo počtu 110, pričom priemerná hrúbka snehovej pokrývky je cca 40 cm. Územie je pomerne bohaté na vlahu, priemerný ročný úhrn zrážok je od 723 mm do 1 256 mm. V januári dosahuje úhrn zrážok okolo 40 mm, v júli 100-140 mm. Charakteristickou črtou územia je jeho inverzná poloha, prejavujúca sa pomerne častým výskytom hmiel v najnižšie položených častiach katastra. Veterné pomery v katastri obce sú podmienené cirkuláciou ovzdušia, geografickými pomermi i blízkosťou Vysokých Tatier. V ročnom priemere prevažujú severozápadné a severné vetry. Najmenšie zastúpenie má severovýchodné, južné a východné prúdenie vzduchu.

Pôdy

Väčšinu poľnohospodárskeho pôdneho fondu územia pokrývajú stredne ťažké pôdne druhy - ílovitohlinité, menšiu časť ťažké pôdne druhy - hlinité. V južnej časti katastra sa na východnej časti toku Rieka vyskytujú pôdy piesočnatohlinité, ktoré zaraďujeme medzi stredne ťažké pôdy. Ostatnú časť katastra obce tvoria lesné pôdy. Z pôdných typov prevládajú najmä kambizeme kyslé, na fluviálnych sedimentoch fluvizeme. Pôdy sú pomerne chudobné na humus, jeho obsah v hĺbke do 25 cm je nízky (menej ako 1,8 %).

Rastlinstvo a živočíšstvo

Z hľadiska fytogeografického členenia patrí územie do bukovej fytogeograficko-vegetačnej zóny. Prirodzenou potenciálnou vegetáciou sú bukové a jedľovo-bukové lesy, v povodí Rieky sú prirodzenou potenciálnou vegetáciou jelšové lesy. Druhovú skladbu hospodárskych lesov je však v súčasnosti z dôvodu umelej výsadby človekom značne pozmenená a dominantnú zložku momentálne tvoria smrekové monokultúry. Okrem smreka obyčajného sa v lesoch v stromovej etáži v hojnom počte vyskytujú aj buk lesný, javor horský, jedľa biela, borovica lesná, breza previsnutá, lipa malolistá, lipa veľkolistá a ďalšie. Zoogeografické členenie terestrického biocyklu zaraďuje územie do provincie listnatých lesov. Zo stavovcov sú pre toto územie charakteristické najmä jeleň obyčajný, srnec hôrny, sviňa divá, zajac poľný, vlk obyčajný a líška obyčajná.

Kvalita životného prostredia

Ochrana prírody a krajiny

Katastrálne územie obce Spišské Hanušovce leží v ochrannom pásme Pieninského národného parku a platí na ňom 2. stupeň územnej ochrany prírody. V obci sa nenachádzajú žiadne maloplošné chránené územia ani prvky ochrany prírody s vyšším stupňom ochrany. Najbližšie k obci Spišské Hanušovce sa nachádzajú prírodné rezervácie a prírodné pamiatky v katastri obcí Osturňa (Veľké osturnianske jazero, Malé jazera, Jazero) a Jezersko (Jezerské jazero). V Osturni sa nachádza aj pamiatková rezervácia ľudovej architektúry. V neďalekom Pieninskom národnom parku sa nachádzajú zóny s 2. až 5. stupňom ochrany. Jeho súčasťou sú aj 4 prírodné rezervácie – Národná prírodná rezervácia Haligovské skaly, NPR Prielom Dunajca, NPR Prielom Lesníckeho potoka a NPR Kamienska tisina. V Červenom Kláštore sa taktiež nachádza Národná kultúrna pamiatka s rovnomeným názvom.

Veľmi významným progresívnym momentom z aspektu ochrany prírody a krajiny a skvalitňovania životného prostredia bolo odstavenie kotolní na tuhé palivo (predovšetkým uhlie), ktoré dominovalo v tepelnom hospodárstve územia až do konca 90-tych rokov a ktoré výrazne znečisťovalo ovzdušie. V roku 1998 prebehla plynofikácia obce a v roku 2000 plynofikácia školy. V súčasnosti prevádzkujú niektoré domácnosti z dôvodu nastavenia cien plynu okrem plynových kotolní aj kotly na tuhé palivo, jedná sa však o kúrenie drevnou hmotou a nie uhlím.

Odpadové hospodárstvo

Systém zberu komunálnych odpadov je v obci nastavený podľa reálnych potrieb obyvateľov a zabezpečuje sa v súlade s ustanoveniami Zákona o odpadoch. Na zber zmesového komunálneho odpadu z domácností sa používajú 110 l KUKA nádoby a 1100 l maloobjemové kontajnery (MOK). Ostatné komunálne odpady sa v závislosti od druhov odpadov zbierajú prostredníctvom veľkoobjemových kontajnerov alebo vriec. Na zber drobného zmesového odpadu od obyvateľov a návštevníkov obce sú v intraviláne obce rozmiestnené drobné odpadkové koše.

Tabuľka 3: Frekvencia zberu komunálneho odpadu pre domácnosti

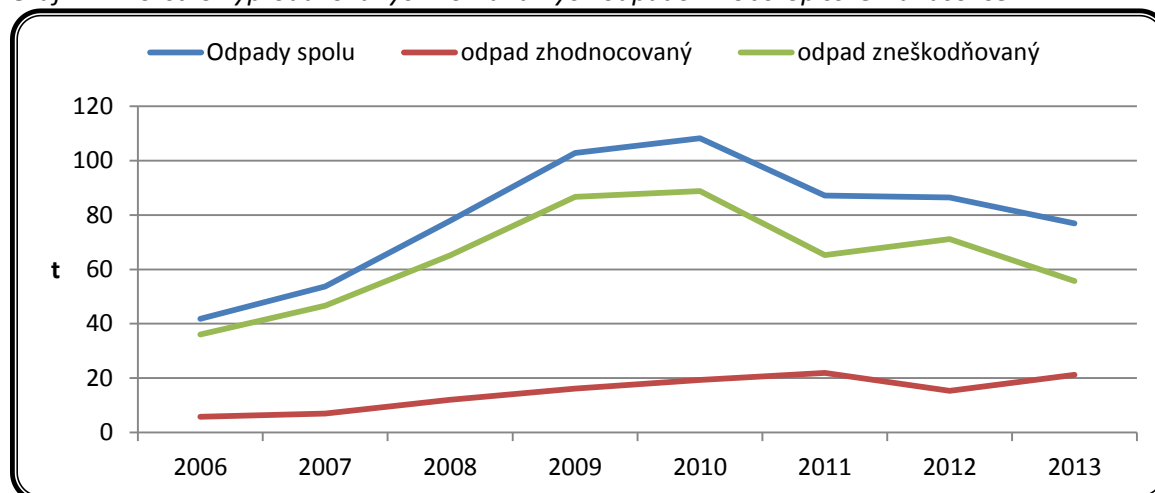
Názov odpadu	Kategória O-ostatný N-nebezpečný	Frekvencia zberu
zmesový KO	O	1 x za 14 dní
papier a lepenka	O	4 x ročne
plasty	O	1 x za mesiac
kovy	O	1 x za mesiac
sklo	O	1 x za mesiac
veľkoobjemový odpad	O	2 x ročne
drobný stavebný odpad	O	2 x ročne
textil	O	2 x ročne
elektroodpad	N	2 x ročne
batérie	N	2 x ročne
ostatný nebezpečný odpad	N	2 x ročne

Zdroj: POH obce

Množstvo vyprodukovaných komunálnych odpadov má od roku 2011 priaznivú, klesajúcu tendenciu. V súlade so záväznou časťou Programu odpadového hospodárstva je však potrebné zvýšiť úsilie samosprávy v osvetovej aktivite na podporu triedenia odpadov v domácnostiach, čo by pomohlo naďalej zvyšovať podiel zhodnocovaných odpadov.

Graf 1: Množstvo vyprodukovaných komunálnych odpadov v obci Spišské Hanušovce

Zdroj: POH obce

Obyvateľstvo

Počet obyvateľov a pohyb obyvateľstva

Nasledujúca tabuľka zobrazuje základné parametre stavu a pohybu obyvateľstva obce Spišské Hanušovce za posledných 10 rokov. Počet obyvateľov sa v tomto období zvýšil až o 96 (zo 661 v roku 2005 na 757 v roku 2014). Zaujímavou skutočnosťou je, že autochtónne obyvateľstvo predstavuje 54,5 % všetkých obyvateľov Spišských Hanušoviec (na základe výsledkov SODB 2011).

Tabuľka 4: Základné charakteristiky stavu a pohybu obyvateľstva

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Počet obyvateľov (k 31.12.)	661	664	658	708	708	748	758	761	756	757
Živonarodení	8	4	7	9	15	18	16	16	9	10
Zomrelí	5	3	4	3	6	5	2	6	9	6
Bilancia prirodzeného pohybu	3	1	3	6	9	13	14	10	0	4
Pristťahovaní	10	11	5	48	5	35	12	6	3	12
Vystťahovaní	5	9	14	5	14	8	10	13	9	16
Migračné saldo	5	2	-9	43	-9	27	2	-7	-6	-4
Bilancia celkového pohybu	8	3	-6	49	0	40	16	3	-6	0
Hr.m. živorodenosti (‰)	12,1	6,0	10,6	12,7	21,2	24,1	21,1	21,0	11,9	13,2
Hr.m. úmrtnosti (‰)	7,6	4,5	6,1	4,2	8,5	6,7	2,6	7,9	11,9	7,9
Hr.m. prirodzeného prírastku (‰)	4,5	1,5	4,6	8,5	12,7	17,4	18,5	13,1	0,0	5,3
Hr.m. imigrácie (‰)	15,1	16,6	7,6	67,8	7,1	46,8	15,8	7,9	4,0	15,9
Hr.m. emigrácie (‰)	7,6	13,6	21,3	7,1	19,8	10,7	13,2	17,1	11,9	21,1
Hr.m. migračného salda (‰)	7,6	3,0	-13,7	60,7	-12,7	36,1	2,6	-9,2	-7,9	-5,3
Hr.m. celkového prírastku (‰)	12,1	4,5	-9,1	69,2	0,0	53,5	21,1	3,9	-7,9	0,0

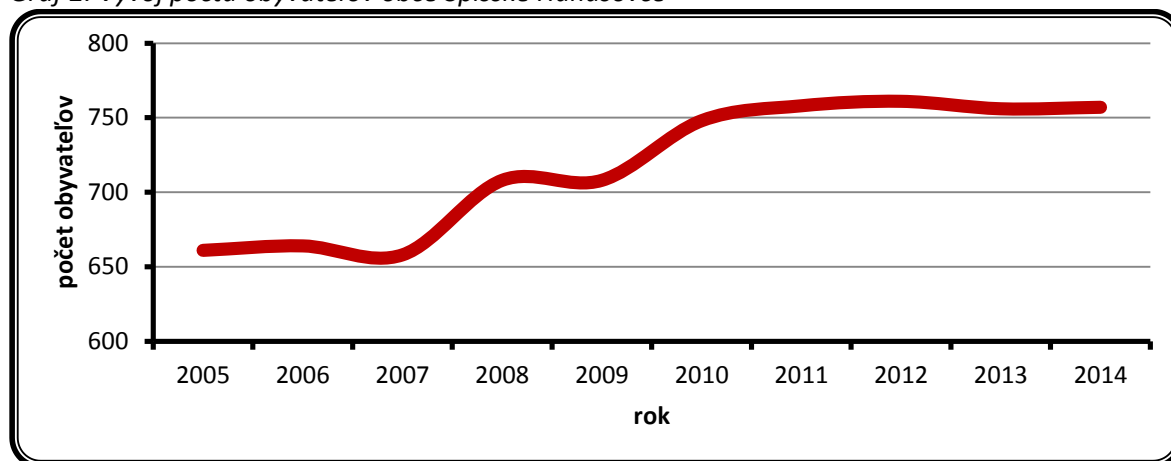
Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné prepočty

Vývoj počtu obyvateľov Spišských Hanušoviec za posledných 10 rokov má veľmi pozitívny trend. Od roku 2005 do roku 2014 narástol počet obyvateľov o 96 (zo 661 na 757), čo predstavuje takmer 14,5 % nárast. Najvýznamnejší vplyv na tento (v regióne Zamaguria) neobvyklý nárast mala výstavba dvoch bytových domov, ktoré postavila obec. Približne od roku 2011 možno pozorovať ustálenie tohto priaznivého trendu, keďže počet obyvateľov začal stagnovať.

Graf 2: Vývoj počtu obyvateľov obce Spišské Hanušovce

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Spišské Hanušovce možno považovať za pronatalitnú obec. Úroveň natality za posledných 10 rokov mala veľmi nevyrovnaný priebeh, keď medzioročne oscilovala medzi hodnotami od 6,0 ‰ (2006; 4 živonarodení) až po 24,1 ‰ (2010; 18 živonarodených). Najpriaznivejšie obdobie predstavovali roky 2009 až 2012, počas ktorých sa každoročne rodil pomerne veľký počet detí a hrubá miera živorodenosti presahovala hodnotu 20,0 ‰. Priemerná hodnota hr. m. živorodenosti za posledných 10 rokov bola 15,4 ‰. Obec v tomto ukazovateli dosahuje mimoriadne priaznivé hodnoty. Pre porovnanie, v Zamagurí sa hr. m. živorodenosti pohybuje na úrovni cca 12 ‰, v okrese Kežmarok 15 ‰, v Prešovskom kraji 11,5 ‰ a v Slovenskej republike 10 ‰.

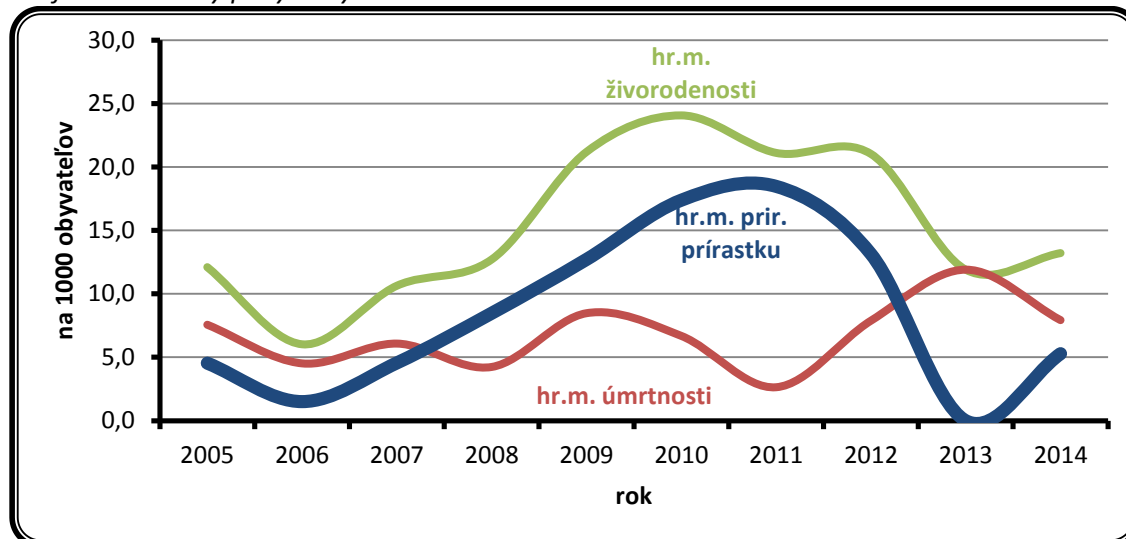
Medzioročný vývoj počtu zomrelých mal značne vyrovnanejší priebeh, ako tomu bolo u počtu živonarodených. Najmenej zomrelých za posledných 10 rokov bolo v roku 2012 (2 osoby), najviac v roku 2013 (9 osôb). Úroveň mortality sa teda pohybovala v rozmedzí od 2,6 po 11,9 ‰, pričom priemer za posledných 10 hodnotených rokov bol v Spišských Hanušovciach 6,8 ‰. Pre porovnanie, v Zamagurí hr. m. úmrtnosti osciluje okolo úrovne cca 10 ‰, v okrese Kežmarok 7 ‰, v Prešovskom kraji 8 ‰ a v Slovenskej republike okolo 9,5 ‰.

Pozitívne hodnoty živorodenosti a úmrtnosti sa odzrkadľujú v priaznivej bilancii prirodzeného pohybu obyvateľstva Spišských Hanušoviec. Obec je (takmer) každoročne populačne zisková. Hrubá miera prirodzeného prírastku sa v posledných 10 rokoch pohybovala v rozmedzí od 0,0 ‰ v roku 2013 (jediný rok, keď obec populačne stagnovala), po 18,5 ‰ v roku 2011. Najväčšie populačné zisky obec zaznamenávala v spomínanom období 2009 – 2012. Reprodukcia obyvateľstva bola teda za posledných 10 rokov z dôvodu dobrej kombinácie vysokej natality a relatívne nízkej mortality priaznivá, prirodzenými populačnými procesmi dochádzalo v obci k prírastku obyvateľov.

Za dominantné faktory, ovplyvňujúce prirodzený pohyb obyvateľstva obce, možno považovať predovšetkým vekovú štruktúru obyvateľov, čiastočne aj mieru religiozity obyvateľstva.

Graf 3: Prirodzený pohyb obyvateľstva v rokoch 2005-2014

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Kým vývoj prirodzeného pohybu je v obci pozitívny, vývoj z hľadiska migračného pohybu už takým nie je. Hrubá miera imigrácie sa v obci za posledných 10 rokov pohybovala v priemere na úrovni 20 ‰ (priemerne sa ročne prisťahovalo cca 15 osôb). Tieto hodnoty sú však zdeformované vysokým počtom prisťahovaných v rokoch 2008 a 2010 (48, resp. 35 prisťahovaných), keď boli zverené do užívania 2 bytové domy, vybudované obcou primárne pre mladé rodiny (postavenie bytových domov malo výrazne pozitívny vplyv na demografické charakteristiky obyvateľstva obce). Okrem spomínaných dvoch rokov sa počet prisťahovaných medziročne pohyboval v rozmedzí od 3 do 12 osôb (čo z relatívneho hľadiska činilo od 4,0 do 15,9 ‰).

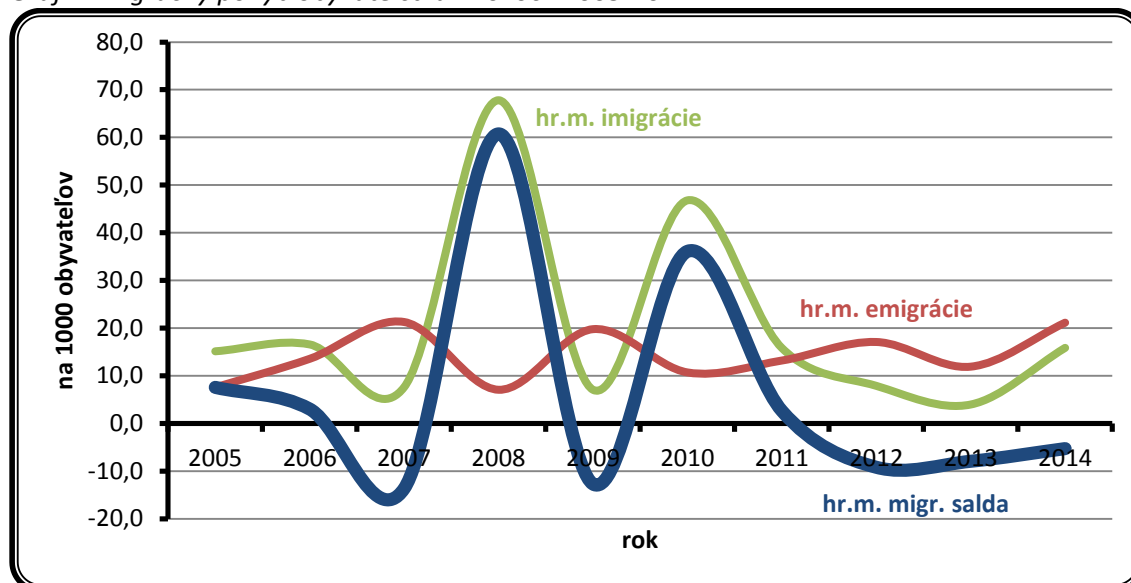
Na druhej strane, hrubá miera emigrácie v hodnotenom období dosahovala vyrovnanejšie hodnoty, pričom priemerná úroveň bola 14,3 ‰ (viac ako 10 odsťahovaných osôb ročne). Hrubá miera emigrácie sa pohybovala v rozmedzí od 7,1 ‰ v roku 2008, kedy bola najnižšia, po 21,3 ‰ v roku 2007, kedy bola najvyššia.

Výsledkom uvedených procesov bol mimoriadne kolísavý priebeh migračného salda, pohybujúceho sa v rozmedzí od -9 osôb v roku 2007 (migračný úbytok na úrovni -13,7 ‰) po 43 osôb v roku 2008 (migračný prírastok na úrovni 60 ‰). Celkovo sa za posledných 10 rokov migračným pohybom zvýšil počet obyvateľov obce o 44. Kladné migračné saldo je však značne ovplyvnené spomínanými rokmi 2008 a 2010, kedy si obec výstavbou bytových domov „jednorázovo“ zabezpečila (výrazný) migračný prírastok. Ak by sme z hodnotenia vyňali tieto dva spomínané roky, zistíme, že obec vykazuje väčšinou negatívnu bilanciu migračného salda a že v nej teda z aspektu migrácie prebiehajú prevažne depopulačné procesy. Možno teda konštatovať, že za posledných 10 rokov migračným pohybom počet obyvateľov síce vzrástol, avšak trend vývoja je skôr nepriaznivý.

Dominantnými faktormi ovplyvňujúcimi migračný pohyb obyvateľov Spišských Hanušoviec sú predovšetkým ponuka pracovných príležitostí, možnosti uplatnenia mladých ľudí v regióne a dostupnosť bývania.

Graf 4: Migračný pohyb obyvateľstva v rokoch 2005-2014

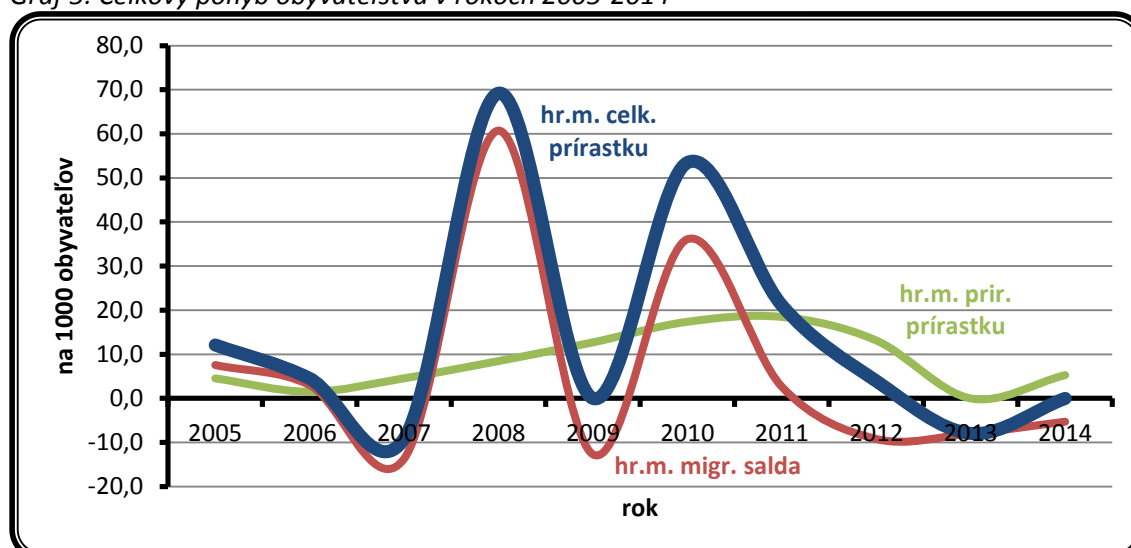

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Hrubá miera prirodzeného prírastku dosahovala počas (takmer) celého hodnoteného obdobia kladné hodnoty (takmer každý rok sa viac ľudí narodilo ako zomrelo), čiže prirodzenými populačnými procesmi počet obyvateľov každoročne rástol. Hrubá miera migračného salda dosahovala premenlivé hodnoty (znamenajúce aj migračný prírastok aj migračný úbytok obyvateľstva). Celkovo je migračné saldo za hodnotené obdobie kladné (44 osôb), čiže výsledkom migračných procesov za posledných 10 rokov je taktiež nárast počtu obyvateľov. Dôležitým momentom je však skutočnosť, že trend migračného salda je skôr negatívny (najmä v posledných rokoch, keď obyvateľstvo migračnými procesmi ubúda).

Bilancia celkového pohybu obyvateľstva Spišských Hanušoviec v rokoch 2005 až 2014 je teda mimoriadne priaznivá, keďže počet obyvateľov za posledných 10 rokov vzrástol o 96. Celkovú situáciu ohľadne populačného vývoja v obci možno hodnotiť veľmi pozitívne, ohrozenie však v strednodobom horizonte predstavuje nastupujúci negatívny trend vo vývoji migračného pohybu.

Graf 5: Celkový pohyb obyvateľstva v rokoch 2005-2014

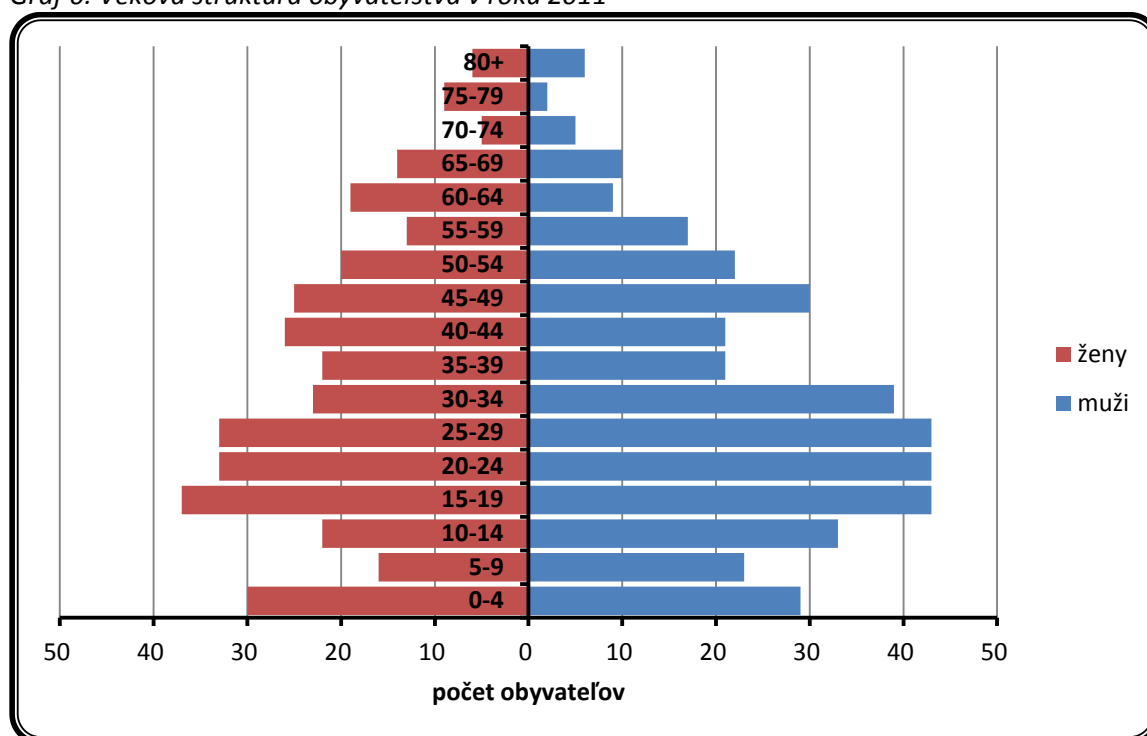
Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Veková štruktúra

Vekovú pyramídu obyvateľstva Spišských Hanušoviec možno charakterizovať ako stacionárny typ, keďže predreprodukčná zložka (0-14 r.) je v rovnováhe s poreprodukčnou (nad 50 r.) zložkou obyvateľstva. V prípade, že mladé obyvateľstvo v reprodukčnom veku nebude odkladať narodenie prvého dieťaťa do vyššieho veku a že v obci ostane natrvalo bývať, existuje predpoklad na ďalšie zlepšovanie vekovej štruktúry obyvateľstva smerom k progresívnemu typu. Najvyššie zastúpenie v štruktúre obyvateľstva majú vekové skupiny 15-19, 20-24 a 25-29 ročných (čiastočne aj 30-34 ročných), čo sú obyvatelia s najvyšším potenciálom progresívneho reprodukčného správania. Tento jav sa s najvyššou pravdepodobnosťou premietol aj do vekovej štruktúry 0-4 ročných, kde vidieť, že sa v obci v ostatných 4 rokoch zvýšil počet narodených detí oproti predchádzajúcim dvom päťročným obdobiam. Veková pyramída napovedá, že v obyvateľstve obce majú významné zastúpenie mladé rodiny s deťmi. Z dlhodobého pohľadu bude počet obyvateľov (pri nezmenených podmienkach) pravdepodobne stagnovať.

Graf 6: Veková štruktúra obyvateľstva v roku 2011

Zdroj: SODB 2011, vlastné prepočty

Výsledkom priaznivej vekovej štruktúry obyvateľstva je aj jeho priemerný vek, ktorý v roku 2011 predstavoval 32,65 roka (31,14 u mužov a 34,33 roka u žien), čím sa obec zaradila medzi obce s najmladším obyvateľstvom v celom Zamagurí. Veľmi priaznivé sú aj charakteristiky obyvateľstva podľa produktívnych vekových skupín, keď predproduktívna zložka výrazne prevláda nad poproduktívnou zložkou. Z hľadiska ekonomickej štruktúry obyvateľstva je veľmi priaznivý podiel produktívnej zložky obyvateľstva, ktorý predstavuje 72 %.

Tabuľka 5: Vybrané parametre vekovej štruktúry obyvateľstva obce Spišské Hanušovce

	Počet obyvateľov	Veková štruktúra (%)			Priemerný vek
		0-14	15-64	65+	
Spišské Hanušovce	749	20,4	72,0	7,6	32,64

Zdroj: SODB 2011

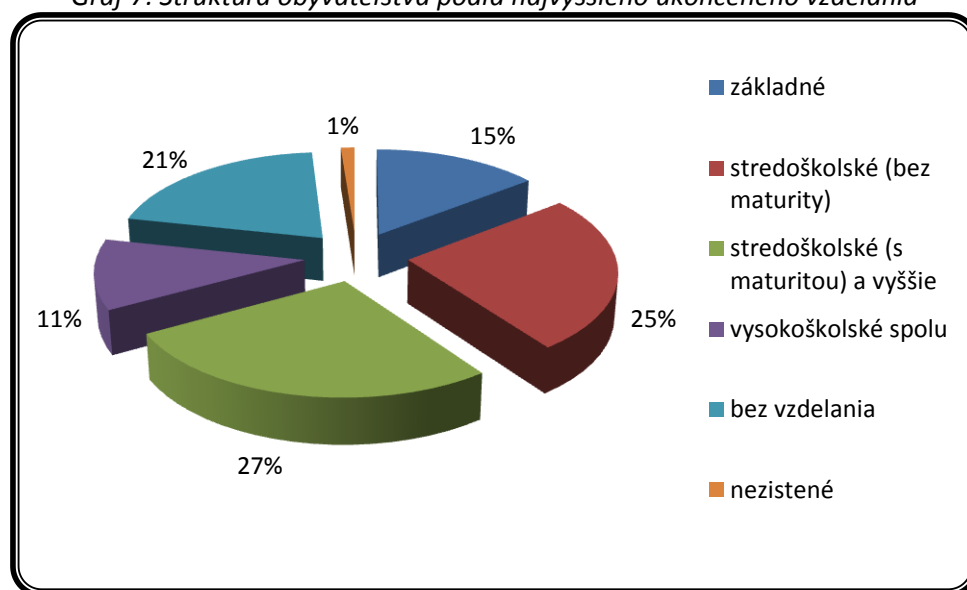
Národnostná a konfesionálna štruktúra

Národnostné zloženie obyvateľstva obce Spišské Hanušovce je homogénne, keďže až 98,63 % obyvateľov sa hlási k slovenskej národnosti. V konfesionálnej štruktúre obyvateľstva výrazne dominuje rímskokatolícke vierovyznanie s podielom 96,97 %. Ku gréckokatolíckemu vierovyznaniu sa hlási 1,06 %, k evanjelickému 0,61 % a k žiadnemu náboženstvu sa nehlási 0,15 % obyvateľov obce. U 1,21 % obyvateľstva nebola zistená príslušnosť ku konfesiám (SODB 2011).

Vzdelanostná štruktúra

Podľa výsledkov Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2011 (SODB 2011) má 15 % obyvateľov obce ako najvyššie dosiahnuté vzdelanie len základné vzdelanie. V porovnaní s ostatnými obcami Zamaguria je však tento ukazovateľ priaznivejší, keďže v Zamagurí ako celku má základné vzdelanie 19 % obyvateľstva. Až 2/5 obyvateľov Spišských Hanušoviec má najvyššie dosiahnuté vzdelanie stredoškolské bez maturity (teda max. výučný list). Vysokoškolské vzdelanie má 11 % obyvateľov obce.

Graf 7: Štruktúra obyvateľstva podľa najvyššieho ukončeného vzdelania

Poz.: v kategórii „bez vzdelania“ sú zahrnuté osoby s neukončeným základným vzdelaním a deti do 16 rokov

Zdroj: SODB 2011

Základné socioekonomické charakteristiky obyvateľstva

Miera ekonomickej aktivity (podiel ekonomicky aktívnych obyvateľov na počte obyvateľov v produktívnom a poproduktívnom veku) v obci Spišské Hanušovce predstavuje 60,7 %. Z 355 ekonomicky aktívnych osôb bolo v čase Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2011 pracujúcich osôb (okrem pracujúcich dôchodcov) 279, pracujúcich dôchodcov bolo 9, na materskej dovolenke sa nachádzalo 8 osôb a 59 obyvateľov bolo nezamestnaných. Zo 749 obyvateľov obce bolo 106 dôchodcov (pracujúcich aj nepracujúcich spolu), tretinu (33,5 %) všetkých obyvateľov tvorili deti do 16 rokov a študenti.

Tabuľka 6: Obyvateľstvo podľa ekonomickej aktivity

			počet	podiel (%)
Osoby nezávislé	v tom:	ekonomicky aktívni	355	47,3
		rodičovská dovolenka	32	4,3
		nepracujúci dôchodcovia	97	13,0
		ostatní nezávislí	3	0,4
	nezávislé osoby spolu:		487	65,0
Osoby závislé	v tom:	deti do 16 rokov	164	21,9
		študenti stredných škôl	60	8,0
		študenti vysokých škôl	27	3,6
		ostatní závislí, nezistení	11	1,5
	osoby závislé spolu:		262	35,0
Obyvateľstvo spolu			749	100,0

Zdroj: SODB 2011

Zamestnanosť a mzdy

Ukazovateľ „odvetvie ekonomickej činnosti“ predstavuje druh výroby alebo činnosti podniku alebo iného subjektu, ktorú obyvateľ aktuálne alebo v poslednom pracovnoprávnom vzťahu vykonával. Vzťahuje sa na obyvateľov starších ako 16 rokov, ktorí už niekedy pracovali.

Podľa SODB 2011 najväčšiu časť z 355 ekonomicky aktívnych obyvateľov Spišských Hanušoviec tvorili pracujúci v odvetví priemyselnej výroby (75 obyvateľov; 1/5 z celkového počtu EAO). V sektore poľnohospodárstva, lesníctva a rybolovu pracovalo ďalších 14 % EAO (49 z 355) a po 10 % ekonomicky aktívnych obyvateľov pracovalo v odvetviach stavebníctva a vzdelávania. Významnejšie zastúpenie mali ešte odvetvia veľkoobchodu a maloobchodu (33 EAO; 9 %), zdravotníctva (26 EAO; 7 %) a dopravy a skladovania (25 EAO; 7 %).

Keďže sú Spišské Hanušovce vidieckou obcou s minimom pracovných príležitostí, významnú úlohu v otázke zamestnanosti obyvateľstva zohráva dochádzka do zamestnania. Ako vidieť z nasledujúcej tabuľky, až traja zo štyroch ekonomicky aktívnych obyvateľov (76,9 %) musia za prácou dochádzať mimo obec svojho bydliska. V odvetviach dodávky energií, administratívnych a podporných služieb a v odvetví ostatných činností dochádzali do zamestnania všetky osoby. Veľmi vysoký podiel dochádzajúcich do zamestnania mimo obec svojho bydliska (viac ako 9 z 10 pracujúcich) bol aj v odvetviach doprava a skladovanie (92 %), poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov (91,8 %) a v oblasti finančného poradenstva, informácií, komunikácie a činností v oblasti nehnuteľností. Výrazne najnižší podiel dochádzajúcich do zamestnania bol v odvetví ubytovania a stravovania (45,5 %). Zo 16 osôb v kategórii „nezistené“ (osoby, ktoré neuviedli v ktorom odvetví pracujú) šiesti dochádzajú za prácou mimo obec svojho bydliska (37,5 %).

Tabuľka 7: Ekonomicky aktívne obyvateľstvo podľa dochádzky do zamestnania a odvetvia ekonomickej činnosti

Odvetvie ekonomickej činnosti ³	Počet EAO	podiel	
		z toho dochádza do zamestnania	dochádzajúcich do zamestnania v danom odvetví (%)
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	49	45	91,8
Priemyselná výroba	75	49	65,3
Stavebníctvo	34	27	79,4
Dodávka energií	3	3	100,0
Veľkoobchod, maloobchod	33	21	63,6
Doprava a skladovanie	25	23	92,0
Ubytovacie a stravovacie služby	11	5	45,5
Činnosti v oblasti nehnuteľností, financií, poisťovania, informácií a komunikácie	11	10	90,9
Odborné, vedecké a technické činnosti	9	6	66,7
Administratívne a podporné služby	2	2	100,0
Verejná správa a obrana	20	16	80,0
Vzdelávanie	34	30	88,2
Zdravotníctvo	26	23	88,5
Ostatné činnosti spolu	7	7	100,0
Nezistené	16	6	37,5
Spolu	355	273	76,9

Zdroj: SODB 2011

Najdôležitejším miestom dochádzky za prácou bolo pre obyvateľov Spišských Hanušoviec v čase Sčítania obyvateľov, domov a bytov 2011 mesto Spišská Stará Ves, do ktorého odchádzalo za prácou 36 obyvateľov. V menšom počte odchádzali obyvatelia obce za prácou do Kežmarku a Spišskej Belej (21, resp. 11 obyvateľov). Do inej obce v rámci okresu Kežmarok odchádzalo celkovo 84 osôb, do iných okresov v rámci SR 56 osôb a do zahraničia 28 ekonomicky aktívnych obyvateľov.

Jednou z dôležitých charakteristík pracovného trhu a zároveň významným ukazovateľom vyspelosti/zaostalosti regiónu je nastavenie výšky miezd v danom regióne. Obec leží v okrese Kežmarok a ako napovedá tabuľka nižšie, tento okres patrí z hľadiska výšky priemerných nominálnych mesačných miezd zamestnancov medzi výrazne podpriemerné regióny Slovenska. V roku 2013 bola uvedená mzda v okrese Kežmarok (648 eur) nižšia ako priemer v Prešovskom kraji (721 eur) a výrazne nižšia ako v Slovenskej republike (dosahovala len 73 % priemeru SR; na Slovensku bola o 243 eur vyššia). Dokonca aj v porovnaní s okolitými okresmi Poprad a Stará Ľubovňa, ktoré ešte tvoria rádius dennej dochádzky do zamestnania z obce Spišské Hanušovce, bola mzda v okrese Kežmarok výrazne nižšia. Takáto nízka úroveň priemernej nominálnej mesačnej mzdy je odrazom nízkej úrovne ekonomiky v okrese Kežmarok a, navyše, tento faktor podporuje emigráciu obyvateľstva z obce za lepšími ekonomickými podmienkami.

Ako bolo uvedené vyššie, najviac ekonomicky aktívnych obyvateľov Spišských Hanušoviec pracuje v oblastiach priemyselnej výroby, poľnohospodárstva, lesníctva a rybolovu, taktiež v odvetviach stavebníctva a vzdelávania. Z týchto 4 odvetví bola v roku 2013 najvyššia priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca v odvetviach vzdelávania (712 eur) a priemyselnej výroby (707 eur).

³ kvôli zjednodušeniu a prehľadnosti sú niektoré odvetvia v danej tabuľke oproti klasifikácii SK NACE Rev.2 združené

V odvetví poľnohospodárstva, lesníctva a rybolovu bola priemerná mzda 623 eur a v stavebníctve bola mzda (475 eur) výrazne pod priemernou mzdou za okres Kežmarok (648 eur).

Tabuľka 8: Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca (eur)

	2010	2011	2012	2013
okres Kežmarok	611	620	635	648
okres Poprad	738	755	790	782
okres Stará Ľubovňa	621	651	670	709
Prešovský kraj	659	697	715	721
Slovenská republika	828	853	881	891

Poz.: údaje za podniky s 2 a viac zamestnancami

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza STATdat

V ostatných 10-15 rokoch, najmä v súvislosti s nástupom informačného veku a masívnym rozvojom informačno-komunikačných technológií, sa na trhu práce (predovšetkým na primárnom⁴) čoraz väčší dôraz kladie na digitálne zručnosti zamestnancov. Schopnosť osôb uplatniť sa na trhu práce je vo výraznej miere determinovaná úrovňou ich počítačových znalostí. Z tohto aspektu je pomerne priaznivým momentom digitálna gramotnosť obyvateľov Spišských Hanušoviec, keď viac ako polovica obyvateľov ovláda prácu s textom a s elektronickou poštou (pričom prácu s internetom ovláda až 62 % obyvateľov). Prácu s tabuľkami ovládajú 4 z 10 obyvateľov obce.

Tabuľka 9: Obyvateľstvo podľa počítačových znalostí

Trvalo bývajúce obyvateľstvo spolu	práca s textom			práca s tabuľkami		
	áno	nie	nezistené	áno	nie	nezistené
	413	257	79	311	327	111
	práca s elektronickou poštou (e-mail)			práca s internetom		
	áno	nie	nezistené	áno	nie	nezistené
749	385	273	91	464	220	65

Zdroj: SODB 2011

Nezamestnanosť

Výrazným sociálno-ekonomickým javom spojeným s existenciou trhu práce je nezamestnanosť. Tá predstavuje jednak vážny ekonomický problém, pretože reprezentuje stratenú potenciálnu hodnotu celej ekonomiky, no zároveň je i významným sociálnym indikátorom, pretože, ako to dokazujú viaceré štúdie, je spojená s takými spoločenskými javmi, ako je zvýšená rozvodovosť, kriminalita, zlé mentálne a fyzické zdravie, rôzne sociálno-patologické javy a pod.

Existencia nezamestnanosti má teda silný vplyv na život samotných nezamestnaných. Strata zamestnania prináša pre jednotlivca rôzne negatívne dôsledky, ktoré sa netýkajú len poklesu životnej úrovne, spojeného s poklesom príjmu, ale aj výrazných zmien v každodennom živote, spoločenských vzťahoch, hodnotách, v sociálnych inštitúciách (najmä v rodine). Nezamestnaní majú menej priestoru pre prijímanie zásadných rozhodnutí o svojom živote a menšiu šancu rozvíjať svoje zručnosti. S výskytom nezamestnanosti, najmä dlhodobej, hrozí pre jednotlivca riziko asociálneho správania, spôsobené nadbytkom času, nudou, nedostatkom programu a povinností a vylúčením zo spoločnosti.

⁴ Na základe teórie duálneho trhu práce rozlišujeme primárny a sekundárny trh práce. Na primárnom trhu práce sú lepšie a výhodnejšie pracovné príležitosti s vyššou prestížou, poväčšine lepšie pracovné podmienky, možnosti profesionálneho rastu a vyššie mzdy. Na sekundárnom trhu práce sú pracovné miesta s nižšou prestížou, nižšou mzdovou úrovňou a nižšie sú aj kvalifikačné nároky na pracovníkov. Pováčšine sa tu jedná o „manuálnu“ prácu.

Medzi najcitlivejšie a najzávažnejšie dôsledky nezamestnanosti patrí výskyt chudoby. Chudoba a nezamestnanosť sú totiž veľmi úzko korelujúce fenomény, spôsobujúce jednotlivcom ťažké sociálne a psychologické dôsledky.

Počet uchádzačov o zamestnanie sa v obci pohybuje v rozmedzí 43 až 67. Miera nezamestnanosti sa teda v obci za ostatných 7 rokov pohybovala v rozpätí 12,1 % (2008) až 18,9 % (2010), pričom v posledných 3 rokoch sa pohybuje na úrovni cca 15-17 %. Pre porovnanie, k 31.12.2014 bola miera nezamestnanosti v okolitých okresoch Kežmarok, Poprad a Stará Ľubovňa 28,44 %, 14,27 %, resp. 15,86 %, v Prešovskom kraji bola na úrovni 19,77 % a v Slovenskej republike 13,85 %. V Spišských Hanušovciach je teda miera nezamestnanosti mierne vyššia ako v Slovenskej republike a v okresoch Poprad a Stará Ľubovňa, mierne nižšia ako v Prešovskom kraji a výrazne nižšia ako priemerná miera nezamestnanosti v okrese Kežmarok.

Tabuľka 10: Vývoj nezamestnanosti v obci

k 31.12.	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Počet UoZ	43	59	67	45	61	55	60
Miera nezamestnanosti (%)	12,1	16,6	18,9	12,7	17,2	15,5	16,9

Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Na konci prvého kvartálu 2015 bolo v obci na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny evidovaných 57 uchádzačov o zamestnanie. Z tohto počtu bolo 30 mužov (52,6 %) a 27 žien (47,4 %). Z hľadiska vekovej štruktúry tvorili najvyšší podiel medzi UoZ uchádzači vo vekových skupinách 20-29 r. a 50-59 rokov. Najväčšie problémy s hľadaním zamestnania majú teda v obci mladí ľudia a obyvatelia v pred dôchodkovom veku.

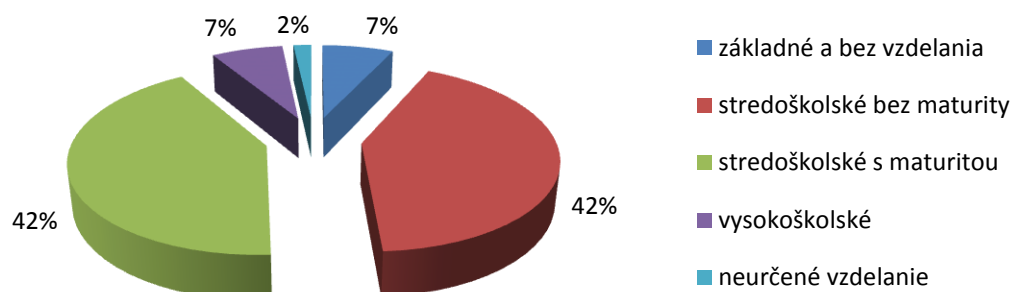
Tabuľka 11: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.3.2015

do 19 r.		20-29 r.		30-39 r.		40-49 r.		50-59 r.		nad 60 r.		UoZ spolu	
počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
4	7,0	16	28,1	11	19,3	11	19,3	15	26,3	0	0,0	57	100

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Vo všeobecnosti možno konštatovať, že so zvyšujúcim stupňom dosiahnutého vzdelania sa pre jednotlivých obyvateľov zvyšuje pravdepodobnosť uplatnenia na trhu práce. Z 57 uchádzačov o zamestnanie na konci prvého kvartálu 2015 bolo zhodne po 7 % UoZ s vysokoškolským vzdelaním ako aj so základným vzdelaním a bez vzdelania. Podobne, UoZ so stredoškolským vzdelaním bez maturity (výučný list) ako aj s maturitou sa na štruktúre UoZ podľa vzdelania podieľali 42 percentami.

Graf 8: Štruktúra UoZ podľa vzdelania k 31.3.2015

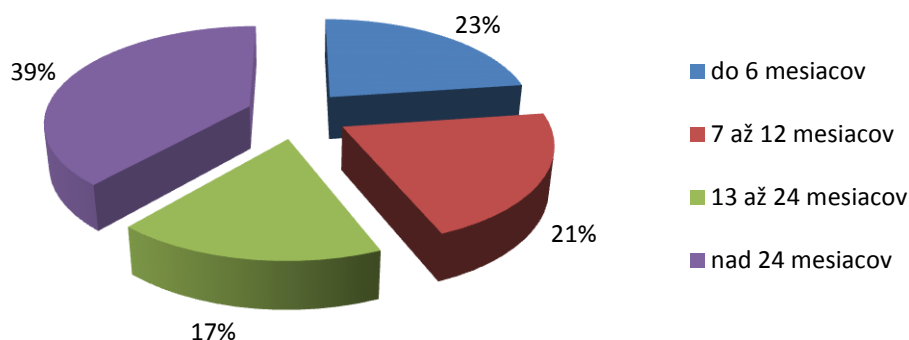
Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa doby evidencie patrí medzi najvýznamnejšie parciálne indikátory, poukazujúce na „zdravie“ ekonomickej a sociálnej sféry v tom – ktorom regióne. S nepriaznivou štruktúrou UoZ podľa doby evidencie (tzn. s vysokým podielom dlhodobo nezamestnaných osôb – nad 12 mesiacov) sa spájajú výrazné problémy ekonomického a sociálneho charakteru (vysoké sociálne dávky, „neschopnosť“ zamestnať takýchto obyvateľov, chudoba, sociálno-patologické javy a pod.). Z hľadiska štruktúry uchádzačov o zamestnanie podľa doby evidencie sa sleduje predovšetkým podiel dlhodobo nezamestnaných osôb na celkovom počte uchádzačov o zamestnanie, keďže dlhodobá nezamestnanosť patrí medzi výrazne negatívne ukazovatele socioekonomického rozvoja (resp. zaostalosti) daného regiónu.

V Slovenskej republike sa podiel krátkodobo nezamestnaných (do 6 mesiacov) pohybuje na úrovni cca 38 %, podiel strednodobo nezamestnaných (7 – 12 mesiacov) na úrovni cca 16 % a podiel dlhodobo nezamestnaných okolo úrovne 46 % (pričom Slovenská republika a špeciálne regióny východného Slovenska vykazujú dokonca najvyšší podiel dlhodobo nezamestnaných obyvateľov v rámci všetkých regiónov Európskej únie). V Spišských Hanušovciach bol podiel dlhodobo nezamestnaných obyvateľov (nad 12 mesiacov) k 31.3.2015 až 56 %, pričom až 39 % z celkového počtu UoZ je nezamestnaných dokonca viac ako 2 roky.

Graf 9: Štruktúra UoZ podľa doby evidencie k 31.3.2015

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa klasifikácie zamestnaní (KZAM) nám zatrieduje nezamestnaných do skupín podľa toho, aký charakter malo pracovné miesto, ktoré zaujímal terajší uchádzač o zamestnanie pred tým, než sa stal nezamestnaným. Jednotlivé zamestnania sú v KZAM rozdelené do tried podľa charakteru práce, zložitosti, zodpovednosti a kvalifikačnej náročnosti práce. Pri KZAM sa dôraz kladie na charakter pracovného miesta a nie na to, či zamestnanec, ktorý má konkrétne zamestnanie, je viac alebo menej kvalifikovaný ako iný zamestnanec v rovnakom zamestnaní.

Najvyšší podiel v štruktúre UoZ v Spišských Hanušovciach majú osoby bez pracovného zaradenia a pomocní a nekvalifikovaní pracovníci (26,3 %; 15 osôb). Pri skupine osôb bez pracovného zaradenia ide najmä o tie osoby, ktoré predtým nikde nepracovali (teda absolventi, ženy, ktoré boli hneď po skončení štúdia na materskej/rodičovskej dovolenke, dlhodobo nezamestnané osoby, ktoré si doteraz žiadne zamestnanie nenašli a pod.). Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci sú tí UoZ, ktorí v poslednom zamestnaní vykonávali práce vyžadujúce si vedomosti na úrovni základnej školy (ako napr. jednoduché a rutinné práce vyžadujúce ručné nástroje a fyzickú silu – upratovanie, čistenie, kopanie jám, zametanie ulíc, stráženie majetku, ručné balenie, manipulácie s nákladmi a pod.).

Treťou najpočetnejšou skupinou UoZ v obci sú pracovníci v službách a obchode a štvrtou kvalifikovaní výrobcovia a remeselníci (napr. odlievači kovov, výrobcovia strojov a zariadení z kovov, opravári motorov, elektrických zariadení, výrobcovia výrobkov zo skla, z dreva a pod.).

Tabuľka 12: Štruktúra UoZ podľa KZAM k 31.3.2015

Trieda KZAM	Počet UoZ	Podiel (%)
0 – Príslušníci ozbrojených síl	0	0,0
1 – Zákonodarcovia, riadiaci pracovníci	0	0,0
2 – Špecialisti	1	1,8
3 – Technickí a odborní pracovníci	0	0,0
4 – Administratívni pracovníci	3	5,3
5 – Pracovníci v službách a obchode	12	21,1
6 – Kvalifikovaní pracovníci v poľnohospodárstve, lesníctve a rybárstve	0	0,0
7 – Kvalifikovaní výrobcovia a remeselníci	11	19,3
8 – Operátori a montéri strojov a zariadení	0	0,0
9 – Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	15	26,3
A – Osoby bez pracovného zaradenia	15	26,3
Spolu	57	100,0

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Domový a bytový fond

Zatiaľ čo bývanie ako také je jednou z najdôležitejších ľudských potrieb, úroveň bývania už poukazuje na mieru rozvinutosti daného územia a životnej úrovne obyvateľstva. Charakteristika bytového fondu Spišských Hanušoviec je pomerne dobrá. Drvivá väčšina bytov je obývaná vlastníkom daného bytu, pričom takmer všetky byty sú pripojené na verejný vodovod. Najviac bytov má 3 obytné miestnosti, no veľký podiel (až 2/5) bytov má 5 a viac obytných miestností. Pomerne priaznivá je veková štruktúra bytového fondu, keďže až 35 bytov je mladších ako 15 rokov. Tri štvrtiny bytov, ktorých vek je známy, má 25 rokov a viac.

Najvýznamnejšou stavebnou investíciou, ktorú obec v ostatných rokoch realizovala, bolo postavenie dvoch bytových domov v rokoch 2008 a 2010, a to prostredníctvom úveru zo Štátneho fondu rozvoja bývania. Oba bytové domy majú 16 bytových jednotiek, pomenované boli ako dom Jána Pavla II. a dom sv. Ondreja.

Tabuľka 13: Byty podľa formy vlastníctva a systému dodávky vody

	byty obývané vlastníkom	družstevné byty	byty v nájme	iná forma vlastníctva bytu	nezistené	Spolu
v obytnej jednotke je tečúca voda	133	0	7	24	5	169
v obytnej jednotke nie je tečúca voda	0	0	0	0	0	0
nezistené	1	0	0	0	2	3
Byty spolu	134	0	7	24	7	172

Zdroj: SODB 2011

Tabuľka 14: Byty podľa obytných miestností

1 obytná miestnosť	2 obytné miestnosti	3 obytné miestnosti	4 obytné miestnosti	5 a viac obytných miestností	nezistené	Spolu bytov
4	9	70	21	67	1	172

Zdroj: SODB 2011

Tabuľka 15: Byty podľa obdobia výstavby

	pred r. 1919	1919- 1945	1946- 1990	1991- 2000	po r. 2000	nezistené	spolu
počet bytov	8	7	111	11	35	36	208

Zdroj: SODB 2011

V rokoch 2012 až 2014 bolo v obci v rámci individuálnej bytovej výstavby postavených ďalších 6 rodinných domov.

Dopravná infraštruktúra

Cestná doprava

Územie Zamaguria je pomerne izolované od cestných komunikácií vyššieho rádu tak v Slovenskej republike, ako aj v Poľsku (pozri obrázok). Najbližšie napojenie na cestu I. triedy predstavujú dopravné uzly v Spišskej Belej (cesta I/67) a Starej Ľubovni (resp. v Hniezdnom, cesta I/77), v Poľsku je to dopravný uzol Nowy Targ. Z aspektu pripojenia na cesty I. triedy je teda poloha Spišských Hanušoviec veľmi nevýhodná. Navyše, horský hrebeň Spišskej Magury, tiahnuci sa celou južnou a juhovýchodnou hranicou Zamaguria, výrazne zvyšuje nielen cestnú vzdialenosť, ale aj časovú dostupnosť obce. Najdôležitejším a zároveň aj najbližším dopravným uzlom pre obec Spišské Hanušovce je mesto Poprad, na území ktorého sa nachádzajú zastávky medzinárodnej autobusovej i železničnej prepravy ako i medzinárodné letisko a okolo ktorého tiež prechádza najdôležitejšia dopravná tepna Slovenska - diaľnica D1. Ďalšími významnými dopravnými uzlami v širšom okolí sú mestá Krakow a Košice.

Dopravná infraštruktúra Zamaguria je tvorená len cestnými ťahmi nižšieho rádu. Komunikačnú os územia tvoria dve cesty II. triedy č. 542 a č. 543. Cesta č. 542 (na ktorej ležia aj Spišské Hanušovce), prebiehajúca severo-južným smerom v dĺžke 27 km, spája Spišskú Starú Ves so Spišskou Belou, cesta č. 543, prebiehajúca západo-východným smerom, spája hraničný prechod Lysá nad Dunajcom s obcou Hniezdne v blízkosti Starej Ľubovne. Cesta č. 542 sa napája na spomínanú cestu prvej triedy I/67, ktorá cez Plešivec, Rožňavu, Poprad a Ždiar spája Maďarsko s Poľskom. Cesta č. 543 sa v Hniezdnom napája na cestu prvej triedy I/77, vedúcu cez Poprad, Kežmarok, Starú Ľubovňu, Bardejov a Svidník smerom na Rzeszow v Poľsku. Ostatné komunikácie v Zamagurí predstavujú lokálne cesty III. triedy (napájajúce každú obec Zamaguria na cesty č. 542, resp. 543) a miestne komunikácie. Miestne komunikácie v Spišských Hanušovciach majú prevažne bezprašnú povrchovú úpravu s rôznym šírkovým usporiadaním. Kvalita miestnych ciest v obci ako aj cestnej siete v celom Zamagurí je na pomerne dobrej úrovni, menej kvalitné sú len niektoré krátke úseky lokálnych ciest III. triedy. Linky autobusovej dopravy zabezpečujú pre obyvateľov obce spojenie s okresným mestom Kežmarok, so Spišskou Starou Vsou a obcou Osturňa.

Statická a pešia doprava

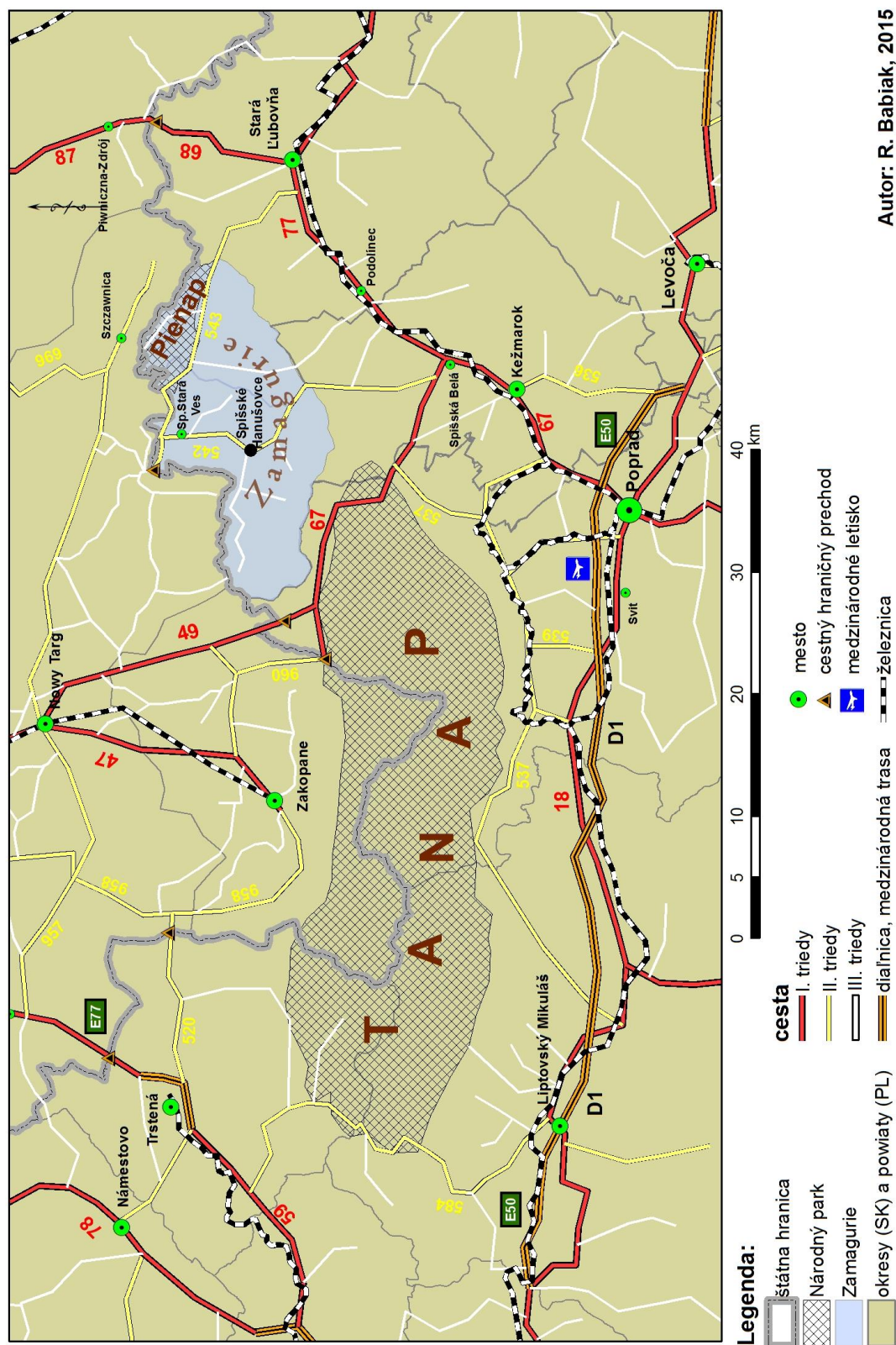
Parkoviská pre osobné automobily sú v obci rozmiestnené rovnomerne na miestach, kde je zvýšená hustota parkujúcich áut. V súčasnosti sa parkoviská nachádzajú pri bytových domoch a v centrálnej zóne obce pri obecnom úrade a kostole. Počet parkovacích miest je momentálne dostačujúci, do budúcnosti je však v nadväznosti na všeobecný trend rozvoja automobilovej dopravy a zvyšovania počtu áut v domácnostiach vhodné počítať s rozširovaním (príp. výstavbou nových) parkovísk.

Chodníky sú v súčasnosti vybudované pozdĺž hlavnej komunikačnej osi obce – cesty II. triedy. Pozdĺž miestnych komunikácií plochy pre pešiu dopravu vybudované nie sú. V strednodobom horizonte je preto potrebné uvažovať s rozvojom plôch určených pre chodcov (či už z hľadiska zlepšovania stavebno-technického stavu alebo výstavby nových).

Obrázok 1: Vázby Spišských Hanušoviec na komunikačné línie

Autor: R. Babiak, 2015

Zdroj: vlastné spracovanie

Železničná a letecká doprava

Spišské Hanušovce (ako ani celé Zamagurie) nemajú priame železničné spojenie, najbližšia železničná stanica na Slovensku sa nachádza v Spišskej Belej (23 km) a Starej Ľubovni (40 km), v Poľsku je to železničná stanica Nowy Targ (37 km). Železničné stanice v Sp. Belej a v St. Ľubovni však majú len regionálny význam, najbližšia železnica celoštátneho a medzinárodného významu sa nachádza v spomínanom Poprade. Pomerne blízko sa nachádzajú letiská medzinárodného významu. Menšie letisko sa nachádza v Poprade, odkiaľ sa však uskutočňujú poväčšine len charterové lety. Letisko Poprad sa permanentne snaží o nadviazanie priameho leteckého spojenia s väčšími letiskami v Európe, avšak po zriadení priamej linky sa táto (pravdepodobne kvôli nízkej rentabilite) po určitom období poväčšine zruší. Veľký význam má však letisko Kraków-Balice, z ktorého množstvo operujúcich leteckých spoločností zabezpečuje spojenie s väčšinou Európy.

Technická infraštruktúra

Zásobovanie vodou prostredníctvom verejného vodovodu zabezpečuje Podtatranská vodárenská spoločnosť, a.s. Poprad. Voda je do obce čerpaná z miestneho vodného zdroja. Negatívnou skutočnosťou z aspektu vybavenosti územia infraštruktúrou a tiež z pohľadu ochrany životného prostredia je fakt, že v roku 2015 Spišské Hanušovce stále nemajú ČOV a nemajú vybudované ani verejné kanalizačné prípojky na splaškovú kanalizáciu. Vybudovaná je len dažďová kanalizácia, preto je nutné dobudovať aj splaškovú kanalizáciu. Niektoré domy sú napojené na vlastné septiky, ktorých obsah aj pravidelne vyvážajú. Niekoľko domov má vybudované vlastné domové čističky odpadových vôd. Väčšina domov v obci však odpadové vody likviduje vypúšťaním do dažďovej kanalizácie, príp. vypúšťaním do Rieky.

Tabuľka 16: Vybavenie technickou infraštruktúrou

Technická infraštruktúra	
vodovod	áno
kanalizácia	nie
ČOV	nie
plyn	áno
elektrina, verejné osvetlenie	áno
mobilný operátor	áno
internet	áno

Zdroj: Obecný úrad

Na druhej strane, priaznivým momentom je plynifikácia obce, ktorá prebehla v roku 1998. V roku 2000 bola dodatočne splynifikovaná aj škola. Z pohľadu zásobovania teplom teda obyvatelia poväčšine využívajú zemný plyn, z ekonomických dôvodov však niektorí prechádzajú na zásobovanie drevom. Všetky časti obce sú od roku 1947 elektrifikované. Mobilný signál je v obci dostupný od všetkých mobilných operátorov. Internetové pripojenie okrem mobilných operátorov umožňujú obyvateľom obce aj regionálni poskytovatelia internetu.

Zdravotnícka a sociálna infraštruktúra a služby

Za zdravotnou starostlivosťou musia obyvatelia obce dochádzať. Najbližšia ambulancia praktického lekára pre dospelých, lekára pre deti a dorast, najbližšia stomatologická ambulancia a lekáreň sa nachádzajú v Spišskej Starej Vsi. V zdravotnom stredisku v tomto meste vo vybrané dni v týždni ordinujú aj niektoré špecializované ambulancie (k aprílu 2015 chirurgia, interné a gynekológia). Ostatné špecializované zdravotnícke ambulancie sa nachádzajú najbližšie v Kežmarku a v Starej Ľubovni, kde sú taktiež nemocnice.

Záchranná zdravotná služba s územnou pôsobnosťou pre celé Zamagurie sídli v Spišskej Starej Vsi. Odtiaľ v prípade potreby vykonáva výjazdy do Spišských Hanušoviec. Najbližšia stanica Hasičského a záchranného zboru sídli taktiež v Spišskej Starej Vsi, jej územnou pôsobnosťou je celé územie Zamaguria okrem obcí Veľký Lipník, Lesnica a Stráňany. V Spišských Hanušovciach funguje Dobrovoľný hasičský zbor, ktorý v prípade mimoriadnej udalosti v obci spolupracuje s profesionálnymi hasičmi. Je pomerne aktívny, pravidelne sa zapája do rôznych hasičských súťaží a zúčastňuje sa taktiež kultúrno-spoločenského života v obci. V obci sa nachádza pošta ako aj predajňa zmiešaného tovaru. Najbližší bankomat a čerpacia stanica sa nachádzajú v Sp. Starej Vsi, pobočka banky v Spišskej Belej a najbližšia pobočka zdravotnej poisťovne v Kežmarku.

Tabuľka 17: Základné parametre zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry (2015)

Praktický lekár pre dospelých	nie	Pošta	áno
Praktický lekár pre deti a dorast	nie	Predajňa zmiešaného tovaru	áno
Stomatologická ambulancia	nie	Bankomat	nie
Lekár	nie	Čerpacia stanica	nie
Záchranná zdravotná služba	nie	stanica Hasičského a záchr. zboru	nie
Stanica opatrovateľskej služby	áno	Dobrovoľný hasičský zbor	áno

Zdroj: Obecný úrad

Okrem vyššie uvedených základných zariadení a služieb sociálnej infraštruktúry sa v obci nachádzajú (resp. sú pre obyvateľov dostupné) aj ďalšie zariadenia a služby, ako napr. oprava motorových vozidiel, maliarske práce, stavebné práce, kamenárstvo, ponuka elektrostavieb a pod.

Zo sociálnych služieb sa v obci nachádza Domov sociálnych služieb a špecializované zariadenie ŽIVOT, n. o.. Toto zariadenie poskytuje sociálne služby v zmysle zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách. ŽIVOT, n. o. začal svoju prevádzku v roku 2005 ako domov dôchodcov a zariadenie opatrovateľskej služby. Neskôr sa k týmto sociálnym službám pridala aj prepravná služba pre osoby so zdravotným postihnutím. Od roku 2011 pribudla k Domovu sociálnych služieb ďalšia forma poskytovanej sociálnej služby – Špecializované zariadenie zamerané na Alzheimerovu a Parkinsonovu chorobu. Začiatkom roka 2014 sa v tomto zariadení spustil aj Denný stacionár ŽIVOT Palota, v ktorom sa poskytuje sociálna služba fyzickej osobe odkázanej na pomoc inej osoby, pričom táto fyzická osoba je odkázaná na sociálnu službu v zariadení len na určitý čas počas dňa. Od roku 2010 poskytuje toto zariadenie svoje služby každoročne 42 klientom (www.zivotspisskehanusovce.sk).

Školstvo, kultúra a šport

V Spišských Hanušovciach sa nachádza základná škola s materskou školou, ktorej zriaďovateľom je obec. Základnú školu navštevujú aj žiaci z okolitých obcí. Nepriaznivý demografický vývoj v spádovej oblasti základnej školy sa podpísal pod mierne klesajúci počet jej žiakov v ostatných piatich rokoch. Kvalita vyučovania je na dobrej úrovni, v miestnej ZŠ študovalo viacero rodákov, ktorí sú dnes vo vedeckej obci nositeľmi titulov docent a profesor. Najbližšia stredná škola, ktorú navštevujú študenti zo Spišských Hanušoviec, je gymnázium v Spišskej Starej Vsi. Ďalšie stredné školy sa nachádzajú v okolitých mestách Kežmarok, Poprad a Stará Ľubovňa.

Tabuľka 18: Školské zariadenia v obci

Škola	Školský rok, počet detí				
	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
Materská škola	36	40	43	41	39
Základná škola I. stupeň	56	59	60	64	63
Základná škola II. stupeň	116	111	110	100	97
ZŠ (I. a II. stupeň spolu)	172	170	170	164	160

Zdroj: Obecný úrad

Kultúrny život v obci je pomerne bohatý. Od roku 1953 má obec postavený kultúrny dom, v ktorom sa konajú rôzne podujatia. V rokoch 1976 a 1977 sa v obci konali prvé dva ročníky najvýznamnejšieho kultúrneho podujatia v Zamagurí – Zamagurských folklórnych slávností. Od roku 1978 boli tieto presťahované do Červeného Kláštora a Spišskej Starej Vsi. V minulosti sa v obci dokonca nachádzalo aj kino, v roku 1977 však bolo zrušené. Dlhoročnú tradíciu má v obci ochotnícke divadlo, ktoré si každoročne, najmä v období Vianoc, pripravuje rôzne vystúpenia. Okrem divadla má v obci dlhoročnú tradíciu aj folklór, fungujúci hlavne popri základnej škole. Deti sa môžu realizovať vo folklórnom súbore Kútniček. Pre potreby obyvateľov obce je na obecnom úrade zriadená knižnica.

Okrem divadelných vystúpení miestneho ochotníckeho divadla a príležitostných vystúpení divadelných skupín z okolitých obcí sa v Spišských Hanušovciach počas roka koná viacero kultúrnych podujatí. Vo februári sa v čase fašiangov organizuje fašiangový sprievod a fašiangový ples. V máji sa uskutočňujú rôzne vystúpenia pri príležitosti Dňa matiek. V letných mesiacoch sa každoročne organizujú Dni obce Spišské Hanušovce a taktiež hasičská súťaž o pohár starostu obce.

Napriek uvedenému možno konštatovať, že spoločenský život v obci bol v minulosti (počas predchádzajúceho režimu) bohatší ako dnes. V tomto období existovalo viacero rôznych spolkov. V súčasnosti v obci okrem vyššie spomenutého dobrovoľného záchranného zboru a Telovýchovnej jednoty Tatran vyvíjajú činnosť 3 záujmové združenia: Slovenský zväz včelárov, Urbárska spoločnosť Spišské Hanušovce a Poľovnícke združenie Gojnice (Majeriková-Molitoris, Majeriková 2013).

Pre potreby športového vyžitia obyvateľov má obec vybudované rôzne športové zariadenia. V areáli základnej školy je najmä pre potreby žiakov vybudovaná telocvičňa a školské ihrisko. Pri kostole sa nachádza futbalové ihrisko, na ktorom od roku 1994 hrajú svoje zápasy futbalové družstvá Telovýchovnej jednoty Tatran. TJ Tatran bola založená v roku 1960, v roku 1992 bola jej činnosť znovu obnovená. V súčasnosti (sezóna 2014/2015) hrá mužstvo dospelých vo futbalovej súťaži 8. liga sk. B, ktorá je riadená Podtatranským futbalovým zväzom. Na západnom okraji obce je pod kopcom Bufarek vybudovaný malý lyžiarsky areál s dvomi zjazdovkami. Jedna je určená pre začiatočníkov (dĺžka 160 m), druhá zjazdovka v dĺžke 450 metrov (s prevýšením 90 m) je určená pre nenáročných lyžiarov. Medzi športové podujatia, ktoré sa každoročne v obci konajú, možno zaradiť januárový stolnotenisový turnaj o pohár starostu obce a súťaž v lyžovaní o pohár starostu, ktorá sa koná spravidla v marci v miestnom lyžiarskom areáli.

Tabuľka 19: Infraštruktúra kultúry a športu

Kultúrny dom	áno	Telocvičňa	áno
Kino	nie	Športové ihrisko prírodné	áno
Knižnica	áno	Športové ihrisko umelé	áno
Ochotnícky divadelný súbor	áno	Športový klub	áno
Folklórny súbor	áno		

Zdroj: Obecný úrad

Významné postavenie v živote obce má cirkev, ktorá mala odjakživa významný vplyv na náboženské, kultúrne, spoločenské a hospodárske dianie v Spišských Hanušovciach. V centrálnej časti obce sa nachádza rímskokatolícky kostol svätého Ondreja apoštola, pravdepodobne z prelomu 13. a 14. storočia. Okrem kostola sa v obci, na jej severnom okraji, na starom cintoríne nachádza aj kaplnka sv. Barbory. Na južnom okraji obce, v areáli dnešného cintorína, sa nachádza kaplnka Nanebovzatia Panny Márie. Obe kaplnky sú určené k bohoslužbám (Majeriková-Molitoris, Majeriková 2013). Obec z dôvodu zlepšenia poskytovania svojich služieb obyvateľom uvažuje o zapojení sa do webovej služby „Virtuálny cintorín“. Touto službou by sa zriadil na webe online cintorín, čo by (o. i.) výrazne sprehľadnilo a zjednodušilo vyhľadávanie v štruktúre hrobových miest na cintoríne v Spišských Hanušovciach.

Administratívno-správne služby

Na kvalitu života obyvateľov obce vplýva aj dostupnosť administratívno-správnych služieb subjektov verejnej správy. Možno konštatovať, že čím viac služieb je v obci dostupných, tým väčší je komfort obyvateľstva. Dostupnosť (blízkosť; nízka náročnosť na dochádzku za danými službami, či už z hľadiska vzdialenosti alebo času) administratívno-správnych služieb patrí medzi dôležité faktory ovplyvňujúce migračný pohyb obyvateľstva v obci.

Tabuľka 20: Spádovosť obce k vybraným poskytovateľom administratívno-správnych služieb

Sídlo matričného úradu	Spišské Hanušovce
Sídlo pracoviska daňového úradu	Kežmarok
Sídlo pracoviska Obvodného oddelenia policajného zboru	Spišská Stará Ves
Sídlo Okresného súdu	Kežmarok
Sídlo Okresného úradu	Kežmarok
Sídlo Územnej vojenskej správy	Prešov
Sídlo Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, pracoviska odboru služieb zamestnanosti	Spišská Stará Ves
Sídlo Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, pracoviska odboru sociálnych vecí a rodiny	Spišská Stará Ves

Zdroj: vlastné spracovanie

Hospodárske pomery

Polohová atraktivita územia

Spišské Hanušovce sa nachádzajú v regióne Zamaguria. Tento región má v rámci Slovenska excentrickú prihraničnú polohu vo východnej časti krajiny, pričom je od ostatných slovenských regiónov oddelený masívnym horským hrebeňom Spišskej Magury. V Slovenskej republike sa v plnej miere uplatňuje západovo-východný gradient rozvoja, ktorý je odzrkadlením západovo-východného gradientu rozvoja v Európe (v súvislosti s ekonomickou výkonnosťou krajín sa v Európe spomína taktiež severo-južný gradient rozvoja). Na Slovensku sa daná skutočnosť prejavuje tým spôsobom, že najvyspelejšie regióny sa nachádzajú v jeho západnej a najzaostalejšie v jeho východnej časti, pričom úroveň rozvoja smerom od západu na východ postupne klesá⁵ (najmä čo sa týka ukazovateľov ako tvorba HDP, miera nezamestnanosti, ekonomická aktivita obyvateľstva, príjmy obyvateľstva, tvorba nových pracovných miest, ale aj infraštruktúrne vybavenie regiónov, kvalita domového a bytového fondu a pod). Makropolohová atraktivita obce Spišské Hanušovce a Zamaguria, ležiaceho na východnom Slovensku, je teda veľmi nízka (predovšetkým z aspektu jeho potenciálu pre prítiahnutie investícií do priemyselnej výroby), keďže ekonomicky najrozvinutejšie regióny krajiny sa nachádzajú najmä na západe (s výnimkou funkčných mestských regiónov Prešova a Košíc).

Poloha Zamaguria vo vzťahu k regionálnym ekonomickým centrámi a vo vzťahu k dopravnej infraštruktúre regionálneho významu je taktiež nevýhodná. Najvýraznejším ekonomickým centrom v tatranskom regióne je mesto Poprad s viac ako 50 000 obyvateľmi, ktoré predstavuje pomerne rozvinutý priemyselný uzol s dominanciou strojárskoho priemyslu. Poprad je od Spišských Hanušoviec vzdialený 46 km, pričom jazda autobusom verejnej dopravy trvá až 1 hod. 30 min. Menšie ekonomické centrá predstavujú okresné mestá Kežmarok a Stará Ľubovňa, ktoré sú od obce vzdialené 30, resp. 41 km, pričom jazda autobusom trvá až 1 hod. v prípade Kežmarku, resp. minimálne 1 hod. 5 min. v prípade Starej Ľubovne (v závislosti od dopravného spojenia). Na poľskej

⁵ Presnejšie, v súvislosti s úrovňou rozvoja jednotlivých slovenských regiónov sa v odbornej literatúre spomína rozdelenie Slovenska na bohatý (severo) západ a chudobný (juho) východ, pričom Zamagurie patrí práve do chudobného (juho) východu.

strane hranice je najbližším regionálnym ekonomickým centrom mesto Nowy Targ, ktoré je vzdialené 37 km. Všetky hlavné komunikačné línie nadregionálneho a vyššieho významu (cesty I. triedy, rýchlostné cesty, diaľnice, železničné trasy) idú mimo územia Zamaguria.

Na druhej strane, výhodou mezopolohy Zamaguria mimo rozvinutých ekonomických centier a priemyselných zón je existencia dobre zachovaného a chráneného prírodného a kultúrneho dedičstva, ktoré vytvára priaznivé predpoklady pre rozvoj cestovného ruchu. Z pohľadu rozvoja cestovného ruchu tak obec Spišské Hanušovce leží v pomerne atraktívnom území v blízkosti Pieninského národného parku.

Organizačná štruktúra ekonomiky

K 31.12.2014 bolo v Spišských Hanušovciach v registri štatistických jednotiek vedených celkom 86 právnych subjektov. Z tohto počtu bolo 86 % podnikateľských subjektov. Spomedzi všetkých právnych subjektov bolo 21 % právnických osôb (18 subjektov) a 79 % (68 subjektov) súkromne podnikajúcich fyzických osôb nezapísaných v obchodnom registri vrátane fyzických osôb podnikajúcich na základe iného ako živnostenského oprávnenia (slobodné povolania, samostatne hospodáriaci roľníci). V štruktúre právnických osôb mali prevahu neziskové inštitúcie (12) nad ziskovými (6). V štruktúre fyzických osôb – podnikateľov majú rozhodujúce postavenie živnostníci, ktorí tvoria 96 % podiel. V obci už viac rokov po sebe pôsobia dvaja samostatne hospodáriaci roľníci a 1 fyzická osoba - podnikateľ so slobodným povolaním. V ostatných piatich rokoch nedošlo k výraznejším výkyvom v počte právnych subjektov.

Tabuľka 21: Subjekty podľa právnej formy v obci Spišské Hanušovce

k 31.12.	Subjekty spolu	v tom: Právnické osoby			v tom: Fyzické osoby-podnikatelia			
		spolu	ziskové ¹	neziskové	spolu	živnostníci	SHR ²	SP ³
2010	84	14	3	11	70	67	2	1
2011	90	15	5	10	75	72	2	1
2012	90	17	5	12	73	70	2	1
2013	85	17	5	12	68	65	2	1
2014	86	18	6	12	68	65	2	1

¹Právnické osoby, vykonávajúce sústavnú činnosť za účelom dosiahnutia zisku, podnikajúce podľa obchodného zákonníka, príspevkové organizácie vytvárajúce zisk, spoločenstvá vlastníkov pozemkov

²Samostatne hospodáriaci roľníci

³Slobodné povolania (lekári, audítori, advokáti, komerční právnici...)

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Podnikateľské prostredie je závislé od živnostníkov a podnikov, pričom tieto sú hlavným zdrojom ekonomickej výkonnosti a tvorby nových pracovných miest. Podľa právnej formy v štruktúre podnikateľských subjektov v obci dominujú (prirodzene) živnostníci, ktorí k 31.12.2014 tvorili 86 % podiel spomedzi všetkých podnikateľských právnych subjektov. Živnostníci sú fyzické osoby podnikajúce podľa zákona č. 455/1991 Zb. v znení neskorších predpisov o živnostenskom podnikaní na základe živnostenského listu alebo koncesie. Vhodným ukazovateľom, vyjadrujúcim ochotu obyvateľov k samozamestnávaniu, je miera podnikateľskej aktivity, vyjadrená počtom živnostníkov na 1000 obyvateľov. V Spišských Hanušovciach bola v roku 2014 zaznamenaná miera podnikateľskej aktivity na úrovni 87 živnostníkov na 1000 obyvateľov. Pre porovnanie, počet živnostníkov na 1000 obyvateľov sa v Slovenskej republike pohybuje okolo úrovne 70, v Bratislavskom kraji 100, v Banskobystrickom kraji 60 a v Prešovskom kraji cca 90. V rámci okresov sa hodnota tohto ukazovateľa pohybuje v rozmedzí od približne 40 živnostníkov na 1000 obyvateľov v najzaostalejších okresoch ako Revúca a Rimavská Sobota po cca 140 živnostníkov na 1000 obyvateľov v najrozvinutejších okresoch – teda v mestských okresoch Bratislavy. V Zamagurí ako celku sa táto hodnota pohybuje okolo úrovne 105, pričom v jednotlivých obciach sa počet živnostníkov na 1000 obyvateľov pohybuje v rozmedzí cca 45 – 180. Možno teda konštatovať, že ochota obyvateľov

Spišských Hanušovciach k samozamestnávaniu (ochota podnikat') je v porovnaní so stavom v SR a v jednotlivých krajoch vysoko nadpriemerná, pričom v rámci zamagurských obcí sa pohybuje na priemernej úrovni. Otázkou však ostáva, koľko z uvedených živnostníkov je súčasťou tzv. švarcsystému⁶.

Poľnohospodárstvo a lesníctvo

Poľnohospodárska výroba v obci prešla počas posledných desaťročí (a najmä počas obdobia transformácie) obrovským útlmom. Na tento útlm malo vplyv viacero či už fyzickogeografických (napr. z hľadiska rastlinnej výroby sú tu nevhodné klimatické podmienky - krajina s veľmi krátkym vegetačným obdobím, mierne teplým letom a s dlhou a studenou zimou; pôdne pomery; orografické podmienky a pod.) alebo socioekonomických (napr. slabá úrodnosť; vysoké náklady v porovnaní s výnosmi; zmena spoločenských preferencií obyvateľstva – uvoľnenie predchádzajúceho silného puta obyvateľov k pôde; ľahká a cenovo výhodná dostupnosť poľnohospodárskych komodít v obchodoch a pod.) faktorov.

Kým v šesťdesiatych rokoch 20. storočia sa v Spišských Hanušovciach hospodárilo na 730 ha poľnohospodárskej pôdy, z ktorej až 300 ha bolo ornej pôdy, v súčasnosti orná pôda zaberá už len necelých 20 ha. V štruktúre poľnohospodárskej pôdy dominujú trvalé trávne porasty, ktoré sa v prevažnej miere využívajú na chov oviec. V poľnohospodárskej výrobe má priaznivé podmienky živočíšna výroba (najmä spomínaný chov oviec), táto výroba však dokáže uživiť len obmedzený počet obyvateľov.

Tabuľka 22: Štruktúra pôdneho fondu (k 31.12.2014; v ha)

Poľnohospodárska pôda						
orná pôda	chmeľnice	vinice	záhrady	ovocné sady	TTP	spolu
18,3	0,0	0,0	9,2	0,0	620,8	648,3
Nepoľnohospodárska pôda						
lesné pozemky	vodné plochy	zastavané plochy a nádvorcia		ostatné plochy		spolu
676,8	10,8	42,2		51,5		781,3
Celková výmera územia						1 429,6

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Najväčším subjektom poľnohospodárskej výroby v Spišských Hanušovciach je Poľnohospodárske družstvo (PD) Zamagurie. Toto družstvo hospodári okrem katastra obce aj v katastroch susedných obcí – Jezerska a Reľova. Celková plocha, ktorú na všetkých troch katastroch obhospodaruje, je cca 800 ha. Družstvo sa zameriava na ekologické poľnohospodárstvo, vlastní cca 2 000 oviec a 70 ks hovädzieho dobytku. Tento subjekt v poľnohospodárskej výrobe v Spišských Hanušovciach dopĺňajú ešte dvaja samostatne hospodáriaci roľníci.

Takmer polovicu rozlohy katastrálneho územia obce zaberajú lesné pozemky, takže tu existujú vhodné podmienky pre výkon poľovníctva. Územie patrí do oblasti s výskytom jelenej, srnčej a diviacej zveri a obhospodaruje ho miestne poľovnícke združenie PZ Gojnica so sídlom v Matiašovciach. Revír tohto PZ tvoria katastrálne územia obcí Matiašovce, Spišské Hanušovce, Zálesie a časť k. ú. Havka, s celkovou výmerou 3 933 ha (Majeriková-Molitoris, Majeriková 2013).

⁶ Situácia, keď živnostník vykonáva pre nejakého „zamestnávateľa“ prácu, ktorá nesie znaky závislej práce (napr. existuje medzi nimi vzťah nadriadenosti a podriadenosti; živnostník pracuje s pracovnými nástrojmi „zamestnávateľa“; fakturuje za prácu stále len tomu istému „zamestnávateľovi“; má stále pracovnú dobu určenú „zamestnávateľom“ a pod.).

Lesné hospodárstvo realizuje v katastri obce Spišské Hanušovce „Urbárska spoločnosť pozemkové spoločenstvo Spišské Hanušovce“. Ide o právnickú osobu s právnou subjektivitou v zmysle zákona o pozemkových spoločenstvách, ktorá vznikla 5.2.2014. Predchodcom tohto spoločenstva bola Urbárska spoločnosť Spišské Hanušovce, ktorá v lesoch hospodárila od roku 1996 ako urbárska spoločnosť bez právnej subjektivity.

Priemysel

Priemysel bol v minulosti v obci veľmi chudobný. Súviselo to najmä s nevhodnými lokalizačnými faktormi pre umiestnenie priemyselnej výroby a s chudobnou surovinovou bázou v celom Zamagurí. Táto skutočnosť viedla k orientácii výrobnjej sféry na spracovanie časti vyprodukovaných poľnohospodárskych komodít a na spracovanie drevnej hmoty, jedinej suroviny, ktorou obec i Zamagurie disponovalo v relatívne dostatočnom množstve. Pomerne dlhý čas existovala v obci aj textilná výroba, tá je však už od roku 2001 zrušená.

V súčasnosti existuje v obci jeden podnik potravinárskeho priemyslu – pekáreň Spišské Hanušovce, ktorú prevádzkuje Poľnohospodárske družstvo Zamagurie. Obyvatelia obce, pracujúci v priemysle, dochádzajú do práce najčastejšie do priemyselných podnikov v Spišskej Starej Vsi, Kežmarku a v Poprade.

Cestovný ruch

Cestovný ruch predstavuje interdisciplinárne odvetvie hospodárstva, na realizácii ktorého sa podieľa mnoho ďalších oblastí, ako sú napr. poľnohospodárstvo (v ostatnom období najmä ekologické poľnohospodárstvo a agroturistika), priemysel, stavebníctvo, služby a pod. Spišské Hanušovce ležia v jednom z najatraktívnejších turistických regiónov v rámci Slovenska – v Zamagurí.

Lokalizačné predpoklady vyjadrujú priťažlivosť územia pre účastníkov cestovného ruchu, vytvárajú motiváciu pre návštevu danej lokality. Región Zamaguria má z hľadiska pritiahnutia turistov na jednej strane pomerne dobrú polohu neďaleko najvýznamnejšej oblasti cestovného ruchu na Slovensku - Tatier, no zároveň disponuje aj vlastnými jedinečnými turistickými atrakciami, ktorými sú najmä Pieniny a splav na pltiach na rieke Dunajec – atrakcia európskeho významu. Okrem Tatier sa v blízkosti Zamaguria nachádzajú aj mnohé kultúrohistorické pamiatky predovšetkým na Spiši (pamiatka UNESCO - Spišský hrad, mestá Levoča a Kežmarok a pod.), na poľskej strane hranice sú veľmi navštevovanými najmä mesto Zakopane so svojím historickým centrom, obec Bialka Tatrzańska s vybudovanými lyžiarskymi vlekmí a vodným parkom, kúpeľné mesto Szczawnica 1 km od Lesnice a v lete taktiež Czorstýnska priehrada na rieke Dunajec s bývalými strážnymi hradmi Niedzica a Czorstyn v bezprostrednej blízkosti Pieninského národného parku.

Samotné Zamagurie má lokalizačné predpoklady cestovného ruchu (prírodné aj umelo vytvorené) na výbornej úrovni. Z prírodných predpokladov dominujú predovšetkým spomínané Pieniny s atraktívnymi formami krasového reliéfu a s vybudovanými turistickými chodníkmi pre peších a pre cyklistov. Skalné bralá vytvárajú unikátne scenérie, čím splavu po rieke Dunajec dodávajú jedinečnosť. Dôležitým momentom je tiež prítomnosť sírneho prameňa, okolo ktorého boli v Červenom Kláštore vybudované kúpele s celoročnou prevádzkou.

Umelé vytvorené lokalizačné predpoklady CR (spoločenské aj kultúrno-historické) sú taktiež na výbornej úrovni. Z kultúrno-historických hmotných pamiatok a zariadení sa v blízkom Červenom Kláštore nachádza rovnomenný historický kláštor kamaldulských mníchov (títo prevzali jeho správu po pôvodných vlastníkoch - kartuziánoch), v ktorom je umiestnené múzeum s národopisnou, historickou, archeologickou a lekárenskou expozíciou. Ďalšou hmotnou kultúrohistorickou pamiatkou je obec Osturňa, ktorej tri najzachovalejšie časti sú vyhlásené za pamiatkovú rezerváciu ľudovej architektúry. Okrem Osturne a Červeného Kláštora sa 2 km od štátnej hranice nachádzajú umelecko-historické hmotné kultúrne pamiatky – priamo nad priehradou zámok v Niedzici a na protíľahlom brehu vodnej nádrže aj zrúcanina hradu Czorstyn.

Medzi lokalizačné predpoklady CR patria aj kultúrno-spoločenské a športové podujatia, ktoré taktiež prispievajú k atraktivite regiónu a významne zvyšujú návštevnosť Zamaguria. Najdôležitejším podujatím sú Zamagurské folklórne slávnosti, ktoré sa v roku 2015 konajú už po 39. krát. Tohto celovíkendového podujatia, konajúceho sa v posledných rokoch kvôli počasiu v júni, sa zúčastňujú miestne folklórne súbory, ale aj súbory z iných častí Slovenska a zo zahraničia. Okrem ZFS sa v júni koná aj Pieninský pochod dobrej nálady, spojený s večerným hudobným programom rôznych kapiel a súťažami. V Malej Frankovej sa v letných mesiacoch koná festival hercov, sochárov, maliarov, filmárov, hudobníkov, fotografov a iných umelcov pod názvom „Zogrod“. Najmä pre mladšiu a strednú generáciu sa v Spišskej Starej Vsi organizuje Medzinárodný zamagurský motozraz. Začiatkom októbra sa v Pieninách každoročne koná horský duatlon pod názvom „Pieninský duatlon“ (beh a cyklistika horským terénom).

Okrem lokalizačných predpokladov hrajú veľmi dôležitú úlohu v rámci rozvoja regiónu aj realizačné predpoklady cestovného ruchu, medzi ktoré patrí doprava a materiálno-technická základňa (stravovacie, ubytovacie a športovo-technické zariadenia, zariadenia služieb a obchodu a špeciálne zariadenia).

Dopravná infraštruktúra je v Zamagurí na dobrej úrovni. V posledných rokoch prebehla rekonštrukcia mnohých ciest, mostov a chodníkov, čo zabezpečilo zvýšenú kvalitu cestných komunikácií v regióne. Dopravné spojenie s okolitými regiónmi je zabezpečené (pomalou) autobusovou dopravou. V zimných mesiacoch je počas lyžiarskej sezóny zriadený medzi obcami Zamaguria bezplatný skibus. Zo športovo-technických zariadení sa tu nachádzajú najmä zjazdovky, lanovky a vleky, ktoré sú vybudované v niekoľkých obciach Zamaguria. Ubytovacie kapacity sú v regióne reprezentované predovšetkým miestnymi penzióňmi a rekreačnými chatami s menším počtom postelí, ktoré sa nachádzajú v každej obci. Najviac stravovacích zariadení s celoročnou prevádzkou sa nachádza v centrách cestovného ruchu – v Spišskej Starej Vsi a v Červenom Kláštore. Jedná sa najmä o reštaurácie, ponúkajúce miestne špeciality aj denné menu, tiež pizzerie.

Problémom cestovného ruchu v Zamagurí je dĺžka pobytu jeho návštevníkov – výrazne dominuje krátkodobá forma cestovného ruchu (jednodňový, príp. víkendový CR). Región Zamaguria (obce, podnikateľské subjekty, záujmové organizácie) nemá vypracovanú žiadnu spoločnú stratégiu rozvoja cestovného ruchu. Na základe spoločnej stratégie by napr. bolo možné prijímať koordinované opatrenia na zvýšenie počtu prenocovaní turistov, na výstavbu a zlepšovanie služieb a turistickej infraštruktúry a pod., čo by miestnym subjektom podnikajúcim v cestovnom ruchu napomáhalo v konkurenčnom boji s inými regiónmi.

Spišské Hanušovce so svojou polohou v blízkosti prírodných atrakcií aj kultúrno-historických pamiatok majú pomerne dobré lokalizačné aj realizačné predpoklady cestovného ruchu, ktoré sú zvýraznené rôznymi zariadeniami vybudovanými priamo v obci. Zo zimných športovo-technických zariadení je tu vybudovaný malý lyžiarsky areál Gemza Pod Bufarkom pre nenáročných lyžiarov s dvomi zjazdovkami s dĺžkou 160 m a 450 m (prevýšenie 90 m). V oblasti agroturistiky sú v Spišských Hanušovciach pre turistov pripravené celodenné alebo viacdenné rekreačné a poznávacie jazdy na koňoch do okolitej prírody Spišskej Magury, Pienin a Tatier. Okrem toho sa v obci nachádzajú aj nasledovné ubytovacie a stravovacie zariadenia:

Tabuľka 23: Ubytovacie a stravovacie zariadenia v obci

Ubytovacie zariadenie	kapacita ubytovania
MVDr. Anna Kostková, Spišské Hanušovce 85	10
Vila Janka, Spišské Hanušovce 72	20
Penzión Hanus, Spišské Hanušovce 10	30
Ing. Branislav Barlák, Spišské Hanušovce	8
Stravovacie zariadenie	kapacita stravovania
Energy Pub Spišské Hanušovce	50
Školská jedáleň pri ZŠ s MŠ (nekomerčné stravovanie)	300

Zdroj: Obecný úrad

Niektoré vyššie uvedené ubytovacie zariadenia poskytujú vo svojich priestoroch pre návštevníkov zároveň stravovacie služby.

Finančná analýza

Finančné hospodárenie obce sa realizuje prostredníctvom rozpočtu obce, zostavovaného podľa dikcie § 9 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení na obdobie jedného kalendárneho roka. Pravidlá rozpočtového hospodárenia obce upravuje zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov. V § 5 uvedeného zákona sú príjmy obce definované nasledovne:

- a) výnosy miestnych daní a poplatkov podľa osobitného predpisu
- b) nedaňové príjmy z vlastníctva a z prevodu vlastníctva majetku obce a z činnosti obce a jej rozpočtových organizácií podľa tohto alebo osobitného zákona,
- c) úroky a iné príjmy z finančných prostriedkov obce,
- d) sankcie za porušenie finančnej disciplíny uložené obcou,
- e) dary a výnosy dobrovoľných zbierok v prospech obce,
- f) podiely na daniach v správe štátu podľa osobitného predpisu,
- g) dotácie zo štátneho rozpočtu na úhradu nákladov preneseného výkonu štátnej správy v súlade so zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok a dotácie zo štátnych fondov,
- h) ďalšie dotácie zo štátneho rozpočtu v súlade so zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok,
- i) účelové dotácie z rozpočtu VÚC alebo z rozpočtu inej obce na realizáciu zmlúv podľa osobitných predpisov,
- j) prostriedky z EÚ a iné prostriedky zo zahraničia poskytnuté na tento účel,
- k) iné príjmy ustanovené osobitnými predpismi.

Obec môže na plnenie svojich úloh použiť aj prostriedky mimorozpočtových peňažných fondov, prostriedky získané z rozdielu medzi výnosmi a nákladmi z podnikateľskej činnosti po zdanení, návratné zdroje financovania a združené prostriedky.

V súlade s § 9 zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy zostavuje viacročný rozpočet. Tento viacročný rozpočet predstavuje ekonomický nástroj finančnej politiky obce, v ktorom sú v rámci jej pôsobnosti vyjadrené zámery rozvoja územia a potrieb obyvateľov vrátane programov obce najmenej na tri rozpočtové roky.

Prehľad majetku a zdrojov

Hodnota neobežného majetku obce Spišské Hanušovce k 31.12.2014 bola 1 855 030,41 eur. V dlhodobom majetku je teda viazaných 96,4 % zdrojov obce. Jeho výrazne dominantnú zložku (1 704 571,16 eur) tvorí dlhodobý hmotný majetok v podobe stavieb, významnejšie zdroje má obec aj v dlhodobom finančnom majetku (97 147,13 eur – vlastníctvo cenných papierov). Obežný majetok k uvedenému dátumu predstavoval 68 801,74 eur.

Na konci roku 2014 obec evidovala pohľadávky v celkovej výške 6 451,80 eur. Z tejto sumy tvorili nedaňové pohľadávky 6 434,01 eur (išlo najmä o nedoplatky za energie a nájom v obecných bytových domoch) a daňové pohľadávky 17,79 eur (daň z pozemkov a stavieb). Celkové záväzky obce k uvedenému dátumu boli vo výške 1 105 863,86 eur. Dominantnú zložku tejto sumy tvorili dlhodobé záväzky vo výške 1 077 297,44 eur, z ktorých 1 028 780,23 eur predstavovali 2 úvery zo Štátneho fondu rozvoja bývania na výstavbu dvoch bytových domov a takmer 50 000 eur eviduje obec vo forme finančnej zábezpeky (na ktorú sú zo zákona povinní prispievať nájomcovia obecných bytových domov). Krátkodobé záväzky k 31.12.2014 boli vo výške 6 159,20 eur.

Obec je úverovo zaťažená tromi prijatými úvermi. Jeden úver prijala obec v roku 2008 vo výške 606 585,67 eur na výstavbu 16 bytového nájomného domu Jána Pavla II. Úver má splatnosť 30 rokov, k 31.12.2014 ostáva splatiť ešte 481 879,56 eur. Druhý úver prijala obec na dve etapy v rokoch 2009 a 2011, spolu vo výške 648 627,99 eur. Aj tento úver bol prijatý na výstavbu 16 bytového nájomného domu – byt. domu sv. Ondreja. Úver má taktiež splatnosť 30 rokov, k 31.12.2014 ostáva splatiť ešte 546 900,67 eur. Tieto dva úvery zo ŠFRB za podmienok plnej vyťaženia bytov a pravidelných splátok nájomného nájomníkmi nepredstavujú pre obec záťaž pre rozpočet, nakoľko splácanie týchto úverov za uvedených podmienok realizujú samotní nájomcovia bytov. Tretí úver bol prijatý v roku 2010 na dokončenie investície – technickej vybavenosti 16 b.j., vo výške 45 000 eur, k 31.12.2014 ostávalo splatiť ešte 4 200 eur.

Tabuľka 24: Bilancia aktív a pasív k 31.12.2014

AKTÍVA	1 923 832,15
Neobežný majetok spolu	1 855 030,41
Dlhodobý nehmotný majetok	0,00
Dlhodobý hmotný majetok	1 757 883,28
Dlhodobý finančný majetok	97 147,13
Obežný majetok spolu	68 801,74
Zásoby	0,00
Zúčtovanie medzi subjektmi VS	144,55
Pohľadávky	6 451,80
Finančné účty	62 205,39
Časové rozlíšenie	0,00

PASÍVA	1 923 832,15
Vlastné imanie	448 051,98
Výsledok hospodárenia	448 051,98
-minulé roky	425 219,21
-účtovné obdobie	22 832,77
Závazky	1 105 863,86
Rezervy	1 100,00
Zúčtovanie medzi subjektmi VS	17 107,22
Závazky	1 083 456,64
Bankové úvery a ostatné	4 200,00
Časové rozlíšenie	369 916,31

Zdroj: Záverečný účet obce za rok 2014

Analýza príjmov a výdavkov

Celkové príjmy obce v roku 2014 boli 714 296,81 eur. Z tejto sumy predstavovali bežné príjmy až 99,19 % (viac ako 708 000 eur), kapitálové príjmy neboli žiadne (pričom žiadne ani neboli rozpočtované) a príjmové finančné operácie takmer 6 000 eur. Najväčšiu zložku celkových príjmov obce tvoria účelovo viazané prostriedky – granty a transfery. Z nich dominantný podiel majú transfery pre školstvo, ktoré obec v plnej výške posúva ďalej do rozpočtu školy. Medzi ostatné granty a transfery patria napr. prostriedky na matriku, ŽP, voľby, kultúrne poukazy, AOTP a pod.

Ak celkové príjmy obce za rok 2014 očistíme o účelovo viazané granty a transfery, zistíme, že dominantnú zložku takýchto celkových príjmov obce (317 761,72 eur) tvoria podielové dane od štátu (približne 3/4 celkových príjmov očistených o granty a transfery). Financovanie obce je teda vo veľkej miere závislé od prostriedkov štátu. Vlastné príjmy z miestnych daní a poplatkov tvoria len 6,1 % z celkových príjmov (očistených o granty a transfery).

Tabuľka 25: Štruktúra príjmov obce v roku 2014

	eur	Podiel na bežných príjmoch (%)	Podiel na celkových príjmoch (%)
Bežné príjmy celkom	708 511,54	100,00	99,19
Daňové príjmy	248 067,62	35,01	34,73
- podielové dane	228 633,74	32,27	32,01
- dane z nehnuteľností	8 317,03	1,17	1,16
- iné miestne dane a poplatky	11 116,85	1,57	1,56
Nedaňové príjmy	63 908,83	9,02	8,95
Granty a transfery	396 535,09	55,97	55,51
Kapitálové príjmy celkom	0,00	-	0,00

Príjmové finančné operácie	5 785,27	-	0,81
Príjmy spolu	714 296,81	-	100,00

Zdroj: Záverečný účet obce 2014, upravené

Celkové výdavky v roku 2014 boli vo výške 688 402,70 eur. Z tejto sumy bežné výdavky predstavovali 638 998,32 eur (92,8 % celkových výdavkov) a kapitálové výdavky boli vo výške 18 148,64 eur. Výdavkové finančné operácie v roku 2014 (podľa schváleného záverečného účtu) boli vo výške 48 242,07. Bežné výdavky tvorili 90,19 % bežných príjmov. Tieto výdavky predstavujú finančné zdroje na bežný chod samosprávy, sú spotrebúvané bez toho, aby prinášali priamy efekt pre rozvoj obce. Jedná sa najmä o mzdy a odvody zamestnancov obce vrátane pracovníkov školstva a prevádzkové výdavky za tovary a služby (vrátane školy). Kapitálové výdavky boli v roku 2014 čerpané na správu a údržbu ciest (6 592,95 eur), 3 743,77 eur bolo použitých na rekonštrukciu sociálnych zariadení pre TJ Tatran a ostatné výdavky (7 811,92 eur) boli čerpané na rekonštrukciu a modernizáciu cintorína. Z hľadiska percentuálnej bilancie príjmov a výdavkov vo vzťahu k rozpočtovaným prostriedkom na rok 2014 možno konštatovať, že k 31.12.2014 predstavovali bežné príjmy 104,35 % plnenie a príjmové finančné operácie 100,10 % plnenie. Kapitálové príjmy rozpočtované neboli a neboli ani žiadne prijaté. Naproti tomu, u bežných výdavkov došlo k 102,93 % čerpaniu, u kapitálových výdavkov k 106,76 % čerpaniu a u výdavkových finančných operácií k 103,08 % čerpaniu. Celkové hospodárenie obce v roku 2014 bolo prebytkové.

Vyhodnotenie dotazníkového prieskumu

Dotazníkový prieskum názorov obyvateľstva bol realizovaný na prelome mesiacov máj a jún v kombinovanej forme – v tlačenej aj online verzii. Do každej domácnosti v obci bol distribuovaný jeden výtlačok tlačenej verzie dotazníka spolu s ponukou možnosti vyplnenia jeho online verzie. Zároveň bola rozšírená aj informácia o možnosti dodania ďalších tlačenej verzií dotazníka v prípade potreby. Obyvatelia mali na vyplnenie dotazníka tri týždne. Celkovo bolo do domácností distribuovaných 220 tlačenej dotazníkov, vyplnených bolo spolu 48 dotazníkov, z toho 30 v tlačenej podobe a 18 v online formulári.

V dotazníku boli použité otvorené, uzavreté aj polouzavreté druhy otázok, ktoré boli rozdelené do troch tematických okruhov: otázky skúmajúce demografickú a socioekonomickú štruktúru respondentov, druhým okruhom boli otázky týkajúce sa spokojnosti respondentov s vybranými oblasťami a ich participácia na živote obce a tretím okruhom boli otázky zisťujúce návrhy respondentov ohľadom rozvoja obce.

Formulár 5 (A3): Plánovací formulár prieskumu

Charakteristika prieskumu	Popis
Dôvody vykonania prieskumu	Zapojenie verejnosti do prípravy PHSR; tvorba partnerstva na miestnej úrovni; mobilizácia miestnej komunity a jej participácia na definovaní rozvojových priorít
Ciele prieskumu	Získať názory verejnosti na kvalitu života v obci z hospodárskeho, sociálneho a environmentálneho hľadiska, zistiť jej spokojnosť s fungovaním obce a pomocou názorov obyvateľov definovať problémy a priority rozvoja obce
Spôsob realizácie	Riadiaci tím zostavil dotazník z obsahového hľadiska; tlačenej podoba dotazníka bola distribuovaná do každej domácnosti v obci, jeho digitálna podoba bola vytvorená v prostredí formuláre google docs
Finančné nároky	Priame náklady predstavujú náklady na tlač dotazníkov
Časové nároky	Zostavenie obsahovej štruktúry dotazníka – 1 týždeň; distribúcia do domácností a spätný zber – 3 týždne; vyhodnotenie – 2 týždne

Zodpovednosť za realizáciu	Zostavenie dotazníka – riadiaci tím; distribúcia a zber tlačenej verzie – obec; zostavenie online verzie – externý odborník; vyhodnotenie dotazníka – externý odborník
-----------------------------------	--

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

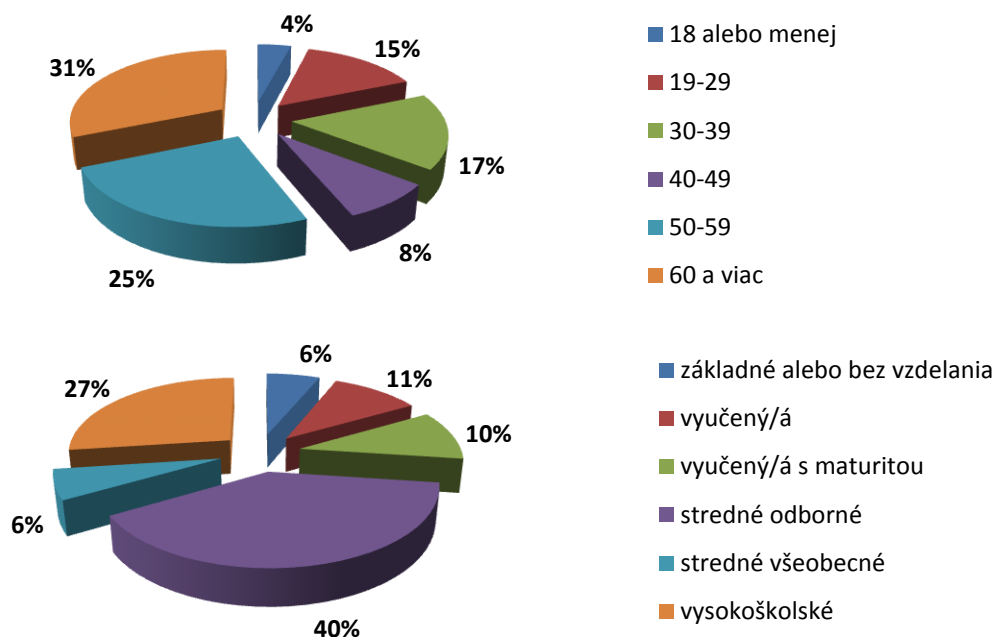
Súhrnné výsledky prieskumu

Štruktúra získaných odpovedí na otázky uvedené v dotazníku naznačuje, že validita niektorých odpovedí (ide však len o minimálny počet odpovedí) je s najvyššou pravdepodobnosťou nízka. S prihliadnutím na tento fakt, ktorý mierne znižuje výpovednú hodnotu tohto dotazníka, súhrnné výsledky dotazníkového prieskumu sú nasledovné:

Základné charakteristiky respondentov

- Prieskumu sa zúčastnilo 27 žien (56,3 %) a 21 mužov (43,8 %). Prieskumu sa nezúčastnil žiaden obyvateľ vo veku nižšom ako 18 rokov, Z hľadiska vekovej štruktúry tvorili najvyšší podiel dôchodcovia (60 rokov a viac; 31 %) a respondenti vo veku 50-59 rokov (25 %). Dve pätiny respondentov majú najvyššie ukončené vzdelanie stredné odborné a ďalšia viac ako 1/4 vysokoškolské, ostatné vzdelanostné kategórie sú zastúpené pomerne rovnomerne v rozmedzí 6 – 10 %. Z hľadiska ekonomickej aktivity sa prieskumu zúčastnilo po 18 dôchodcov a zamestnancov (po 37,5 % respondentov), 4 osoby na materskej/rodičovskej dovolenke a po 3 podnikatelia a študenti. Okrem toho sa prieskumu zúčastnila aj 1 nezamestnaná osoba a 1 pracujúci dôchodca. Takmer polovica (45,7 %) zo 48 respondentov nepracuje (sú dôchodcovia, nezamestnaní, študenti...). Pracujúcich respondentov bolo 25 (54,3 %), z nich 15 pracuje v Spišských Hanušovciach, 9 odchádza za prácou do inej obce v rámci Slovenska a 1 do zahraničia. Takmer všetci respondenti patria medzi autochtónne obyvateľstvo žijúce v obci od narodenia. Takmer polovica respondentov (47,9 %) žije v klasickej rodinnej domácnosti (dva dospelí + dieťa/deti), ďalšia viac ako štvrtina (27,1 %) býva vo viacgeneračnej domácnosti.

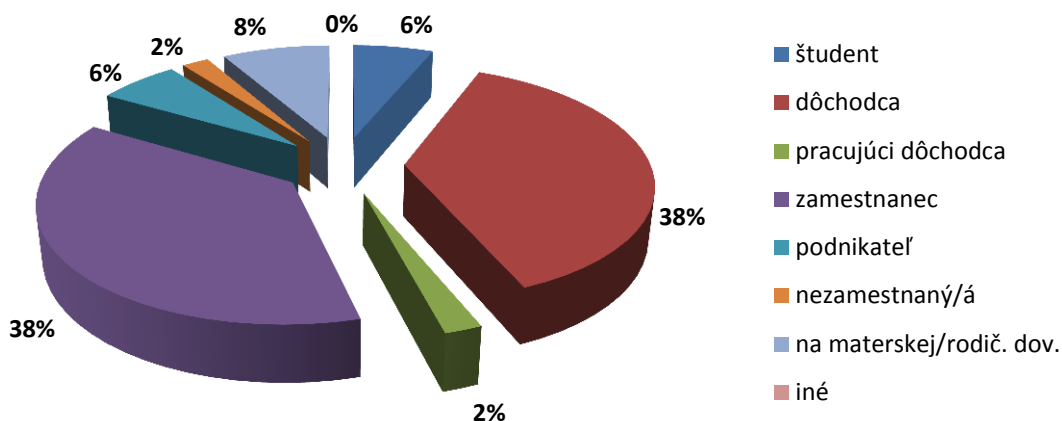
Graf 10: Štruktúra respondentov podľa veku a vzdelania

Zdroj: vlastné spracovanie

Graf 11: Štruktúra respondentov podľa ekonomickej aktivity

Zdroj: vlastné spracovanie

Spokojnosť s vybranými oblasťami a aktivita respondentov

- **Školstvo** – polovica respondentov nevedela zaujať jednoznačný postoj, príp. nevedela posúdiť svoju spokojnosť s voľnočasovými aktivitami pre deti a mládež v obci. V tej druhej polovici bola s ponukou voľnočasových aktivít mierna väčšina respondentov nespokojných. Podobne, polovica respondentov nevedela posúdiť kvalitu školskej jedálne. Z tých, ktorí ju posúdiť vedeli, 19 vyjadrili spokojnosť a 5 nespokojnosť. Stav školských zariadení vedelo posúdiť len 15 respondentov zo 48. Z týchto pätnástich boli 11 so stavom spokojní a 4 nespokojní. 46 % respondentov bolo spokojných s kvalitou vyučovania v ZŠ a MŠ, nespokojných bolo 9 % a ostatných 45 % túto skutočnosť nevedelo posúdiť.
- **Kultúra, šport a zdravotníctvo** – 43 % respondentov bolo spokojných s kultúrnymi aktivitami v obci, ďalších 43 % vyjadrilo priemernú spokojnosť (ani spokojný/ani nespokojný) a nespokojných bolo 11 %. S možnosťami športového vyžitia bolo nespokojných 20 % respondentov, 27 % vyjadrilo spokojnosť a 38 % vyjadrilo priemernú spokojnosť. Ostatní túto skutočnosť nevedeli posúdiť. S poskytovaním zdravotnej starostlivosti vyjadrilo nespokojnosť 55 % respondentov, spokojných bolo 15 %.
- **Miestne komunikácie a chodníky** – miestna dopravná infraštruktúra získala pomerne pozitívne hodnotenie. So stavom a kvalitou miestnych ciest boli nespokojní len 3 zo 46 respondentov, ktorí sa k tejto problematike vyjadrili, spokojných bolo až 29 a 14 vyjadrilo priemernú spokojnosť. So stavom a kvalitou miestnych chodníkov bola spokojná presne polovica zo 46 odpovedajúcich, nespokojní boli siedmi a ostatní vyjadrili priemernú známku.
- **Starostlivosť o verejné priestranstvá** – veľmi dobrú vizitku získala obec za starostlivosť o cintorín, s ktorou boli nespokojní len 3 respondenti. Trochu horšiu, ale stále pozitívnu odozvu získala aj starostlivosť o zeleň a verejné priestranstvá, s ktorou boli spokojní 25 a nespokojní ôsmi respondenti.
- **Bývanie** – za veľmi dôležitý rozvojový faktor/disparitu obce možno považovať dostupnosť bývania. Veľmi dobre je v obci hodnotená (najmä kvôli postaveným bytovým domom) dostupnosť bytov, s ktorou boli nespokojní len 2 respondenti. Dostupnosť stavebných pozemkov až polovica respondentov posúdiť nevedela, z tej druhej polovice boli 9 spokojní, 9 ani spokojní/ani nespokojní a 6 nespokojní.
- **Odpadové hospodárstvo** – odpadové hospodárstvo obce sa na základe odpovedí respondentov javí byť nastavené relatívne dobre, existujú však ešte v jeho nastavení rezervy. Takmer všetkým respondentom vyhovuje systém zberu odpadov, nespokojnosť s ním bola vyjadrená len minimálne (prípady, keď odpad nebol v stanovenom termíne vyvezený; resp. z dôvodu problému so skladovaním požiadavka na častejší odvoz triedených odpadov – táto

požiadavka sa však z ekonomického hľadiska dá vhodnejšie vyriešiť osadením kontajnera na triedený odpad ako zvýšením frekvencie odvozov). Dvomi tretinami obyvateľov vyhovuje taktiež systém poplatkov za odvoz komunálneho odpadu. S prihliadnutím na odpovede sa však práve v nastavení systému poplatkov ukazuje spomínaná rezerva. Niektorí obyvatelia (najmä starší obyvatelia, osamelo žijúci a tí, ktorí dôsledne triedia odpad) totiž vyjadrili nespokojnosť s lístkovým systémom z dôvodu, že im (z dôvodu dôsledného triedenia odpadov, nízkej produkcie odpadov a pod.) ostávajú nevyužívané lístky, čo de facto znamená, že platia viac peňazí ako by vzhľadom k množstvu vyprodukovaného zmesového odpadu mohli. V záujme zvýšenia spokojnosti obyvateľov s nastavením systému poplatkov za odvoz odpadu by teda bolo vhodné uvažovať o jeho úprave, čo by zároveň mohlo pôsobiť ako motivujúci faktor triedenia odpadov. Veľmi priaznivým momentom v odpadovom hospodárstve obce je tiež skutočnosť, že až 47 zo 48 respondentov sa vyjadrilo, že odpad triedi. Negatívnou však zároveň ostáva skutočnosť, že niektorí obyvatelia po vytriedení odpadu spaľujú plasty.

- **Iné oblasti** – veľmi veľkú spokojnosť vyjadrili respondenti s prácou obecného úradu (nespokojní boli len 3 z nich), pomerne veľkú spokojnosť vyjadrili aj s osvetovými aktivitami obce. K podpore podnikateľského prostredia viac ako 80 % respondentov nevedelo zaujať jednoznačný postoj. Veľká väčšina respondentov vyjadrila spokojnosť s autobusovým spojením.
- **Aktivita respondentov** – relatívne dobrá je aktivita respondentov a ich participácia na spoločenskom živote obce. Všetci (okrem dvoch) sa zúčastňujú volieb do samospráv a takmer 3/4 sa zaujímajú (aspoň príležitostne) o rokovanie obecného zastupiteľstva. Až 3/5 respondentov taktiež sledujú informácie o rozpočte obce a rovnaký podiel navštevuje starostu so svojimi návrhmi a požiadavkami. Navyše, všetci respondenti (37 % vždy a 67 % aspoň príležitostne) sa zúčastňujú kultúrnych podujatí a takmer všetci (okrem troch) sa zapájajú do života cirkvi. Športových podujatí, konaných v obci, sa zúčastňujú 3/4 respondentov.

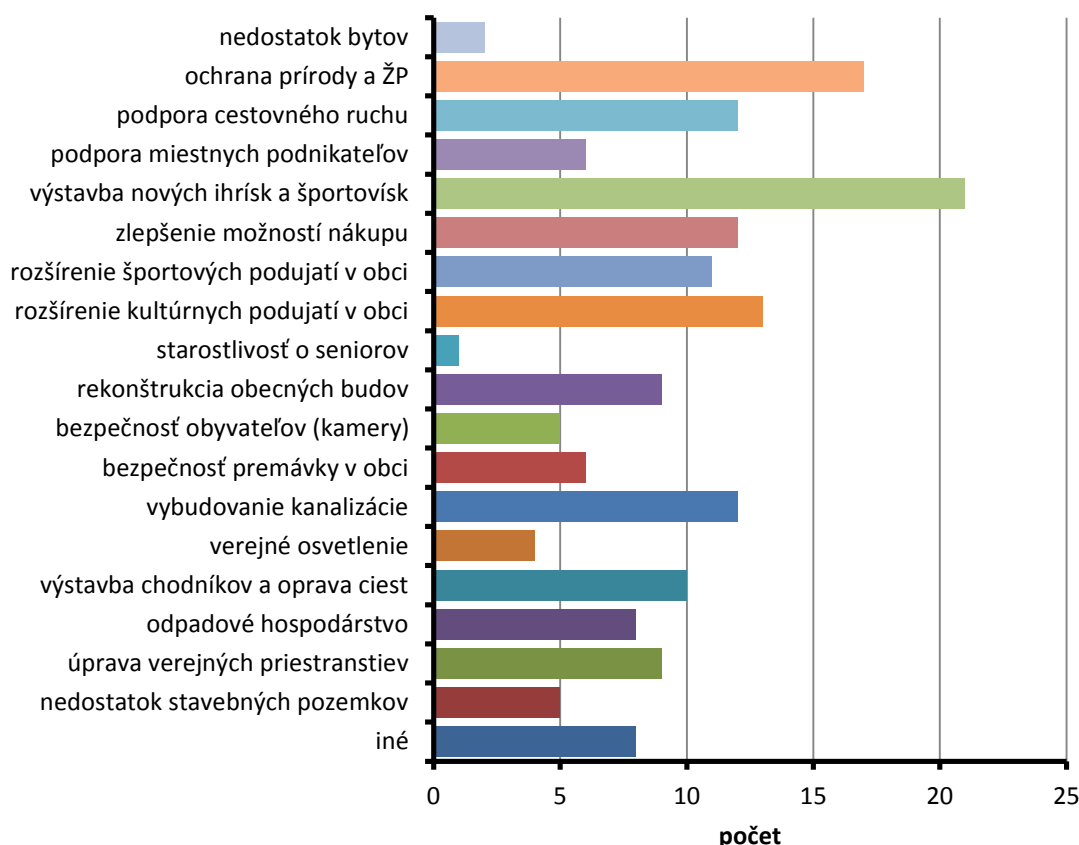
Návrhy respondentov

- **Oblasť, ktorá by sa mala riešiť prioritne** – obyvatelia sa mohli vyjadriť, čo by chceli v najbližšom období v obci riešiť prioritne. Vybrať si mohli z 18 navrhnutých oblastí, pričom podľa svojho uváženia mohli doplniť aj ďalšiu oblasť, na ktorú by sa mala obec podľa nich zamerať. Najvyššiu podporu získala výstavba nových ihrísk a športovísk (za ktorú hlasovalo 21 zo 48 respondentov) a ochrana prírody a ŽP (17 hlasov). Za nimi získali približne vyrovnanú podporu (12 – 13 hlasov) podpora cestovného ruchu, zlepšenie možností nákupu, rozšírenie kultúrnych podujatí v obci a vybudovanie kanalizácie. Najnižšiu podporu na prioritné riešenie získala starostlivosť o seniorov (pravdepodobne z dôvodu, že tá je už teraz v obci nastavená na výbornej úrovni) a riešenie nedostatku bytov.

Graf 12: Prioritné oblasti rozvoja podľa odpovedí respondentov

Zdroj: vlastné spracovanie

- Využitie priestoru, pozemku v obci** – tretina respondentov vedela v obci identifikovať priestor alebo pozemok, ktorý je podľa nich nevyužitý, príp. využitý zle. Ide o nasledovné priestory:
  - kultúrny dom – zrekonštruovať, sprístupniť na konanie spoločenských podujatí (svadby, kary, divadlo, plesy, slávnosti a pod.); možnosť vybudovať v ňom múzeum ľudových remesiel a života zamagurského ľudu;
  - pri kultúrnom dome – záchody presunúť za KD a stavebne prepojiť, aby bol do WC prístup zvnútra KD; na priestranstve pri KD buď postaviť hokejbalové ihrisko (v zime ľad) alebo parkovisko;
  - „pri kostole smerom k futbalovému ihrisku“ – upraviť terén, príp. vybudovať parkovisko (po daždi je tam blato, parkujú tam autá);
  - „Kamariská“, „dolný koniec pri kováčskej dielni“ – používa sa na odkladanie dreva, pilín, vlečiek... – vybudovať v tomto priestore detské ihrisko, dopravné ihrisko, príp. oddychovú zónu, cvičisko pre hasičov a pod.;
  - bývalá reštaurácia – chátka;
  - priestor pri ZŠ – pri novo osadených lavičkách – vhodné miesto na detské ihrisko;
  - Giblik – vybudovať tam lesopark s cyklistickou trasou;
  - za karlinou – vybudovať tenisový kurt;
  - priestor pri ZŠ – využíva sa na pasenie kráv a kosenie sena (zmeniť to).
- Čo by sa malo v obci zlepšiť, príp. čo v nej chýba** – na túto otvorenú otázku mohli respondenti odpovedať ľubovoľne. V odpovediach jednoznačne dominovali dve témy:

rozšírenie športových možností pre deti (výstavba športového multifunkčného ihriska, ihriska pre deti, obnova volejbalového ihriska a doskočiska v areáli ZŠ, ľadová plocha v zime) a rekonštrukcia kultúrneho domu (realizovať spoločenské podujatia, opraviť kuchynku, odstrániť terajšie WC). Viacero respondentov výslovne uviedlo aj požiadavky na rozšírenie kapacity MŠ, osadenie lavičiek v obci (okolo futbalového ihriska, na pláci a inde po obci), vybudovať kanalizáciu, postaviť/opraviť chodníky a vybudovať cyklotrasu (napr. smerom do Cola a na Malú Frankovú) a zlepšiť starostlivosť o cintorín (sprístupniť vodu, spíliť stromy ohrozujúce pomníky, po pokosení pohrabať trávu a umiestniť vedľa cintorína kontajner na odpad). Ostatné návrhy zneli: opraviť most k vleku; vysadiť v obci viac zelene; riešiť čierne skládky okolo Rieky; riešiť chátrajúci objekt bývalej reštaurácie; rozmiestniť v obci verejné smetné koše (okolo obchodov, školy, kostola, OcÚ...); zlepšiť úroveň výučby v ZŠ; regulovať brehy Rieky; riešiť pálenie plastov niektorými obyvateľmi; uskutočňovať verejné schôdze; riešiť vodovod; premiestniť kontajner pre charitu na iné miesto; upraviť okolie farského úradu; vybudovať cestu (aj cyklochodník) do Cola; kvôli deťom vybudovať autob. zastávku (prístrešok) pri penzióne p. Sičára; rozšíriť ponuku kultúrnych podujatí a tiež záujmových krúžkov pre deti; v kooperácii s ostatnými obcami zlepšiť zdravotnú starostlivosť v Zamagurí; zlepšiť orientáciu v obci (buď názvy ulíc a čísla alebo osadiť smerové tabule s názvami lokalít); opraviť hlavný oltár v kostole; zriadiť obecné múzeum; vybudovať nový betlehem; postaviť krížovú cestu v obci; osvetliť kríž pri kaplnke sv. Barbory; zlepšiť úctu k starším.

- **Čo by nemalo v obci v roku 2020 v žiadnom prípade chýbať** – na túto otázku boli najčastejšie odpovede: zrekonštruovaný kultúrny dom, postavené ihriská pre deti, rozšírená materská škola. V tejto otázke sa taktiež objavili odpovede: dobre vybavená škola s kvalitnými učiteľmi; cukráreň; nové auto pre požiarnikov; zlepšené medziľudské vzťahy; zlepšená zdravotná starostlivosť; opravený oltár kostola; kanalizácia; sprístupnená telocvičňa ZŠ pre všetkých; vybudovaná kanalizácia; opravené chodníky a osadené smetné koše.

Celková spokojnosť s obcou ako miestom života

- Až 91 % respondentov vyjadrilo celkovú spokojnosť s obcou ako miestom života (odpovede na škále skôr spokojný/spokojný/veľmi spokojný). Celkovú nespokojnosť vyjadrili len traja respondenti a jeden túto skutočnosť nevedel posúdiť. V podobnom priaznivom duchu sa niesli aj odpovede na poslednú otázku – až 75 % respondentov plánuje v obci žiť aj naďalej, 23 % sa nevedelo vyjadriť a 2 % sa z obce plánujú v budúcnosti odsťahovať. Dôvodom odsťahovania je najmä slabá ponuka pracovných príležitostí v Zamagurí.

Ex-post hodnotenie PHSR 2007-2013

Obec Spišské Hanušovce nemala doteraz vypracovaný žiaden Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja. Z tohto dôvodu teda nemožno ani vykonať jeho ex – post hodnotenie. Napriek tejto skutočnosti uvádzame v nasledovnom formulári pre ilustráciu zoznam realizovaných projektov v obci od roku 2007.

V uvedenom období bolo v obci realizovaných sedem projektov. V rámci dvoch projektov došlo v rokoch 2008 a 2010 k výstavbe dvoch 16-bytových jednotiek. Celkové náklady na výstavbu týchto dvoch bytových domov boli takmer 1 659 000 eur. Z tejto sumy spoluúčasť obce predstavovala 29 000 eur, zo štátneho rozpočtu išlo na výstavbu 375 000 eur a 1 255 000 eur predstavovali finančné prostriedky zo štátnych účelových fondov. V roku 2014 prebehla oprava strechy na telocvični základnej školy, ktorej investičné náklady si vyžiadali 53 000 eur. Z tejto sumy bolo 51 000 eur získaných zo štátneho rozpočtu a 2 000 eur predstavovala spoluúčasť obce.

Ostatné investičné akcie boli financované z rozpočtu obce. Najvyššou investíciou z obecného rozpočtu bola výstavba chodníka v roku 2012, ktorej náklady predstavovali takmer 17 800 eur. V roku 2012 bola realizovaná aj rekonštrukcia verejného osvetlenia v hodnote viac ako 8 400 eur. Ďalšie dve investície financované z rozpočtu obce boli realizované v roku 2014 – rekonštrukcia oplotenia cintorína v hodnote 10 000 eur a výstavba miestnej komunikácie v hodnote 7 000 eur.

Formulár 6 (Ú6): Ex - post hodnotenie predchádzajúceho PHSR

Ex-post hodnotenie predchádzajúceho PHSR																		
v tis. EUR																		
č.	Názov investície - projektu (obec, okres)	Číslo a názov aktivity	Klasifikácia investície (stavby) - triedy	Rok začatia	Ukazovateľ	Cena podľa vykonávacích o projektu		Objem finančných prostriedkov v príslušnom roku spolu			Finančné prostriedky podľa zdrojov							
				Rok dokončenia	Merná jednotka	Celkom	Z toho stavebná časť	Rok	Objem finančných prostriedkov	Z toho verejná investícia	Štátny rozpočet	Rozpočet samosprávneho kraja	Rozpočet obce	Štátne účelové fondy	Úvery so zárukou štátu	Rozpočet EÚ	Kód OP	Súkr. zdroje
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
1	Výstavba bytového domu č. 13	Rozvoj bývania	1122 - Trojbytové a viacbytové budovy	2007	Postavená byt. budova	790,19	790,19											
				2008	počet						157,90		25,71	606,59				

2	Výstavba bytového domu č. 251	Rozvoj bývania	1122 - Trojbytové a viacbytové budovy	2009	Postav ená byt. budova	868,78	868,78												
				2010	počet						217,19		2,97	648,63					
3	Výstavba chodníka	Miestne komunikácie	2112 - Miestne komunikácie	2012	Dĺžka vybud. chodníkov	17,79	17,79												
				2012	m			2012	17,79	17,79			17,79						
4	Verejné osvetlenie	Miestne komunikácie	2112 - Miestne komunikácie	2012	Zrekon št. sveteln é body	8,42	8,42												
				2012	počet			2012	8,42	8,42			8,42						
5	Oplotenie cintorína	Ostatné nebytové budovy	1272 - Budovy a miesta na vykonávan ie nábožensk ých aktivít	2014	Oprave né oplotenie	10,00	10,00	2014	10,00	10,00			10,00						
				2014	m														
6	Oprava strechy telocvične	Rozvoj školstva	1263 - Školy, univerzity	2014	Zrekon štr. plocha	53,00	53,00												

	ZŠ		a budovy na vzdelávaní e																
				2014	m ²			2014	53,00	53,00	51,00		2,00						
7	Miestna komuniká cia Colo	Miestne komuniká cie	2112 - Miestne komuniká cie	2014	Dĺžka vybud. ciest	7,00	7,00												
				2014	m			2014	7,00	7,00			7,00						

Zdroj: MDVRR 2015, obecný úrad

Ex-ante hodnotenie stavu projektovej pripravenosti investícií

Formulár 7 (A7): Ex - ante hodnotenie stavu projektovej pripravenosti investícií

Ex-ante hodnotenie - stav projektovej pripravenosti investícií k termínu vypracovania nového PHSR (pipe_line)																			
v tis. EUR																			
por. č.	Politika - oblasť	Názov investície (obec, okres)	Klasifikácia stavby - triedy	Rok začatia - plán	Technická príprava mesiac /rok	Cena podľa stavebného zámeru		Navrhovaný objem finančných prostriedkov v príslušnom roku spolu			Finančné prostriedky podľa zdrojov								
				Rok dokončenia-plán	ÚR:	Celkom	Z toho stavebná časť	Rok	Objem fin. prostriedkov celkom	Z toho verejná investícia	Štátny rozpočet	Rozpočet samosprávneho kraja	Rozpočet obce	Štátne účelové fondy	Úvery so zárukou štátu	Rozpočet EÚ	Kód OP	Súk. zdroje	Iné zdroje
					SP:														
					PD:														
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
1	Hospodárska oblasť	Prístavba Materskej školy	1263 - Školy, univerzity a budovy na vzdelávanie	2015	05/06	100,00	100,00	2015	50,00	50,00			50,00						
					06/07			2016	30,00	30,00			30,00						
				2017	06/07			2017	20,00	20,00			20,00						
2		Miestna komunikácia do Cola	2111 - Cestné komunikácie	2016	10/ -PD	5,00	5,00	2015	5,00	5,00			5,00						
3	Sociálna																		

4																				
5	Environmentálna oblasť	Kanalizácia a ČOV	2223 - Miestne kanalizácie	2017	PD:	10,00	10,00													
													10,00							
				2020																
6	Environmentálna oblasť																			

Zdroj: MDVRR 2015, obecny urad

A.II Analýza vonkajšieho prostredia

Vonkajšie prostredie v kontexte tohto Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja predstavuje pre obec tie oblasti, ktoré síce ovplyvňujú jej rozvoj (v rôznej miere, či už významne alebo len okrajovo), avšak obec ich zároveň nedokáže svojou činnosťou nijako ovplyvniť. V makroregionálnej mierke je dôležitým činiteľom rozvoja obce európsky rozvojový koncept „Red octopus“, ktorý stanovuje hlavné rozvojové centrá Európy. Ide o tzv. „červenú chobotnicu“ (pomenovanie podľa tvaru tejto rozvojovej siete), ktorá spája najrozvinutejšie európske sídelné a aglomeračné centrá a centrá, ktoré majú najväčší potenciál ďalšieho rozvoja. Jedno z ramien „červenej chobotnice“ prechádza aj Slovenskom, avšak len jeho juhozápadnou časťou. Spišské Hanušovce sú teda od tohto ramena značne vzdialené. Konceptia územného rozvoja Slovenska 2001 (KURS 2001) vyhodnotila jednotlivé sídelné centrá Slovenska ako terciárne centrá, t.j. centrá na základe ich terciárnej obslužnosti (úrovne vybavenosti vybranou vyššou občianskou vybavenosťou). Takýmto spôsobom bolo na národnej úrovni vytvorených päť skupín obcí (okrem Bratislavy a Košíc, ktoré stoja samostatne a nepatria do žiadnej skupiny), ktoré naznačujú úroveň obsluhy ako pre vlastné mesto, tak pre jeho zázemie (prvé tri skupiny sa pritom členia na dve podskupiny). Najbližšie centrá osídlenia pre Spišské Hanušovce predstavujú mestá Spišská Stará Ves (5. skupina), Spišská Belá (4. skupina), Kežmarok (2b. skupina) a Poprad (1b. skupina).

Okrem centier osídlenia KURS 2001 na Slovensku stanovila jadrové ťažiská osídlenia, ktoré sú navzájom pospájané rozvojovými osami I. stupňa. Ostatné sídelné centrá sú pospájané osami II. a III. stupňa. Tieto rozvojové a urbanizačné osi sú súčasťou vyváženej hierarchizovanej sídelnej štruktúry. Podporujú sídelné väzby medzi obcami a rovnovážny sídelný rozvoj vrátane rozvoja vidieka. Vytvárajú podmienky pre dostupnosť k infraštruktúram, zachovanie a rozvoj prírodného a kultúrneho dedičstva a zabezpečujú požiadavky, ktoré sú na sídelnú štruktúru kladené z hľadiska ekonomických, sociálnych a environmentálnych potrieb.

Konceptia územného rozvoja Slovenska 2001 stanovuje tri stupne rozvojových osí, ktoré vychádzajú z nasledovných kritérií:

- rozvojová os prvého stupňa – prepája centrá osídlenia prvej skupiny a ťažiská osídlenia prvej úrovne v štáte a porovnateľné centrá mimo hraníc krajiny, zahŕňajúc najmenej jednu cestnú komunikáciu a jednu železniciu rýchlostného typu,
- rozvojová os druhého stupňa – prepája centrá osídlenia druhej skupiny a ťažiská osídlenia druhej úrovne s centrami osídlenia prvej skupiny a ťažiskami osídlenia prvej úrovne, resp. prepája centrá osídlenia druhej skupiny a ťažiská osídlenia druhej úrovne medzi sebou, zahŕňajúc najmenej jednu cestnú komunikáciu a jednu železniciu nadregionálneho významu alebo jednu rýchlostnú cestu,
- rozvojová os tretieho stupňa – prepája stredné centrá a ťažiská osídlenia tretej úrovne navzájom, ako aj ostatné vyhodnocované centrá osídlenia s ostatnými centrami osídlenia druhej skupiny.

Z pohľadu rozvoja územia najdôležitejšia, teda rozvojová os I. stupňa, prepája Bratislavu a Košice (o. i.) severoslovenským dopravným koridorom, čiže najbližšie k Spišským Hanušovciam sa táto os nachádza v oblasti Popradu a Levoče. Z Popradu do Spišskej Belej smeruje rozvojová os II. stupňa, zo Spišskej Belej do Starej Ľubovne je vedená os III. stupňa. Do Zamaguria smeruje rozvojová os III. stupňa, a to smerom od Starej Ľubovne do Spišskej Starej Vsi. Spišské Hanušovce teda neležia na žiadnej rozvojovej osi, stanovenej Konceptiou územného rozvoja Slovenska 2001 a preto len ťažko možno v budúcnosti očakávať rozvojové impulzy zo strany štátu voči tejto obci. Zároveň sú však zahrnuté do najvýznamnejšej oblasti cestovného ruchu na Slovensku s významným zastúpením medzinárodného turizmu, čo vytvára pre obyvateľov a podnikateľské subjekty potenciál pre rozvoj a z neho plynúce príjmy z cestovného ruchu.

Veľmi dôležitým aspektom v analýze vonkajšieho prostredia je aj stratégia štrukturálnej politiky Európskej únie a jej priemet do slovenských pomerov. Počas programovacieho obdobia EÚ 2000-2006 (čo pre Slovensko znamenalo roky 2004-2006) používala Európska únia stratégiu regionálnej politiky založenú na rovnomernom prístupe samospráv k štrukturálnym fondom (tzv. „pokropením regiónov investíciami“, kde každá samospráva mala rovnaký prístup k týmto fondom). Od programovacieho obdobia 2007 - 2013 sa však už stratégia regionálnej politiky EÚ zmenila, keďže táto sa už nezamerala na znižovanie regionálnych disparít formou podpory zaostalých regiónov, ale na základe skúseností z regionálneho rozvoja zo západoeurópskych krajín, rozhodla sa posilňovať predovšetkým vytýčené póly rastu, ktoré sú najviac konkurencieschopné a majú najväčší potenciál rozvoja (týmto opatrením sa taktiež sledovalo posilnenie vonkajšej konkurencieschopnosti EÚ ako celku voči ostatným aktérom vo svetovom hospodárstve). Jednotlivými krajinami vytýčené póly rastu mali byť nositeľmi rozvoja v jednotlivých regiónoch a postupom času by sa rozvoj z týchto pólov rastu mal šíriť do ich bezprostredného okolia (teda do zaostalejších oblastí v ich okolí). Na Slovensku tak boli od programovacieho obdobia 2007-2013 na základe Konceptie územného rozvoja Slovenska stanovené inovačné a kohézne póly rastu (niektoré mestá a obce v ich bezprostrednom zázemí), pričom najväčšia časť podpory zo štrukturálnych fondov smeruje práve do nich.

Výrazným vonkajším rozvojovým impulzom pre oblasť Zamaguria by mohla byť zvýšená podpora zo strany vlády formou investičných stimulov pre tie priame zahraničné investície, ktoré sa realizujú čo najbližšie k tomuto regiónu (keď už nie priamo v ňom). Skúsenosti však ukazujú, že od roku 2002, kedy sa začalo s poskytovaním investičnej pomoci, jednotlivé slovenské vlády touto formou podporovali smerovanie priamych zahraničných investícií primárne do najrozvinutejších regiónov Slovenska (najmä do trojuholníka Bratislava – Trnava – Nitra, do Košíc a oblasti stredného Považia po Žilinu). Do oblasti podtatranského regiónu a do Kežmarku (okresu patriaceho z hľadiska výšky miery nezamestnanosti medzi najproblémovejšie okresy Slovenska) smerovala len úplne minimálna časť investičnej pomoci vlády. Z prostredia investičnej pomoci teda len ťažko očakávať priaznivé rozvojové impulzy pre región v blízkej budúcnosti.

Spomínaná politika územnej podpory vo forme investičnej pomoci a množstvo ďalších faktorov (napr. faktor sídelnej hierarchie, faktor makropolohovej atraktivity, faktor veľkej dopravnej infraštruktúry, faktor historickej marginality, faktor depresnosti priľahlých prihraničných regiónov a pod.; Korec 2005) prispeli (a naďalej prispievajú) k veľmi nerovnovážnemu regionálnemu vývoju v rámci Slovenska, keď sa medzi jednotlivými jeho regiónmi vytvorili pomerne výrazné regionálne disparity. Vytvorila sa tak významná priestorová polarizácia spoločnosti s existenciou centier na strane jednej a periférií (vnútorných aj prihraničných periférnych regiónov) na strane druhej. Spišské Hanušovce ležia v regióne Zamaguria, ktorý je na základe skupiny ukazovateľov z hľadiska ľudských zdrojov, ekonomického potenciálu, osobnej vybavenosti a dostupnosti centier kategorizovaný medzi regióny s kumulovanou periférnosťou, tzn. že je periférnym regiónom vo všetkých štyroch skupinách ukazovateľov (Halás 2008). Uvedené skutočnosti upozorňujú jednak na súčasnú úroveň rozvoja, ako aj na veľmi obmedzené možnosti budúceho rozvoja obce Spišské Hanušovce.

Štrukturálne fondy v programovom období 2014-2020

Jednou z možných ciest získavania finančných prostriedkov na realizáciu investičných akcií (okrem ďalších možných zdrojov, uvedených v časti „Indikatívny finančný plán“) sú Európske štrukturálne a investičné fondy. Napriek tomu, že tieto európske štrukturálne a investičné fondy sú z aspektu regionálneho rozvoja definované ako „doplňkové“ zdroje financovania, v súčasnom modeli regionálnej politiky a nastavenia financovania samospráv sú práve tieto prostriedky z EŠIF hlavným zdrojom financií, bez ktorého by len ťažko boli samosprávy schopné financovať svoje rozvojové investičné projekty. V programovom období EÚ 2014 – 2020 bude Slovensko čerpať európske štrukturálne a investičné fondy v rámci Cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti a v rámci Cieľa Európska územná spolupráca. V rámci Cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti sa budú čerpať financie prostredníctvom nasledujúcich operačných programov:

- Integrovaný regionálny operačný program (OP IROP),
- OP Ľudské zdroje (OP ĽZ),
- OP Integrovaná infraštruktúra (OP II),
- OP Výskum a inovácie (OP Val),
- OP Kvalita životného prostredia (OP KŽP),
- OP Efektívna verejná správa (OP EVS),
- Technická pomoc,
- Program rozvoja vidieka,
- Rybné hospodárstvo.

V rámci Cieľa Európska územná spolupráca bude Slovensko čerpať financie prostredníctvom nasledujúcich operačných programov:

Programy cezhraničnej spolupráce

- SK – CZ 2014 – 2020,
- SK – AT 2014 – 2020,
- PL – SK 2014 – 2020,
- SK – HU 2014 – 2020,
- ENI HU – SK – RO – UA 2014 – 2020.

Programy nadnárodnej spolupráce

- Stredná Európa,
- ETC Dunaj.

Programy medziregionálnej spolupráce

- INTERREG,
- ESPON,
- INTERACT,
- URBACT.

Pre obec Spišské Hanušovce sú najvýznamnejším a najpravdepodobnejším zdrojom financovania rozvojových projektov v rámci EŠIF prostriedky z Programu cezhraničnej spolupráce PL – SK 2014 – 2020 a z Programu rozvoja vidieka 2014 – 2020. Možným zdrojom financovania by mohli byť aj financie poskytované v rámci výziev vyhlasovaných prostredníctvom Miestnej akčnej skupiny Tatry – Pieniny LAG (ktorej je obec členom) v rámci stratégie CLLD⁷, nevyhnutnou podmienkou však je, aby sa tejto Miestnej akčnej skupine podarilo získať Štatút MAS.

Program rozvoja vidieka 2014 – 2020 bude financovať rozvojové projekty obcí v rámci Opatrenia č. 7 – **Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach**. Oprávnenými žiadateľmi o podporu budú v rámci tohto Opatrenia najmä **obce do 1 000 obyvateľov** vrátane, pričom celková finančná alokácia na realizáciu Opatrenia č. 7 je 119 500 000,00 eur.

V rámci spomínaného Opatrenia č. 7 Programu rozvoja vidieka budú mať obce do 1 000 obyvateľov možnosť uchádzať sa o finančné prostriedky cez štyri Podopatrenia:

Podopatrenie 7.2. – Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania všetkých druhov infraštruktúr malých rozmerov vrátane investícií do energie z obnoviteľných zdrojov a úspor energie

Popis operácie:

- výstavba, rekonštrukcia, modernizácia, dostavba kanalizácie, vodovodu alebo čistiarne odpadových vôd;

⁷ Pričom Miestna akčná skupina získa financie na vyhlasovanie výziev z PRV a z IROP

- výstavba a rekonštrukcia miestnych komunikácií, lávok, mostov, chodníkov a záchytných parkovísk, autobusových zastávok, výstavba, rekonštrukcia a údržba odvodňovacích kanálov, prehlbovanie existujúcich obecných studní. V prípade investícií do miestnych komunikácií, tie budú umožnené len v malom rozsahu a za predpokladu, že prispievajú k oživeniu znevýhodnenej vidieckej oblasti, kde môže zlepšiť prepojenie medzi vidieckymi oblasťami a širšou dopravnou sieťou, príp. budú prispievať k miestnemu ekonomickému rozvoju (napr. k rozvoju vidieckeho cestovného ruchu a pod.);
- zlepšenie vzhľadu obcí – úprava a tvorba verejných priestranstiev, námestí, parkov a pod.

Podopatrenie 7.3 – Podpora na širokopásmovú infraštruktúru vrátane jej budovania, zlepšovania a rozširovania, pasívnu širokopásmovú infraštruktúru a poskytovanie širokopásmového prístupu a elektronickej verejnej správy

Popis operácie:

- vytvorenie prístupu k širokopásmovému internetu prostredníctvom budovania prístupových sietí s rýchlosťou min. 30 Mbit/s, vrátane zariadenia verejne prístupného miesta;
- oprávnené budú projekty zavádzania tzv. "poslednej míle". Riešenie prístupových sietí bude nadväzovať na ukončenie prvej fázy výstavby regionálnych sietí, financovanej z OP II, resp. tam, kde už sú regionálne siete dostupné a je preukázané zlyhanie trhu;
- oprávnené sú činnosti, ktoré sa týkajú investícií do infraštruktúry širokopásmového internetu, napr.:
  - ✓ vytvorenie a zabezpečenie prístupu k širokopásmovej infraštruktúre vrátane zariadení na prenos a zber signálu (backhaul) a pozemných zariadení (napr. pevné, pozemné, bezdrôtové alebo satelitné technológie alebo kombinácie týchto technológií);
  - ✓ budovanie pasívnej širokopásmovej infraštruktúry (napr. inžinierske siete, ako je kladenie káblových rozvodov a zapájanie iných sieťových prvkov, ako sú napr. neaktivované optické vlákna atď.) v súčinnosti s ostatnými infraštruktúrami (energetické, dopravné, vodné, kanalizačné siete atď.).

Podopatrenie 7.4 – Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania miestnych základných služieb pre vidiecke obyvateľstvo vrátane voľného času a kultúry a súvisiacej infraštruktúry

Popis operácie:

- investície súvisiace s vytváraním podmienok pre trávenie voľného času vrátane príslušnej infraštruktúry –napr. výstavba/rekonštrukcia/modernizácia športovísk a detských ihrísk, amfiteátrov, investície do rekonštrukcie nevyužívaných objektov v obci pre komunitnú/spolkovú činnosť vrátane rekonštrukcie existujúcich kultúrnych domov;
- zriadenie nových, prístavba, prestavba, rekonštrukcia a modernizácia existujúcich domov smútku vrátane ich okolia;
- investície súvisiace so zvyšovaním kvality života obyvateľov – investície spojené s odstraňovaním malých tzv. divokých skládok odpadov resp. opusteného odpadu;
- investície súvisiace so zvýšením bezpečnosti a prevencie proti vandalizmu na verejných priestoroch (montáž kamerových systémov a iných bezpečnostných prvkov);
- investície súvisiace s vytváraním podmienok pre rozvoj podnikania – rekonštrukcie nevyužívaných objektov v obci pre podnikateľskú činnosť, výstavba/rekonštrukcia tržníc pre podporu predaja miestnych produktov a pod.;
- investície do využívania obnoviteľných zdrojov energie vrátane investícií spojených s úsporou energie – len ako súčasť investícií do miestnych služieb.

Podopatrenie 7.5 – Podpora investícií pre verejné využívanie rekreačnej infraštruktúry, informačnej a drobnej infraštruktúry cestovného ruchu

Popis operácie:

- investície, ktoré súvisia s vytvorením, udržiavaním, obnovou a skvalitňovaním turisticky zaujímavých objektov, bodov a miest vrátane príslušnej infraštruktúry – miestne kultúrne, historické, prírodné a iné objekty a zaujímavosti, zriadenie múzejných a galerijných zariadení a pod.;
- investície do rekreačnej infraštruktúry, turistických informácií a informačných tabúl v turistických lokalitách na verejné využitie, budovanie drobných obslužných zariadení pre turistov, informačné body, smerové tabule, KIOSKY a pod.;
- budovanie, rekonštrukcia náučných chodníkov, cykloturistických chodníkov, ich napojenie na náučné chodníky, budovanie doplnkovej infraštruktúry (odpočinkové miesta, prístrešky, stojany na bicykle a pod.), výstavba vyhladkových veží, budovanie, údržba a obnova cykloturistického značenia na existujúcich cykloturistických trasách a pod.

STEEP analýza

Pri stretávaní sa s rôznymi problémami a výzvami je potrebné si uvedomiť, že ich riešenie môže byť v budúcnosti ovplyvnené rôznymi vonkajšími faktormi, ktoré obec nedokáže ovplyvniť. Úlohou STEEP analýzy (analýzy externého prostredia) je napomáhať tvorcom rozhodnutí predvídať budúci možný vývoj a na tieto zmeny sa pripraviť.

Formulár 8 (A8): STEEP analýza

Sociálne	Technologické	Ekonomické	Ekologické	Politické	Hodnoty
Starnutie obyvateľstva, emigrácia mladých ľudí do miest	Úroveň technológie poskytovateľa	Nové trhy a nové príležitosti (napr. cestovný ruch)	Vplyv rôznych subjektov na ŽP	Politika vlády v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti	Zmena postojov k lokálnemu rozvoju
Zmeny postojov a správania – aktívny tretí sektor	Dostupná technológia a využívaná technológia	Klesajúce trhy v niektorých poskytovaných službách	Možnosti obnovy a tvorby ŽP	Štrukturálna politika Európskej únie	Zmena životného štýlu
Zmeny správania obyvateľov	Technológia využívaná obyvateľmi, podnikateľmi	Dostupnosť finančných zdrojov	Politika ŽP	Legislatívne zmeny	Tímová spolupráca
Móda	Kontakt s obyvateľmi prostredníctvom technológie	Daňová politika	Podpora tvorby a ochrany ŽP	Zmena vlády ako výsledok volieb	Osobné hodnoty

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

A.III Zhodnotenie súčasného stavu územia

Zhodnotenie súčasného stavu územia je spracované formou SWOT analýzy. Tá bola vypracovaná na základe auditu rozvojových zdrojov obce a výsledkov dotazníkového prieskumu, vykonaného medzi obyvateľmi obce.

SWOT analýza

Formulár 9 (A10): SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • dobrá veková štruktúra obyvateľstva • mladé rodiny s deťmi • imigračný potenciál pre mladé obyvateľstvo z okolitých obcí • dostatok trvalých trávnych porastov pre živočíšnu výrobu • blízkosť chránených území, atraktívne a zachované prírodné prostredie • množstvo kultúrno-historických pamiatok v blízkom okolí • výhodná geografická poloha pre rozvoj cestovného ruchu a cezhraničnej spolupráce • dostatok ubytovacích kapacít • prítomnosť lyžiarskeho vleku v obci • ponuka agroturistiky • relatívne dobrá vybavenosť technickou infraštruktúrou (vodovod, plynovod, elektrina, internet) • kvalitné životné prostredie • zabehnutý a funkčný systém triedenia odpadu • dostatočný počet kultúrnych podujatí počas roka a zapájanie sa obyvateľov do spoločenského života • existencia Domova sociálnych služieb • dobrá vybavenosť školských zariadení • aktívne zapájanie školy do spoločenského života obce 	<ul style="list-style-type: none"> • emigrácia obyvateľstva • zlá poloha vo vzťahu k ekonomickým a administratívnym centráram • nízka atraktivita pre prilákanie investorov do priemyselnej výroby • nedostatok investičného kapitálu z vlastných zdrojov • nedostatok pracovných príležitostí • pomerne vysoká miera nezamestnanosti • vysoký podiel dlhodobo nezamestnaných obyvateľov • časová a finančná náročnosť dochádzky do zamestnania • výrazná sezónnosť vo využívaní kapacít CR • slabá (nekomplexná) ponuka atraktivít CR a ponuka trávenia voľného času v záujme predĺženia pobytu turistov v Zamagurí (najmä v zime) • nedobudované chodníky • absencia kanalizácie, ČOV • znečistenie povrchových vôd splaškami • slabá ponuka obchodov a služieb v obci • absencia zdravotníckych zariadení v obci, slabá dostupnosť a kvalita poskytovaných zdravotníckych služieb v blízkom okolí • malá kapacita materskej školy • chátrajúce objekty v obci
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> • výstavba multifunkčného a detského ihriska • rozšírenie kapacity materskej školy • rekonštrukcia objektu kultúrneho domu • podpora miestnych ekonomických subjektov • využitie európskych štrukturálnych a investičných fondov vrátane cezhraničnej spolupráce • rozvoj turistiky a rekreácie v súvislosti s blízkosťou chránených území a kultúrno-historických pamiatok • podpora budovania cyklistickej infraštruktúry • orientácia na regionálny marketing a vytvorenie regionálnych produktov v spolupráci s partnermi a aktérmi regionálneho rozvoja • aktivácia využívania prírodného prostredia pre rozvoj agroturistiky 	<ul style="list-style-type: none"> • odliv mladých obyvateľov za prácou • starnutie obyvateľstva • zvyšovanie počtu nezamestnaných obyvateľov • pomalé tempo prispôsobovania sa strednej a staršej generácie novým technológiám • degradácia hodnoty vysokoškolského vzdelania, deformácia trhu práce podporou vybraných odborov štúdia • nízka hladina miezd v regióne, podporujúca emigráciu obyvateľstva • zvyšovanie daňového zaťaženia podnikajúcich osôb • nedostatok investorov, podnikateľských činností • konkurencia poľských priemyselných a poľnohospodárskych výrobkov • znižovanie imidžu Zamaguria ako destinácie CR

<ul style="list-style-type: none"> • zvyšovanie úrovne poskytovaných služieb v CR • podpora budovania individuálnej bytovej výstavby • vybudovanie kanalizačnej siete • dobudovanie a oprava chodníkov a miestnych komunikácií • rekonštrukcia verejného osvetlenia • zlepšenie environmentálneho povedomia obyvateľov • podpora detí zo sociálne slabých rodín • možnosti podpory nezamestnaných občanov v rámci AOTP (menšie obecné služby, regionálna zamestnanosť...) • zapájanie dobrovoľníkov v sociálnej sfére (napr. študentov sociálnej práce) • vytváranie a skvalitňovanie podmienok pre podporu zdravia detí ponukou a realizáciou športových a duševných záujmových aktivít • zlepšovanie poskytovaných elektronických služieb • organizácia školení pre starších obyvateľov v záujme zlepšovania digitálnej gramotnosti 	<p>z dôvodu nevhodného správania niektorých podnikateľov a aktérov CR</p> <ul style="list-style-type: none"> • konkurencia okolitých destinácií CR z hľadiska prilákania turistov (Tatry, Stredný Spiš, Stará Ľubovňa, Zakopane, Szczawnica...) • neuspokojivá úroveň poskytovaných služieb CR v Zamagurí • nedostatočné využitie možných zdrojov z EÚ • vysoká administratívna náročnosť pre získanie financií z EŠIF • nedoriešené vlastnícke vzťahy k pôde a výrazná rozdrobenosť pozemkov • radikalizácia klimatických zmien (prívalové dažde, suchá, extrémne teploty...) • vplyv nežiaducich javov na deti a mládež (konzumný spôsob života, prehnané využívanie digitálnych zariadení, nezáujem o šport a duševné aktivity...) • neustále zvyšovanie administratívnej záťaže výkonu miestnej samosprávy bez kompenzácie z hľadiska paralelného zvyšovania zdrojov (finančných, personálnych)
---	---

Zdroj: vlastné spracovanie

Kľúčové faktory a disparity územia

Vyhodnotením silných stránok a príležitostí zo SWOT analýzy boli identifikované hlavné faktory rozvoja obce. Podobne, na základe vyhodnotenia slabých stránok a ohrození boli identifikované hlavné disparity obce.

Hlavné faktory rozvoja:

- využitie imigračného potenciálu obce pre mladé obyvateľstvo z okolitých obcí
- rozšírenie kapacity MŠ
- využitie výhodnej geografickej polohy obce z hľadiska potenciálu pre rozvoj CR na báze atraktívneho prírodného prostredia a množstva kultúrno-historických pamiatok
- participácia obce na marketingových aktivitách aktérov CR, podpora spolupráce s okolitými obcami
- podpora cezhraničných kontaktov a ochota participovať na cezhraničnej spolupráci
- podpora rozvoja individuálnej bytovej výstavby
- podpora kultúrnych a športových aktivít v obci
- zvyšovanie environmentálneho povedomia obyvateľstva
- využitie zdrojov z EŠIF na realizáciu investičných a neinvestičných projektov.

Hlavné disparity rozvoja:

- emigrácia obyvateľstva – z obce emigruje predovšetkým mladé obyvateľstvo, a to z dôvodu absencie ponuky pracovných miest, slabšej ponuky služieb a možností sebarealizácie
- nízky potenciál pre prilákание investícií do priemyselnej výroby – z dôvodu nevýhodnej periférnej polohy vo vzťahu k ekonomickým centráram a nadradenej dopravnej infraštruktúre má obec veľmi nízky lokalizačný potenciál pre prilákание investícií do priemyselnej výroby

- slabá ponuka pracovných príležitostí – obec s relatívne malým počtom obyvateľov, ležiaca vo vidieckom prostredí, nedokáže vygenerovať dostatočný počet pracovných príležitostí pre svoje obyvateľstvo
- nezamestnanosť obyvateľstva – obyvateľstvo, ktoré si nevie nájsť prácu a neemigruje, upadá kvôli absencii dostatočného príjmu na živobytie do sociálnych problémov
- nízka úroveň miezd – úroveň miezd v regióne spolu s časovou a finančnou náročnosťou dochádzky do zamestnania pôsobí skôr ako demotivačný faktor a generuje podmienky pre emigráciu obyvateľstva
- slabá celoročná ponuka trávenia voľného času – cestovný ruch v regióne Zamaguria je (napriek pokrokom z minulých rokov v rámci poskytovania služieb pre zimnú turistiku) výrazne orientovaný na letnú sezónu
- slabo využívaný potenciál cestovného ruchu – rezervy existujú vo využívaní letného aj zimného cestovného ruchu
- veľká rozdrobenosť pozemkov – limitujúci faktor rozvojových aktivít z dôvodu veľkej náročnosti z hľadiska vysporiadania vlastníckych vzťahov (napr. pre IBV, budovanie chodníkov, cyklotrás a pod.)
- chýbajúca splašková kanalizácia a ČOV – obec má vybudovanú len dažďovú kanalizáciu.

B-Strategická časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Rozvoj rôznych regiónov, od lokálnej po makroregionálnu úroveň, je nutné chápať, realizovať, uvažovať a posudzovať v čo možno najširších súvislostiach a väzbách, nie izolovane. Z tohto dôvodu je preto pre stanovenie rozvojovej stratégie obce nevyhnutné rešpektovať aj prognostické varianty rozvoja územných celkov vyššej úrovne, či už z hľadiska strednodobého alebo dlhodobého horizontu. Východiská pre prognózy budúceho vývoja sú prezentované v rôznych strategických dokumentoch národnej úrovne. Stratégia Európa 2020 predstavuje víziu európskeho sociálneho trhového hospodárstva v 21. storočí, definuje ciele, ktoré sa majú do roku 2020 naplniť a pre tieto ciele stanovuje aj ukazovatele na ich hodnotenie. Základom tejto stratégie sú tri vzájomne sa dopĺňajúce priority:

1. **Inteligentný rast** – vytvorenie hospodárstva založeného na znalostiach a inovácii,
2. **Udržateľný rast** – podpora ekologickejšieho a konkurencieschopnejšieho hospodárstva, ktoré efektívne využíva zdroje,
3. **Inkluzívny rast** – podpora hospodárstva s vysokou mierou zamestnanosti, ktoré zabezpečí sociálnu a územnú súdržnosť.

Stratégiu Európa 2020 aplikujú všetky členské štáty Európskej únie, teda aj Slovensko. Navyše, na podporu jej aplikácie a v záujme zlepšenia hospodárskej výkonnosti jednotlivých členských štátov vydáva Európska komisia pre tieto štáty rôzne odporúčania. Slovensko dostalo odporúčania na zlepšenie stavu v oblasti verejných financií, daní, trhu práce, vzdelávania a odbornej prípravy, sieťových odvetví, podnikateľského prostredia a efektívnosti verejnej správy. Stratégia Európa 2020 sa premieta aj do opatrení regionálnej politiky, podporujúcich rozvoj jednotlivých regiónov Slovenska.

Strategická časť Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Spišské Hanušovce na roky 2015 – 2023 nadväzuje na analytickú časť, ktorá predstavuje komplexnú analýzu územia. Táto časť PHSR obsahuje stratégiu rozvoja obce s ohľadom na jej vnútorné špecifiká a danosti. Jej súčasťou je strategická vízia, formulácia a návrh stratégie rozvoja, ako aj formulácia cieľov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti.

Strategická vízia a strategický cieľ obce

Vízia je želanou predstavou obyvateľov o budúcnosti, o tom, ako by mala obec vyzeráť. Je teda nástrojom na motiváciu, opisom ideálneho stavu, ktorý by sme chceli v budúcnosti dosiahnuť. Stanovuje rámec pre definovanie strategických cieľov a priorít na strednodobý časový horizont. Analýzou súčasného stavu obce, analýzou doteraz realizovaných a plánovaných projektov, na základe analýzy hlavných faktorov rozvoja a na základe funkcií, ktoré plní samospráva obce bola sformulovaná nasledovná **strategická vízia** obce Spišské Hanušovce:

„príťažlivá obec s prevažujúcim vidieckym charakterom osídlenia, s dobrou infraštruktúrou, poskytujúca kvalitné služby, prioritne sa zameriavajúca na potreby svojich obyvateľov a zabezpečujúca primeranú kvalitu ich života“.

Na dosiahnutie uvedenej strategickkej vízie bude potrebné naplniť strategický cieľ rozvoja obce Spišské Hanušovce na roky 2015 – 2023. **Strategickým cieľom** rozvoja obce je

„vytvoriť z obce zaujímavú lokalitu pre vidiecke bývanie s vybudovanou infraštruktúrou, bohatou ponukou možností trávenia voľného času a so zdravým životným prostredím“.

Stratégia rozvoja

Cieľom strategickej časti programu je navrhnúť priority a opatrenia, ktoré budú viesť k naplneniu stanovenej vízie. Ide o návrh takých priorít a opatrení, ktorých riešenie je buď priamo v kompetencii obce alebo tiež takých, ktoré síce nie sú priamo v jej kompetencii, avšak obec ich dokáže svojou činnosťou a svojimi schopnosťami ovplyvniť žiaducim smerom.

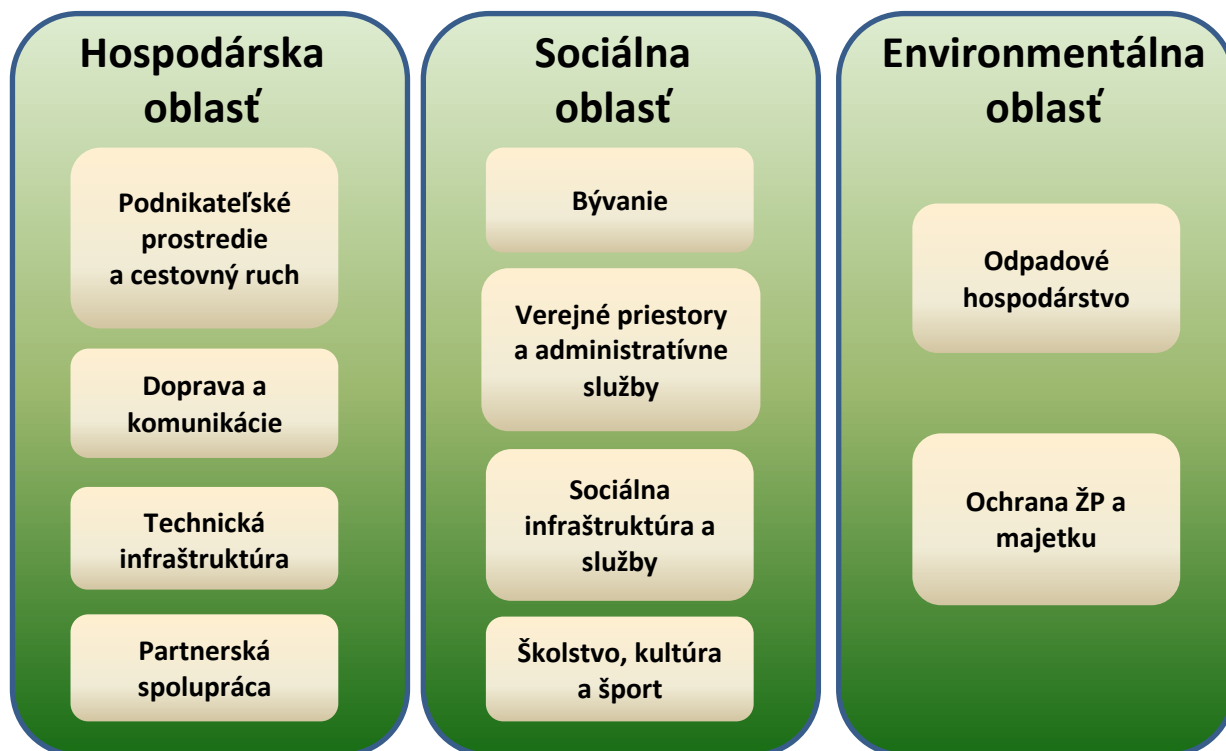
Definovanie stratégie rozvoja obce vychádza najmä z detailného poznania jej vnútorného prostredia a z poznania potrieb obyvateľstva, pričom priamo nadväzuje na výsledky analýz. Stratégia vychádza zo základného predpokladu, že príslušné orgány verejnej správy od národnej po regionálnu úroveň budú zabezpečovať koordinovaný prístup v záujme dosiahnutia realizácie plánovaných zmien a že bude existovať dobrá informovanosť kľúčových aktérov regionálneho rozvoja.

Stratégia rozvoja obce je spracovaná v súlade s aktualizovanou Národnou stratégiou regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, ktorá definuje hlavné faktory rozvoja slovenských regiónov, analyzuje regionálne disparity a prognózuje hospodársky vývoj v týchto regiónoch. Táto stratégia, spracovaná v súlade so stratégiou Európa 2020, definuje 5 prioritných oblastí na dosiahnutie cieľa – vytvoriť konkurencieschopnú, pracovné miesta vytvárajúcu a na poznatkoch založenú ekonomiku:

- PO 1 – Ľudské zdroje – zvýšenie kvality ľudského kapitálu,
- PO 2 – Ekonomická výkonnosť a konkurencieschopnosť hospodárstva,
- PO 3 – Štrukturálne zmeny,
- PO 4 – Poznatkovo orientovaná ekonomika,
- PO 5 – Ochrana a tvorba životného prostredia.

Týchto 5 prioritných oblastí Národnej stratégie regionálneho rozvoja je premietnutých do navrhovaných priorít v stratégii rozvoja obce, pričom sú prispôbolené podmienkam obecnej samosprávy tak, že PO 2 až PO 4 z Národnej stratégie RR sú v PHSR zjednotené do Prioritnej oblasti Hospodárska politika, PO 1 predstavuje v PHSR Prioritnú oblasť Sociálna politika a PO 5 predstavuje oblasť Environmentálna politika.

Pre naplnenie definovanej vízie si teda obec Spišské Hanušovce stanovila tri hlavné rozvojové oblasti a v rámci nich nasledovné priority:

- A.) **Hospodárska oblasť** – táto prioritná oblasť pozostáva zo štyroch priorít: podnikateľské prostredie a cestovný ruch (podpora malého a stredného podnikania, rozvoj poľnohospodárstva a lesníctva, podpora samostatne hospodáriacich roľníkov, budovanie turistickej infraštruktúry, podpora miestnych podnikateľov v CR), doprava a komunikácie (rekonštrukcia miestnych komunikácií, výstavba cyklochodníkov a pod.), technická infraštruktúra (vodovod, kanalizácia, NN sieť, verejné osvetlenie, rozhlas a pod.) a partnerská spolupráca (spolupráca s okolitými obcami, s partnerskými obcami ako aj cezhraničná spolupráca).
- B.) **Sociálna oblasť** – prioritná oblasť pozostávajúca zo štyroch rozvojových priorít: bývanie (podpora individuálnej bytovej výstavby), verejné priestory a administratívne služby (rekonštrukcia a údržba verejných priestranstiev, zlepšovanie poskytovaných administratívnych služieb a pod.), sociálna infraštruktúra a služby (podpora budovania, príp. rekonštrukcie zariadení občianskej vybavenosti, podpora sociálnych služieb v obci a pod.) a školstvo, kultúra a šport (výstavba/rekonštrukcia školských, kultúrnych a športových zariadení, podpora kultúrnych a športových podujatí a telies).
- C.) **Environmentálna oblasť** – tretia prioritná oblasť pozostáva z dvoch rozvojových priorít: odpadové hospodárstvo (skvalitňovanie triedeného zberu odpadov a boj proti čiernym skládkam) a ochrana životného prostredia a majetku (budovanie protipovodňových opatrení).

Prostredníctvom týchto troch prioritných oblastí a definovaných priorít, ktoré sú v programovej časti dokumentu rozpracované do jednotlivých opatrení, projektov a aktivít, bude obec naplňovať definovanú strategickú víziu rozvoja. Splnením jednotlivých cieľov a stanovených opatrení bude zabezpečovať zvyšovanie kvality života svojich obyvateľov.

Formulár 10 (S1): Hierarchia rozvojových cieľov

Vízia			
„príťažlivá obec s prevažujúcim vidieckym charakterom osídlenia, s dobrou infraštruktúrou, poskytujúca kvalitné služby, prioritne sa zameriavajúca na potreby svojich obyvateľov a zabezpečujúca primeranú kvalitu ich života“			
Strategický cieľ			
„vytvoriť z obce zaujímavú lokalitu pre vidiecke bývanie s vybudovanou infraštruktúrou, bohatou ponukou možností trávenia voľného času a so zdravým životným prostredím“			
Prioritná oblasť	Hospodárska	Sociálna	Environmentálna
Globálny cieľ	Rozvíjať potenciál cestovného ruchu a vnútorný potenciál územia, založený na podpore miestneho hospodárstva a vybudovanej dopravnej a technickej infraštruktúry	Zvyšovať kvalitu ľudských zdrojov, podporovať skvalitňovanie občianskej vybavenosti a zabezpečovať pre obyvateľov dôstojné podmienky spoločenského vyžitia	Zabezpečiť pre obyvateľov obce ako aj jej návštevníkov kvalitné životné prostredie
Priority	<ul style="list-style-type: none"> podnikateľské prostredie a cestovný ruch doprava a komunikácie technická infraštruktúra partnerská spolupráca 	<ul style="list-style-type: none"> bývanie verejné priestory a administratívne služby sociálna infraštruktúra a služby školstvo, kultúra a šport 	<ul style="list-style-type: none"> odpadové hospodárstvo ochrana ŽP a majetku
Opatrenia	1.1 Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov 1.2 Skvalitňovanie turistickej	2.1 Tvorba podmienok pre bývanie 2.2 Úprava verejných priestranstiev a zvyšovanie	3.1 Podpora zhodnocovania odpadov 3.2 Boj proti čiernym skládkam

	<p>infraštruktúry</p> <p>1.3 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry</p> <p>1.4 Zlepšenie technickej vybavenosti obce</p> <p>1.5 Spolupráca s okolitými a partnerskými obcami vrátane cezhraničnej spolupráce</p>	<p>bezpečnosti obyvateľov</p> <p>2.3 Zlepšovanie poskytovaných verejných služieb a podpora rozvoja informačnej spoločnosti</p> <p>2.4 Zlepšenie kvality sociálnej infraštruktúry a verejných budov</p> <p>2.5 Skvalitnenie materiálno-technického vybavenia školských zariadení</p> <p>2.6 Podpora spoločenského a kultúrneho života</p> <p>2.7 Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času</p>	<p>3.3 Prevencia pred živelnými pohromami</p>
--	--	--	---

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

C-Programová časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Programová časť PHSR nadväzuje na strategickú časť a obsahuje opatrenia a projekty na zabezpečenie realizácie programu rozvoja, vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám. Táto časť obsahuje podrobnejšie rozpracovanie cieľov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti na úroveň opatrení a aktivít. Táto časť obsahuje:

- konkrétne opatrenia a projekty vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám,
- súbor ukazovateľov, výsledkov a dosahov vrátane východiskových a cieľových hodnôt.

Opatrenia, projekty a aktivity podľa prioritných oblastí

Konkrétne projekty a aktivity, ktoré samospráva plánuje v strednodobom horizonte realizovať, sú uvedené v nasledujúcom formulári. Konkrétne činnosti, ktoré samospráva plánuje realizovať formou projektového zámeru, sú v tomto aj v ďalších formulároch uvedené ako „**Projekt**“. Činnosti, ktoré sa neplánujú realizovať formou projektového zámeru, sú uvedené ako „**Aktivita**“.

Formulár 11 (P1): Prehľad opatrení, projektov a aktivít podľa oblastí

Prioritná oblasť 1 – HOSPODÁRSKA	
Opatrenie	Projekt/Aktivita
1.1 Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov	<p>Aktivita: 1.1.1 Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci</p> <ul style="list-style-type: none"> - príprava pozemkov, budov, priestorových a technických podmienok pre vznik nových služieb a rozvoj podnikateľských aktivít - podpora subjektov lesného hospodárstva a zhodnocovania drevnej hmoty - podpora poľnohospodárov a samostatne hospodáriacich roľníkov
1.2 Skvalitňovanie turistickej infraštruktúry	<p>Projekt: 1.2.1 Inštalácia dopravno-informačných a propagačných pútačov</p> <p>Aktivita:</p> <ul style="list-style-type: none"> - výstavba informačných, smerových, náučných a propagačných tabúl a značenia
1.3 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry	<p>Projekt: 1.3.1 Rekonštrukcia miestnych komunikácií</p> <p>Aktivita:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rekonštrukcia miestnych komunikácií, polozenie asfaltového povrchu <p>Projekt: 1.3.2 Výstavba cyklochodníkov</p> <p>Aktivita:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vybudovanie asfaltovaného cyklochodníka pozdĺž komunikácie II. triedy - výstavba a úprava lesnej cyklistickej cesty - vybudovanie značenia, oddychových zón a odpočívadiel
1.4 Zlepšenie technickej vybavenosti obce	<p>Projekt: 1.4.1 Výstavba kanalizácie a ČOV</p> <p>Aktivita:</p> <ul style="list-style-type: none"> - výstavba splaškovej kanalizácie - vybudovanie kanalizačných prípojk - výstavba ČOV <p>Projekt: 1.4.2 Rekonštrukcia verejného vodovodu v obci</p> <p>Aktivita:</p>

	<p>- výmena starého vodovodného potrubia</p> <p>Projekt: 1.4.3 Rekonštrukcia NN siete a podperných bodov NN</p> <p>Aktivita:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rekonštrukcia rozvodov NN siete - výmena podperných bodov NN siete v obci <p>Projekt: 1.4.4 Rekonštrukcia verejného osvetlenia</p> <p>Aktivita:</p> <ul style="list-style-type: none"> - výmena starého verejného osvetlenia v obci za nové, energeticky úspornejšie <p>Projekt: 1.4.5 Rekonštrukcia obecného rozhlasu</p> <p>Aktivita:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vybudovanie nových bodov obecného rozhlasu
1.5 Spolupráca s okolitými a partnerskými obcami vrátane cezhraničnej spolupráce	<p>Aktivita: 1.5.1 Rozvoj partnerskej spolupráce</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozvoj spolupráce s partnerskými obcami/mestami - participácia na projektoch cezhraničnej spolupráce
Prioritná oblasť 2 – SOCIÁLNA	
Opatrenie	Projekt/Aktivita
2.1 Tvorba podmienok pre bývanie	<p>Projekt: 2.1.1 Podpora bytovej výstavby</p> <p>Aktivita:</p> <ul style="list-style-type: none"> - usporiadanie pozemkov a príprava infraštruktúry pre výstavbu rodinných domov v lokalitách Do Cola a Rovne - podpora hromadnej bytovej výstavby
2.2 Úprava verejných priestranstiev a zvyšovanie bezpečnosti obyvateľov	<p>Projekt: 2.2.1 Rekonštrukcia verejných priestranstiev</p> <p>Aktivita:</p> <ul style="list-style-type: none"> - úprava verejných priestranstiev, výsadba zelene <p>Projekt: 2.2.2 Vybudovanie kamerového systému obce</p> <p>Aktivita:</p> <ul style="list-style-type: none"> - inštalácia monitorovacích kamier
2.3 Zlepšovanie poskytovaných verejných služieb a podpora rozvoja informačnej spoločnosti	<p>Aktivita: 2.3.1 Vzdelávanie zamestnancov obce</p> <ul style="list-style-type: none"> - absolvovanie odborných školení <p>Aktivita: 2.3.2 Realizácia kurzov na zvýšenie digitálnej gramotnosti obyvateľov</p> <ul style="list-style-type: none"> - organizovanie vzdelávacích počítačových kurzov pre strednú a staršiu generáciu
2.4 Zlepšenie kvality sociálnej infraštruktúry a verejných budov	<p>Projekt: 2.4.1 Rekonštrukcia budovy obecného úradu - exteriér</p> <p>Aktivita:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zateplenie budovy a rekonštrukcia fasády <p>Projekt: 2.4.2 Rekonštrukcia budovy kultúrneho domu – exteriér</p> <p>Aktivita:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rekonštrukcia stavby a rozvodov inžinierskych sietí - rekonštrukcia strešnej krytiny

	<ul style="list-style-type: none"> - vybudovanie sociálnych zariadení - výmena okien a dverí - zateplenie budovy a rekonštrukcia fasády <p>Projekt: 2.4.3 Rekonštrukcia budovy kultúrneho domu – interiér</p> <p>Aktivita:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vytvorenie priestorov pre spoločenské podujatia vrátane materiálno-technického vybavenia <p>Projekt: 2.4.4 Rekonštrukcia budovy obecných garáží</p> <p>Aktivita:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rekonštrukcia strešnej krytiny - rekonštrukcia fasády <p>Projekt: 2.4.5 Rekonštrukcia hasičskej zbrojnice</p> <p>Aktivita:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rekonštrukcia strešnej krytiny - rekonštrukcia interiéru
2.5 Skvalitnenie materiálno-technického vybavenia školských zariadení	<p>Projekt: 2.5.1 Rekonštrukcia školských dielní</p> <p>Aktivita:</p> <ul style="list-style-type: none"> - výstavba sedlovej strechy a rekonštrukcia strešnej krytiny - výmena okien a dverí - stavebno-technické úpravy
2.6 Podpora spoločenského a kultúrneho života	<p>Aktivita: 2.6.1 Podpora kultúrnych a športových podujatí</p> <ul style="list-style-type: none"> - podpora kultúrnych podujatí - podpora športových podujatí - podpora miestnych kultúrnych a športových telies
2.7 Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času	<p>Projekt: 2.7.1 Výstavba detských ihrísk</p> <p>Aktivita:</p> <ul style="list-style-type: none"> - výstavba preliezok, hojdačiek a ďalších zariadení pre deti pri MŠ - výstavba preliezok, hojdačiek a ďalších zariadení pre deti v lokalite Niže Vši <p>Projekt: 2.7.2 Rekonštrukcia futbalového štadióna a výstavba sociálnych zariadení</p> <p>Aktivita:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rekonštrukcia zábradlia a oplotenia - výstavba šatní - osadenie lavičiek - terénne povrchové úpravy <p>Projekt: 2.7.3 Výstavba multifunkčného ihriska v areáli školy</p> <p>Aktivita:</p> <ul style="list-style-type: none"> - výstavba nového multifunkčného ihriska
Prioritná oblasť 3 – ENVIRONMENTÁLNA	
Opatrenie	Projekt/Aktivita
3.1 Podpora zhodnocovania odpadov	Projekt: 3.1.1 Výstavba obecného kompostoviska

	<p>Aktivita:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vybudovanie obecného kompostoviska na tzv. „zelený“ odpad <p>Projekt: 3.1.2 Podpora budovania súkromných kompostovísk</p> <p>Aktivita:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nákup domácich kompostérov <p>Projekt: 3.1.3 Inštalácia kontajnerov na triedený odpad</p> <p>Aktivita:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nákup a inštalácia zberných nádob na triedený odpad
3.2 Boj proti čiernym skládkam	<p>Projekt: 3.2.1 Likvidácia čiernych skládok a zakúpenie fotopascí</p> <p>Aktivita:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zakúpenie a inštalovanie fotopascí - monitorovanie územia a likvidácia čiernych skládok odpadu
3.3 Prevencia pred živelnými pohromami	<p>Projekt: 3.3.1 Protipovodňové opatrenia – úprava brehov potokov a Rieky</p> <p>Aktivita:</p> <ul style="list-style-type: none"> - úprava a regulácia brehov miestnych potokov a Rieky - údržba existujúcich a výstavba nových vodozádržných hrádzok - výstavba odvodňovacích priekop a kanálov <p>Projekt: 3.3.2 Protipovodňové opatrenia – výstavba oporného múra na Rieke</p> <p>Aktivita:</p> <ul style="list-style-type: none"> - výstavba oporného múra na Rieke

Zdroj: MDVRR 2015, Obecný úrad, vlastné spracovanie

Súbor ukazovateľov, výsledkov a dopadov

Súčasťou programovej časti je aj stanovenie ukazovateľov pre hodnotenie PHSR. Ukazovatele výsledkov a dopadov pre PHSR obce sú spracované v nasledujúcom formulári. Rozdelené sú do troch kategórií:

- ukazovatele výstupu – práce, tovary a služby, financované počas realizácie aktivít projektu,
- ukazovatele výsledku – okamžitý efekt realizácie aktivít projektu, príp. služby poskytnuté cieľovej skupine,
- ukazovatele dopadu – dlhodobý efekt vplyvu na danú prioritnú oblasť alebo cieľovú skupinu.

Východiskové hodnoty dopadových ukazovateľov v rámci hodnotenia dopadov pre PHSR obce boli stanovené ako nulové v roku 2015, cieľové hodnoty boli stanovené pre rok 2023.

Formulár 12 (P2): Zoznam ukazovateľov cieľov/prioritných oblastí PHSR

Typ ukazovateľa	Ukazovateľ	Informačný zdroj/odkaz	Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota	
				2015	2018	2023
Hospodárska oblasť						
Opatrenie 1.1. - Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov						
Dopad	Podpora podnikateľa	OcÚ	počet	0	6	10
Opatrenie 1.2. - Skvalitňovanie turistickej infraštruktúry						
Výstup	Osadené informačné a smerové tabule	OcÚ	počet	0	15	15
Opatrenie 1.3. - Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry						
Dopad	Zrekonštruované miestne komunikácie	OcÚ	m	0	0	2500
Výstup	Vybudované asfaltované cyklochodníky	OcÚ	m	0	0	4500
Výstup	Vybudované lesné cyklochodníky	OcÚ	m	0	0	3500
Výstup	Vybudované odpočívadlá	OcÚ	počet	0	0	2
Opatrenie 1.4. - Zlepšenie technickej vybavenosti obce						
Dopad	Pripojení obyvatelia na kanalizáciu	OcÚ	počet	0	800	800
Výstup	Kanalizačné prípojky	OcÚ, ŠÚSR	počet	0	200	200
Výstup	ČOV	OcÚ, ŠÚSR	počet	0	1	1
Výstup	Zrekonštruované vodovodné prípojky	OcÚ, ŠÚSR	počet	0	0	200
Výstup	Vymenené podperné body NN siete	OcÚ	počet	0	100	100
Výstup	Nové body verejného osvetlenia	OcÚ	počet	0	100	100

Výstup	Osadené koncové body rozhlasového ozvučenia	OcÚ	počet	0	50	50
Opatrenie 1.5. - Spolupráca s okolitými a partnerskými obcami vrátane cezhraničnej spolupráce						
Dopad	Získanie partnerských obcí	OcÚ	počet	0	1	3
Výsledok	Podporené projekty cezhraničnej spolupráce	OcÚ	počet	0	3	5
Sociálna oblasť						
Opatrenie 2.1. - Tvorba podmienok pre bývanie						
Dopad	Pripravené stavebné pozemky s infraštruktúrou	OcÚ	ha	0	0,5	0,5
Opatrenie 2.2. - Úprava verejných priestranstiev a zvyšovanie bezpečnosti obyvateľov						
Dopad	Zrevitalizovaná plocha verejnej zelene	OcÚ	ha	0	0	2
Výstup	Osadené bezpečnostné kamery	OcÚ	počet	0	0	10
Opatrenie 2.3. - Zlepšovanie poskytovaných verejných služieb a podpora rozvoja informačnej spoločnosti						
Výsledok	Odborné školenia zamestnancov obce	OcÚ	osobohodiny	0	60	100
Výsledok	Počítačové školenia pre obyvateľov	OcÚ	počet obyv.	0	50	50
Opatrenie 2.4. - Zlepšenie kvality sociálnej infraštruktúry a verejných budov						
Výsledok	Zrekonštruovaná budova ob. úradu - exteriér	OcÚ	počet	0	1	1
Výsledok	Zrekonštruovaný objekt kultúrneho domu - exteriér	OcÚ	počet	0	1	1
Výsledok	Zrekonštruovaný objekt kultúrneho domu - interiér	OcÚ	počet	0	0	1
Výsledok	Zrekonštruovaný objekt obecných garáží	OcÚ	počet	0	0	1
Výsledok	Zrekonštruovaný objekt požiarnej zbrojnice	OcÚ	počet	0	1	1
Opatrenie 2.5. - Skvalitnenie materiálno-technického vybavenia školských zariadení						
Výsledok	Zrekonštruovaný objekt školských dielní	OcÚ	počet	0	0	1
Opatrenie 2.6. - Podpora spoločenského a kultúrneho života						
Výsledok	Podporené kultúrne podujatia	OcÚ	počet/rok	0	5	5
Výsledok	Podporené športové podujatia	OcÚ	počet/rok	0	4	4
Výsledok	Podporené miestne kultúrne a športové telesá	OcÚ	počet/rok	0	2	2
Opatrenie 2.7. - Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času						
Výsledok	Vybudované detské ihrisko - pri MŠ	OcÚ	počet	0	1	1
Výsledok	Vybudované detské ihrisko - "Niže Vši"	OcÚ	počet	0	1	1
Výstup	Zrekonštruované zábradlie - fut. ihrisko	OcÚ	m	0	0	360
Výstup	Postavená soc. budova (šatne) - fut. ihrisko	OcÚ	počet	0	0	1
Výstup	Osadené lavičky - fut. ihrisko	OcÚ	počet	0	0	10
Výsledok	Vybudované multifunkčné ihrisko - areál školy	OcÚ	počet	0	1	1

Environmentálna oblasť						
Opatrenie 3.1. - Podpora zhodnocovania odpadov						
Výsledok	Vybudované obecné kompostovisko	OcÚ	počet	0	1	1
Výstup	Zakúpené domáce kompostéry	OcÚ	počet	0	120	120
Výstup	Inštalované kontajnery na triedený odpad	OcÚ	počet	0	8	8
Opatrenie 3.2. - Boj proti čiernym skládkam						
Výstup	Zakúpené fotopasce	OcÚ	počet	0	8	8
Výsledok	Zlikvidované čierne skládky	OcÚ	počet	0	10	10
Opatrenie 3.3. - Prevencia pred živelnými pohromami						
Dopad	Dĺžka regulovaného toku	OcÚ	m	0	1500	1500
Výstup	Postavené hrádzky	OcÚ	počet	0	20	20
Výstup	Vybudované oporné múry	OcÚ	m	0	150	150

Zdroj: MDVRR 2015, Obecný úrad, vlastné spracovanie

Súhrnný prehľad projektových zámerov na nasledujúce obdobie poskytuje Formulár P3.

Formulár 13 (P3): Súhrnný prehľad projektových zámerov obce

P. č.	Typ zámeru	Klasifikácia stavby	Zameranie projektu (názov vystihujúci zámer)	Oblasť, na ktorú je projektový zámer orientovaný		Ukazovatele výstupov		Stav pripravenosti projektového zámeru		Predpokladaný termín realizácie (od - do)	Predpokladané náklady (tis. eur)	Priorita zámeru		Spolupráca s partnerom pri realizácii	Realizácia projektu je viazaná na podmienku
				Oblasť	Kategória	Ukazovateľ / jednotka	Plánovaná hodnota	Stav	Iné - doplňte			Priorita	Iné - doplňte		
1	4	5	6	8	8a	9	9a	10	10a	11	12	13	13a	14	15
1	Investičný	2420 - Ostatné inžinierske stavby, i.n.	Inštalácia dopravnoinformačných a propagačných pútačov	Sociálna infraštruktúra	Občianska vybavenosť	informačné panely / počet	15	V štádiu úvah	-	2017-2018	10,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	-	N	N/A
2	Investičný	2112 - Miestne komunikácie	Rekonštrukcia miestnych komunikácií	Technická infraštruktúra	Doprava, komunikácie, MHD	dĺžka zrekon. asfalt. povrchu / m	2500	V štádiu úvah	-	2019	200,00 €	Zámer je v súčasnosti len v polohe úvah	-	N	N/A
3	Investičný	2112 - Miestne komunikácie	Výstavba cyklochodníkov	Technická infraštruktúra	Doprava, komunikácie, MHD	dĺžka vybud. cyklochodníkov / m	8000	V štádiu úvah	-	2021-2022	350,00 €	Zámer je v súčasnosti len v polohe úvah	-	A	N/A
4	Investičný	2223 - Miestne kanalizácie	Výstavba kanalizácie a ČOV	Technická infraštruktúra	Kanalizácia, čistiareň odpadových vôd	pripojení obyv.; vybudované prípojky / počet; počet	800; 200	V štádiu úvah	-	2017-2018	1 800,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	-	A	EIA

5	Inves tičný	2222 - Miestne potrubné rozvody vody	Rekonštrukcia verejného vodovodu v obci	Technická infraštrukt úra	Rozvody elektriny, vody a plynu	zrekonštr. prípojky / počet	200	V štádiu úvah	-	2018-2019	800,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	-	A	EIA
6	Inves tičný	2224 - Miestne elektrické a telekomunik ačné rozvody a vedenia	Rekonštrukcia NN siete a podperných bodov NN	Technická infraštrukt úra	Rozvody elektriny, vody a plynu	vymenené podperné body / počet	100	V štádiu úvah	-	2017-2018	300,00 €	Budeme realizovať aj bez prípadnej dotácie	-	A	N/A
7	Inves tičný	2224 - Miestne elektrické a telekomunik ačné rozvody a vedenia	Rekonštrukcia verejného osvetlenia	Technická infraštrukt úra	Verejné osvetlenie	nové body verej. osvetlenia / počet	100	V štádiu úvah	-	2018	200,00 €	Zámer je v súčasnosti len v polohe úvah	-	N	N/A
8	Inves tičný	2213 - Diaľkové telekomunik ačné siete a vedenia	Rekonštrukcia obecného rozhlasu	Technická infraštrukt úra	Obecný rozhlas	výmena bodov rozhlasu / počet	50	V štádiu úvah	-	2018	60,00 €	Zámer je v súčasnosti len v polohe úvah	-	N	N/A
9	Nein vesti čný		Podpora bytovej výstavby	Sociálna infraštrukt úra	Bývanie	vysporiadané pozemky / m ²	5000	V štádiu úvah	-	2020	100,00 €	Zámer je v súčasnosti len v polohe úvah	-	A	N/A
10	Inves tičný	2412 - Ostatné športové a rekreačné stavby	Rekonštrukcia verejných priestranstiev	Životné prostredie	Verejná zeleň	zrekonšt. plochy verejnej zelene / m ²	20000	V štádiu úvah	-	2020-2021	150,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	-	A	N/A

11	Inves tičný	2213 - Diaľkové telekomunik ačné siete a vedenia	Vybudovanie kamerového systému obce	Sociálna infraštrukt úra	Bezpečnosť	osadené kamery / počet	10	V štádiu úvah	-	2019-2020	30,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	-	A	N/A
12	Inves tičný	1220 - Budovy pre administratí vu	Rekonštrukcia budovy obecného úradu - exteriér	Sociálna infraštrukt úra	Občianska vybavenosť	zrekonšt. objekt-exteriér / počet	1	V štádiu úvah	-	2015-2017	110,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	-	N	N/A
13	Inves tičný	1261 - Budovy na kultúrnu a verejnú zábavu	Rekonštrukcia budovy kultúrneho domu - exteriér	Sociálna infraštrukt úra	Kultúra	zrekonšt. objekty / počet	1	V štádiu úvah	-	2017-2018	200,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	-	A	N/A
14	Inves tičný	1261 - Budovy na kultúrnu a verejnú zábavu	Rekonštrukcia budovy kultúrneho domu - interiér	Sociálna infraštrukt úra	Kultúra	zrekonšt. objekt-interiér / počet	1	V štádiu úvah	-	2018-2019	25,00 €	Budeme realizovať aj bez prípadnej dotácie	-	A	N/A
15	Inves tičný	1242 - Garážové budovy	Rekonštrukcia budovy obecných garáží	Technická infraštrukt úra	Doprava, komunikáci e, MHD	zrekonšt. objekty / počet	1	V štádiu úvah	-	2019	20,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	-	N	N/A
16	Inves tičný	1242 - Garážové budovy	Rekonštrukcia hasičskej zbrojnice	Sociálna infraštrukt úra	Bezpečnosť	zrekonšt. objekty / počet	1	V štádiu úvah	-	2016	10,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	-	A	N/A
17	Inves tičný	1263 - Školy, univerzity a budovy na vzdelávanie	Rekonštrukcia školských dielní	Sociálna infraštrukt úra	Školstvo	zrekonšt. objekty / počet	1	V štádiu úvah	-	2020	100,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	-	N	N/A

18	Inves tičný	1263 - Školy, univerzity a budovy na vzdelávanie	Výstavba detských ihrísk	Sociálna infraštrukt úra	Školstvo	vybud. detské ihriská / počet	2	Zámer je pokračovaním už realizovaného projektu	-	2018	50,00 €	Budeme realizovať aj bez prípadnej dotácie	-	N	N/A
19	Inves tičný	2411 - Športové ihriská	Rekonštrukcia futbalového štadióna a výstavba sociálnych zariadení	Sociálna infraštrukt úra	Šport, voľný čas	zrekonšt. objekty / počet	1	Zámer je pokračovaním už realizovaného projektu	-	2020	50,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	-	A	N/A
20	Inves tičný	2412 - Ostatné športové a rekreačné stavby	Výstavba multifunkčného ihriska v areáli školy	Sociálna infraštrukt úra	Šport, voľný čas	zrekonšt. objekty / počet	1	V štádiu úvah	-	2016	75,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	-	A	N/A
21	Inves tičný	2420 - Ostatné inžinierske stavby, i.n.	Výstavba obecného kompostoviska	Technická infraštrukt úra	Odpadové hospodárst vo	vybud. kompostoviská / počet	1	V štádiu úvah	-	2017	15,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	-	N	N/A
22	Inves tičný	2420 - Ostatné inžinierske stavby, i.n.	Podpora budovania súkromných kompostovísk	Technická infraštrukt úra	Odpadové hospodárst vo	zakúpené domáce kompostéry / počet	120	V štádiu úvah	-	2017-2018	12,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	-	N	N/A
23	Inves tičný	1274 - Ostatné budovy, i.n.	Inštalácia kontajnerov na triedený odpad	Technická infraštrukt úra	Odpadové hospodárst vo	inštalované odpad. koše / počet	8	V štádiu úvah	-	2016	10,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	-	N	N/A

24	Neinvestičný		Likvidácia čiernych skládok a zakúpenie fotopascí	Životné prostredie	Odstraňovanie environmentálnych záťaží	odstránené čierne skládky; fotopasce / počet; počet	10; 8	V štádiu úvah	-	2016-2018	6,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	-	N	N/A
25	Investičný	2152 - Priehrady	Protipovodňové opatrenia - úprava brehov potokov a Rieky	Životné prostredie	Prevenčia pred prírodnými nešťastiami	dĺžka regul. toku; vybud. hrádzky / m; počet	1500; 20	Zámer je pokračovaním už realizovaného projektu	-	2016-2017	600,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	-	A	N/A
26	Investičný	2152 - Priehrady	Protipovodňové opatrenia - výstavba oporného múra na Rieke	Životné prostredie	Prevenčia pred prírodnými nešťastiami	vybud. oporný múr / m	150	V štádiu úvah	-	2017-2019	100,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	-	A	N/A

Zdroj: MDVRR 2015, Obecný úrad, vlastné spracovanie

D-Realizačná časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Realizačná časť je zameraná na popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie programu rozvoja obce, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja obce na základe stanovenia merateľných ukazovateľov a vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja obce formou akčných plánov. Realizačná časť obsahuje:

- akčný plán,
- popis úloh jednotlivých partnerov pri realizácii PHSR,
- popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia,
- stručný popis komunikačnej stratégie PHSR k jednotlivým cieľovým skupinám,
- popis systému monitorovania a hodnotenia plnenia PHSR.

Akčný plán obce

Akčný plán predstavuje konkrétny harmonogram činností/projektov/aktivít súvisiacich s rozvojom obce v nadväznosti na prioritné oblasti sociálno-ekonomického rozvoja. Tento plán vychádza zo stratégie, je jej logickou súčasťou a realizuje sa prostredníctvom konkrétnych projektov a aktivít. Obsahuje predpokladané termíny plnenia jednotlivých úloh, zoznam inštitúcií zodpovedných za ich plnenie a predpokladané zdroje financovania.

Formulár 14 (R1): Akčný plán

Opatrenie, projekt/aktivita	Termín	Zodpovedný	Financovanie (tis. eur)
1.1 Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov			
Aktivita: 1.1.1 Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci	od 2015 priebežne	obec	9,00
1.2 Skvalitňovanie turistickej infraštruktúry			
Projekt: 1.2.1 Inštalácia dopravnno-informačných a propagačných pútačov	2017-2018	obec	10,00
1.3 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry			
Projekt: 1.3.1 Rekonštrukcia miestnych komunikácií	2019	obec	200,00
Projekt: 1.3.2 Výstavba cyklochodníkov	2021-2022	obec	350,00
1.4 Zlepšenie technickej vybavenosti obce			
Projekt: 1.4.1 Výstavba kanalizácie a ČOV	2017-2018	obec, PVS, a.s.	1 800,00
Projekt: 1.4.2 Rekonštrukcia verejného vodovodu v obci	2018-2019	obec, PVS, a.s.	800,00
Projekt: 1.4.3 Rekonštrukcia NN siete a podperných bodov NN	2017-2018	obec, VSD, a.s.	350,00
Projekt: 1.4.4 Rekonštrukcia verejného osvetlenia	2018	obec	200,00
Projekt: 1.4.5 Rekonštrukcia obecného rozhlasu	2018	obec	60,00
1.5 Spolupráca s okolitými a partnerskými obcami vrátane cezhraničnej spolupráce			
Aktivita: 1.5.1 Rozvoj partnerskej spolupráce	od 2015 priebežne	obec	9,00
2.1 Tvorba podmienok pre bývanie			
Projekt: 2.1.1 Podpora bytovej výstavby	2020	obec	100,00
2.2 Úprava verejných priestranstiev a zvyšovanie bezpečnosti obyvateľov			
Projekt: 2.2.1 Rekonštrukcia verejných priestranstiev	2020-2021	obec	150,00

Projekt: 2.2.2 Vybudovanie kamerového systému obce	2019-2020	obec	30,00
2.3 Zlepšovanie poskytovaných verejných služieb a podpora rozvoja informačnej spoločnosti			
Aktivita: 2.3.1 Vzdelávanie zamestnancov obce	od 2015 priebežne	obec	1,80
Aktivita: 2.3.2 Realizácia kurzov na zvýšenie digitálnej gramotnosti obyvateľov	2017-2018	obec	1,00
2.4 Zlepšenie kvality sociálnej infraštruktúry a verejných budov			
Projekt: 2.4.1 Rekonštrukcia budovy obecného úradu - exteriér	2015-2017	obec	110,00
Projekt: 2.4.2 Rekonštrukcia budovy kultúrneho domu - exteriér	2017-2018	obec	200,00
Projekt: 2.4.3 Rekonštrukcia budovy kultúrneho domu – interiér	2018-2019	obec	25,00
Projekt: 2.4.4 Rekonštrukcia budovy obecných garáží	2019	obec	20,00
Projekt: 2.4.5 Rekonštrukcia hasičskej zbrojnice	2016	obec	10,00
2.5 Skvalitnenie materiálo-technického vybavenia školských zariadení			
Projekt: 2.5.1 Rekonštrukcia školských dielní	2020	obec	100,00
2.6 Podpora spoločenského a kultúrneho života			
Aktivita: 2.6.1 Podpora kultúrnych a športových podujatí	od 2015 priebežne	obec	9,00
2.7 Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času			
Projekt: 2.7.1 Výstavba detských ihrísk	2018	obec	50,00
Projekt: 2.7.2 Rekonštrukcia futbalového štadióna a výstavba sociálnych zariadení	2020	obec	50,00
Projekt: 2.7.3 Výstavba multifunkčného ihriska v areáli školy	2016	obec	75,00
3.1 Podpora zhodnocovania odpadov			
Projekt: 3.1.1 Výstavba obecného kompostoviska	2017	obec	15,00
Projekt: 3.1.2 Podpora budovania súkromných kompostovísk	2017-2018	obec	12,00
Projekt: 3.1.3 Inštalácia kontajnerov na triedený odpad	2016	obec	10,00
3.2 Boj proti čiernym skládkam			
Projekt: 3.2.1 Likvidácia čiernych skládok a zakúpenie fotopascí	2016-2018	obec	6,00
3.3 Prevencia pred živelnými pohromami			
Projekt: 3.3.1 Protipovodňové opatrenia – úprava brehov potokov a Rieky	2016-2017	obec, SVP, š.p.	600,00
Projekt: 3.3.2 Protipovodňové opatrenia – výstavba oporného múra na Rieke	2017-2019	obec, SVP, š.p.	100,00

Zdroj: Weisová, Bernátová 2012, vlastné spracovanie

Administratívne, organizačné a inštitucionálne zabezpečenie PHSR

Partnermi pri realizácii PHSR sú najmä obyvatelia obce. V úvodnej fáze prípravy dokumentu bol vypracovaný i dotazník, ktorý bol samosprávou distribuovaný do domácností a ktorý bol taktiež zverejnený na web stránke obce ako online formulár. Obyvatelia boli aj takto prizvaní do procesu

spracovania a zúčastnili sa tiež verejných stretnutí, kde komunikovali svoje požiadavky a podieľali sa tak na definovaní silných a slabých stránok svojej obce. V závere procesu spracovania aktívne pristupovali k prerokovaniu finálneho návrhu PHSR obce. Rovnako boli prizvaní ku konzultácii jednotlivých častí strategického dokumentu aj poslanci a zamestnanci OcÚ.

Vypracovaním a schválením tohto programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja plní obec jeden zo základných princípov regionálnej politiky, ktorým je princíp programovania. Implementácia navrhovaných projektov a aktivít si bude vyžadovať konkrétnych ľudí, ktorí budú tieto projekty/aktivity uskutočňovať od začiatku do konca a ktorí za nich budú aj zodpovední. Vzhľadom na poddimenzovanosť samosprávy z aspektu ľudských zdrojov sa predpokladá, že niektoré projekty/aktivity bude potrebné realizovať v spolupráci s externými poradcami, odborníkmi.

Riadiacim orgánom PHSR na úrovni obce je **obecné zastupiteľstvo**. Výkonným orgánom PHSR na úrovni obce je jej **starosta**. Ten zodpovedá za systém riadenia PHSR, ako aj za systém čerpania získaných dotácií, použitia úverových zdrojov a v prípade získania pomoci zo štrukturálnych fondov aj za čerpanie tejto pomoci.

Administratívne zabezpečenie realizácie tohto programu je teda nevyhnutnou podmienkou jeho plnenia. Realizácia si však bude vyžadovať pravidelnú systematickú prácu. Z tohto dôvodu sa odporúča zriadiť pri obecnom zastupiteľstve komisiu strategického rozvoja ako poradný orgán, ktorého úlohou by bolo vypracovať a posúdiť Správu o realizácii PHSR, stav finančného čerpania prostriedkov, podieľať sa na určovaní priorít realizácie PHSR a zúčastňovať sa dôležitých stretnutí, týkajúcich sa rozvoja obce. V prípade potreby by táto komisia mala za úlohu prehodnotiť plán na ďalšie obdobie, eventuálne doplniť úlohy a opatrenia, ktoré neboli uvedené v tomto programe a pod. Samospráva tak bude raz ročne (do leta, do začiatku prípravy rozpočtu na ďalší rok) získavať a spracovávať pripomienky poslancov, zamestnancov OcÚ, partnerov a verejnosti. Spracovanie pripomienok bude trvať do stanoveného termínu (napr. do septembra príslušného roku), kedy bude zastupiteľstvu predložené hodnotenie PHSR za predchádzajúci rok a aj jeho prípadná aktualizácia. Obecné zastupiteľstvo vo vzťahu k realizácii PHSR berie na vedomie návrh strategickú časť dokumentu, schvaľuje celý dokument PHSR a každoročne schvaľuje vyhodnotenie jeho plnenia. Úlohou obecného zastupiteľstva je taktiež schvaľovanie spolufinancovania pripravovaných projektov. Obecné zastupiteľstvo teda každoročne schvaľuje hodnotiace a monitorovacie správy a rozhoduje o prípadných zmenách a aktualizácii programu.

Stručný popis komunikačnej stratégie

Súčasťou každého z pripravovaných a realizovaných projektov PHSR budú, či už z dôvodu povinného informovania a publicity (najmä pri projektoch financovaných z európskych štrukturálnych fondov) alebo v rámci komunikácie medzi obcou a cieľovými skupinami pri príprave a realizácii projektov, rôzne formy komunikácie. V prípade realizácie projektov z EŠIF budú v záujme informovania verejnosti osadené informačné tabule, príp. budú organizované úvodné a záverečné konferencie, semináre, workshopy a pod.

V podmienkach obce prebieha komunikácia predovšetkým osobným stykom verejnosti a záujmových skupín s jej volenými orgánmi a zamestnancami. Významným komunikačným kanálom najmä pre mladšie a stredné vekové kategórie obyvateľstva je webová stránka obce. Staršie vekové kategórie uprednostňujú najmä obecný rozhlas a úradnú tabuľu. Ďalším nástrojom komunikácie budú pozvánky na priamu účasť verejnosti na zasadnutiach obecného zastupiteľstva. Prostredníctvom uvedených komunikačných kanálov bude až do ukončenia platnosti PHSR prebiehať neustála komunikácia s obyvateľmi týkajúca sa náležitostí a realizácie tohto Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce.

Systém monitorovania a hodnotenia

Cieľom systému monitorovania a hodnotenia je získavanie informácií o reálnom plnení PHSR a o jeho prípadnom negatívnom vývoji. Dôsledkom dobrého nastavenia systému monitorovania a hodnotenia bude prípadná zmena spôsobu realizácie, podľa potreby aj definovanie a prijatie nových opatrení.

Ako už bolo spomenuté vyššie, samospráva bude raz ročne (do leta, do začiatku prípravy rozpočtu na ďalší rok) získavať a spracovávať pripomienky poslancov, zamestnancov OcÚ, zainteresovaných partnerov a verejnosti. Spracovanie pripomienok bude trvať do stanoveného termínu (napr. do septembra príslušného roku), kedy bude zastupiteľstvu predložené hodnotenie PHSR za predchádzajúci rok a aj jeho prípadná aktualizácia.

Monitorovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja sa teda bude vykonávať priebežne počas celého trvania PHSR až do ukončenia jeho platnosti. Tento proces bude vychádzať z údajov uvedených vo Formulári P2 – ukazovatele výstupu, výsledku a dopadu projektu. Výstupom monitorovania PHSR bude monitorovacia správa za príslušný rok schválená obecným zastupiteľstvom, ktorej súčasťou môže byť aj prípadná monitorovacia správa schválená riadiacim orgánom v rámci implementácie projektov z EŠIF. Za prípravu monitorovacej správy konkrétného projektu bude zodpovedať jeho garant podľa povahy projektu. Za prípravu monitorovacej správy PHSR bude zodpovedať samospráva obce – či už prostredníctvom starostu obce, hlavného kontrolóra, poslancov, zriadenej komisie strategického rozvoja, zamestnancov obecného úradu, príp. inej poverenej osoby.

Formulár 15 (R5): Plán hodnotenia a monitorovania

Plán priebežných hodnotení PHSR na programové obdobie 2015 - 2023		
Typ hodnotenia	Vykonať prvýkrát	Dôvod vykonania/ periodicita
Strategické hodnotenie	najskôr v roku 2017	podľa rozhodnutia obce a vzniknutej spoločenskej potreby
Operatívne hodnotenie	v prípade potreby	kontrola súladu programu s reálnou situáciou
Tematické hodnotenie časti PHSR	2016	téma hodnotenia identifikovaná ako riziková časť vo výročnej monitorovacej správe za predchádzajúci kalendárny rok
Ad hoc mimoriadne hodnotenie	v prípade potreby	pri značnom odklone od stanovených cieľov; pri návrhu na revíziu PHSR
Ad hoc hodnotenie celého PHSR alebo jeho časti	2016-2023	na základe rozhodnutia starostu, kontrolného orgánu, podnetu poslancov, správy auditu a pod.

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

E-Finančná časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Finančná časť obsahuje finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnu a organizačnú stránku realizácie programu rozvoja obce. Táto časť obsahuje:

- indikatívny finančný plán na celú realizáciu PHSR,
- model viaczdrojového financovania jednotlivých opatrení, aktivít (projektov) za účasti sociálno-ekonomických partnerov v území v prepojení na programový rozpočet obce,
- hodnotiacu tabuľku pre výber projektov.

Indikatívny finančný plán

Výška potrebných finančných prostriedkov je v tomto PHSR uvedená pri jednotlivých projektoch a opatreniach. Uvedené sumy sú stanovené odhadom, keďže bez spracovania projektovej dokumentácie nie je možné ex-ante určiť konkrétnu (presnú) sumu, potrebnú na realizáciu projektu. Pri rozhodovaní o financovaní jednotlivých projektov sa bude prihliadať na ich dôležitosť a na ich prínos pre rozvoj obce. Niektoré projekty/aktivity sa budú môcť realizovať v rámci bežnej prevádzky samosprávy, iné si však budú vyžadovať náročnejšie zdroje z hľadiska finančného aj personálneho zabezpečenia.

Potenciálne zdroje, ktoré sa samospráva môže snažiť získať na realizáciu opatrení a aktivít uvedených v tomto PHSR, sú najmä:

- bankové úvery,
- štátne dotácie z účelových fondov (napr. Environmentálny fond, ŠFRB),
- financovanie z národných projektov (napr. úrady práce, soc. vecí a rodiny - AOTP),
- rozpočet samosprávneho kraja,
- európske štrukturálne a investičné fondy,
- nadácie, neinvestičné fondy,
- účelové fondy zahraničných zastupiteľstiev v SR,
- Svetová banka,
- sponzorské dary podnikateľov, súkromných osôb, neziskového sektora a pod.,
- vlastné zdroje (rozpočet obce).

Celkovým prehľadom plánovaných finančných prostriedkov počas celej doby platnosti schváleného Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja je Indikatívny rozpočet – sumarizácia.

Formulár 16 (F1): Indikatívny rozpočet - sumarizácia

	rok									Spolu (tis. eur)
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	
Hospodárska oblasť	2,00	2,00	1082,00	1742,00	602,00	2,00	152,00	202,00	2,00	3788,00
Sociálna oblasť	31,20	136,20	131,70	166,70	46,20	341,20	76,20	1,20	1,20	931,80
Environmentálna oblasť	0,00	312,00	363,00	38,00	30,00	0,00	0,00	0,00	0,00	743,00
SPOLU (tis. eur)	33,20	450,20	1576,70	1946,70	678,20	343,20	228,20	203,20	3,20	5462,80

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

Model viaczdrojového financovania a finančný rámec

Financovanie jednotlivých projektov sa bude realizovať z viacerých zdrojov, pričom závisieť bude od aktuálnej finančnej situácie obce a aktuálnych potrieb. Financovanie sa tak bude opierať o zdroje obce, o národné zdroje, o zdroje z EŠIF, VÚC, o súkromné a ďalšie zdroje.

Intervenčná matica predstavuje odhad objemu potrebných zdrojov na realizáciu jednotlivých projektových zámerov. Finálna podoba a konkrétna výška investícií bude známa až po vypracovaní projektovej dokumentácie a vychádzať bude najmä z procesu verejného obstarávania.

Formulár 17 (F5): Model viaczdrojového financovania – intervenčná matica

Viaczdrojové financovanie (tis. eur)								
Projekt	Celkové náklady	Verejné zdroje					Súkromné zdroje	iné zdroje
		EÚ	Štát	VÚC	Obec	Spolu		
Opatrenie 1.1	9,00				9,00	9,00		
Opatrenie 1.2	10,00	8,50	1,00		0,50	10,00		
Opatrenie 1.3	550,00	382,50	45,00		22,50	450,00		100,00
Opatrenie 1.4	3 210,00	2 210,00	260,00		130,00	2 600,00	350,00	260,00
Opatrenie 1.5	9,00				9,00	9,00		
Opatrenie 2.1	100,00	85,00	10,00		5,00	100,00		
Opatrenie 2.2	180,00	153,00	18,00		9,00	180,00		
Opatrenie 2.3	2,80				2,80	2,80		
Opatrenie 2.4	365,00	301,75	35,50		27,75	365,00		
Opatrenie 2.5	100,00	85,00	10,00		5,00	100,00		
Opatrenie 2.6	9,00				9,00	9,00		
Opatrenie 2.7	175,00	85,00	52,25		7,75	145,00		30,00
Opatrenie 3.1	37,00		35,10		1,90	37,00		
Opatrenie 3.2	6,00		5,70		0,30	6,00		
Opatrenie 3.3	700,00				70,00	70,00		630,00
SPOLU (tis. eur)	5 462,80	3 310,75	472,55		309,50	4092,80	350,00	1 020,00

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

Finančný rámec na realizáciu PHSR pre potreby súhrnného prehľadu plánovaných projektov a aktivít je formulárom s podrobnou štruktúrou plánovaných finančných prostriedkov na opatrenia, projekty a aktivity PHSR na celé jeho obdobie. Obsahuje podrobné členenie predpokladaných finančných zdrojov, potrebných na realizáciu jednotlivých projektov.

Formulár 18 (F2): Finančný rámec pre realizáciu PHSR

Číslo opatrenia	Kód a názov projektu/aktivity	Klasifikácia stavieb - trieda	Hlavný ukazovateľ - výsledku, dopadu	Termín začatia a ukončenia realizácie projektu / aktivity	RN Spolu (tis. eur)	Verejné zdroje celkom	Verejné zdroje		Súkromné zdroje	Úverové zdroje	EIB príspevok (informatívne)	Iné zdroje
				rok			Národné celkom	EÚ (EŠIF) celkom				
					a=b+e+f+g+h	b=c+d	c	d	e	f	g	h
I. Hospodárska politika					3 788,00 €	3 078,00 €	477,00 €	2 601,00 €	350,00 €	360,00 €	0,00 €	0,00 €
Opat. 1.1	1.1.1 Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci		10 podporených podnikateľov	2015-2023	9,00 €	9,00 €	9,00 €					
Opat. 1.2	1.2.1 Inštalácia dopravných informačných a propagačných pútačov	2420 - Ostatné inžinierske stavby, i.n.	zlepšená orientácia v obci a informovanosť návštevníkov	2017-2018	10,00 €	10,00 €	1,50 €	8,50 €				
Opat. 1.3	1.3.1 Rekonštrukcia miestnych komunikácií	2112 - Miestne komunikácie	2 500 m zrekonštr. komunikácií	2019	200,00 €	100,00 €	15,00 €	85,00 €		100,00 €		
	1.3.2 Výstavba cyklochodníkov	2112 - Miestne komunikácie	8 000 m vybudovaných cyklochodníkov	2021-2022	350,00 €	350,00 €	52,50 €	297,50 €				
Opat. 1.4	1.4.1 Výstavba kanalizácie a ČOV	2223 - Miestne kanalizácie	750 pripojených obyvateľov	2017-2018	1 800,00 €	1 800,00 €	270,00 €	1 530,00 €				
	1.4.2 Rekonštrukcia verejného vodovodu v obci	2222 - Miestne potrubné rozvody vody	750 pripojených obyvateľov	2018-2019	800,00 €	800,00 €	120,00 €	680,00 €				
	1.4.3 Rekonštrukcia NN siete a podporných bodov NN	2224 - Miestne elektrické a telekomunikačné rozvody a vedenia	Zvýšená kvalita a bezpečnosť elektrického vedenia	2017-2018	350,00 €	0,00 €			350,00 €			

	1.4.4 Rekonštrukcia verejného osvetlenia	2224 - Miestne elektrické a telekomunikačné rozvody a vedenia	nové body verejného osvetlenia	2018	200,00 €	0,00 €				200,00 €		
	1.4.5 Rekonštrukcia obecného rozhlasu	2224 - Miestne elektrické a telekomunikačné rozvody a vedenia	nové body bezdrôtového rozhlasu	2018	60,00 €	0,00 €				60,00 €		
Opat. 1.5	1.5.1 Rozvoj partnerskej spolupráce		podporené partnerské projekty	2015-2023	9,00 €	9,00 €	9,00 €					
II. Sociálna politika					931,80 €	901,80 €	192,05 €	709,75 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	30,00 €
Opat. 2.1	2.1.1 Podpora bytovej výstavby		pripravené stavebné pozemky pre výstavbu RD	2020	100,00 €	100,00 €	15,00 €	85,00 €				
Opat. 2.2	2.2.1 Rekonštrukcia verejných priestranstiev	2412 - Ostatné športové a rekreačné stavby	Revitalizované verejné priestranstvá	2020-2021	150,00 €	150,00 €	22,50 €	127,50 €				
	2.2.2. Vybudovanie kamerového systému obce	2213 - Diaľkové telekomunikačné siete a vedenia	Zvýšená bezpečnosť obyvateľov	2019-2020	30,00 €	30,00 €	4,50 €	25,50 €				
Opat. 2.3	2.3.1 Vzdelávanie zamestnancov obce		zlepšené odborné znalosti zamestnancov	2015-2023	1,80 €	1,80 €	1,80 €					
	2.3.2 Realizácia kurzov na zvýšenie digitálnej gramotnosti obyvateľov		zlepšená digitálna zručnosť obyvateľov	2017-2018	1,00 €	1,00 €	1,00 €					
Opat. 2.4	2.4.1 Rekonštrukcia budovy obecného úradu - exteriér	1220 - Budovy pre administratívu	zrekonštr. exteriér OcÚ	2015-2017	110,00 €	110,00 €	16,50 €	93,50 €				
	2.4.2 Rekonštrukcia budovy kultúrneho domu - exteriér	1261 - Budovy na kultúrnu a verejnú zábavu	zrekonštr. exteriér KD	2017-2018	200,00 €	200,00 €	30,00 €	170,00 €				

	2.4.3 Rekonštrukcia budovy kultúrneho domu - interiér	1261 - Budovy na kultúrnu a verejnú zábavu	zrekonštr. interiér KD	2018-2019	25,00 €	25,00 €	3,75 €	21,25 €				
	2.4.4 Rekonštrukcia budovy obecných garáží	1242 - Garážové budovy	zrekonštr. objekt obecných garáží	2019	20,00 €	20,00 €	3,00 €	17,00 €				
	2.4.5 Rekonštrukcia hasičskej zbrojnice	1242 - Garážové budovy	zrekonštr. objekt hasičskej zbrojnice	2016	10,00 €	10,00 €	10,00 €					
Opat. 2.5	2.5.1 Rekonštrukcia školských dielní	1263 - Školy, univerzity a budovy na vzdelávanie	zrekonštr. objekt	2020	100,00 €	100,00 €	15,00 €	85,00 €				
Opat. 2.6	2.6.1 Podpora kultúrnych a športových podujatí		podporené súbory a podujatia	2015-2023	9,00 €	9,00 €	9,00 €					
Opat. 2.7	2.7.1 Výstavba detských ihrísk	2411 - Športové ihriská	vybudované detské ihriská	2018	50,00 €	50,00 €	7,50 €	42,50 €				
	2.7.2 Rekonštrukcia futbalového štadióna a výstavba sociálnych zariadení	2411 - Športové ihriská	zmodernizovaný futbalový štadión	2020	50,00 €	50,00 €	7,50 €	42,50 €				
	2.7.3 Výstavba multifunkčného ihriska v areáli školy	2411 - Športové ihriská	vybudované multifunkčné ihrisko	2016	75,00 €	45,00 €	45,00 €					30,00 €
III. Environmentálna politika					743,00 €	113,00 €	113,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	630,00 €
Opat. 3.1	3.1.1 Výstavba obecného kompostoviska	2420 - Ostatné inžinierske stavby, i.n.	nárast objemu zhodnocovaného BRKO	2017	15,00 €	15,00 €	15,00 €					
	3.1.2 Podpora budovania súkromných kompostovísk	2420 - Ostatné inžinierske stavby, i.n.	nárast objemu zhodnocovaného BRKO	2017-2018	12,00 €	12,00 €	12,00 €					
	3.1.3 Inštalácia kontajnerov na triedený odpad	2420 - Ostatné inžinierske stavby, i.n.	nárast objemu zhodnocovaného BRKO	2016	10,00 €	10,00 €	10,00 €					

Opat. 3.2	3.2.1 Likvidácia čiernych skládok a zakúpenie fotopascí		zlikvidovaných 10 čiernych skládok	2016-2018	6,00 €	6,00 €	6,00 €					
Opat. 3.3	3.3.1 Protipovodňové opatrenia -úprava brehov potokov a Rieky	2152 - Priehrady	1 500 m regulovaného toku	2016-2017	600,00 €	60,00 €	60,00 €					540,00 €
	3.3.2 Protipovodňové opatrenia - výstavba oporného múra na Rieke	2152 - Priehrady	vybud. oporný múr v dĺžke 150 m	2017-2019	100,00 €	10,00 €	10,00 €					90,00 €
Celkom					5 462,80 €	4 092,80 €	782,05 €	3 310,75 €	350,00 €	360,00 €	0,00 €	660,00 €

Zdroj: MDVRR 2015, Obecný úrad, vlastné spracovanie

System hodnotenia a zaradovania projektov do financovania

Dôležitým momentom v procese realizácie PHSR bude schvaľovanie financovania jednotlivých projektových zámerov obecným zastupiteľstvom. Pri výbere projektov bude preto nutné prihliadať na ich dôležitosť a význam či už z legislatívneho hľadiska alebo vo vzťahu k rozvoju obce.

Nasledujúca hodnotiacia tabuľka pre výber projektov je upravená pre potreby obce. Najvyššiu prioritu (úroveň dôležitosti) majú projekty, ktorých realizácia vyplýva priamo z legislatívy a projekty, ktoré budú riešiť výrazne naliehavú havarijnú alebo mimoriadnu situáciu. Kategória s vysokou prioritou zahŕňa projekty s oporou vo VZN obce, projekty Miestnej akčnej skupiny, oblastnej organizácie cestovného ruchu, projekty s vydaným právoplatným stavebným povolením (príp. aj projekty s ukončeným procesom verejného obstarávania) a projekty, na ktoré sa dajú získať zdroje z EŠIF a/alebo ich realizácia je zároveň nutná pre rozvoj obce. Kategória so strednou úrovňou dôležitosti obsahuje tie projekty, ktoré majú možnosť byť spolufinancované z európskych štrukturálnych a investičných fondov a/alebo ich realizácia je zároveň vhodná pre rozvoj obce. Kategóriu 4 a 5 predstavujú projekty nachádzajúce sa vo fáze úvah (bez spracovania prvotných analýz, projektovej dokumentácie, stavebného povolenia a pod.).

Formulár 19 (F3): Hodnotiacia tabuľka pre výber projektov

Kategória	Úroveň dôležitosti	Hodnotiace kritérium (podmienky pre zaradenie do úrovne dôležitosti)	Projekt
1	Najvyššia	a) projekty vyplývajúce zo zákona alebo legislatívy EÚ b) projekty riešiace havarijnú alebo mimoriadnu situáciu	
2	Vysoká	a) projekty s oporou vo VZN obce b) projekty s právoplatným stavebným povolením c) projekty MAS d) projekty OOCR e) projekty miestnych rozvojových organizácií f) projekty s vysokou podporou obyvateľov g) projekty s potenciálom spolufinancovania z EŠIF a z iných zdrojov a/alebo projekty, ktorých realizácia je pre rozvoj obce nutná	1.4.1; 1.4.2; 1.4.3; 2.1.1; 2.4.2; 2.4.3; 2.5.1; 2.7.1; 3.3.1; 3.3.2;
3	Stredná	projekty s potenciálom spolufinancovania z EŠIF a z iných zdrojov a/alebo projekty, ktorých realizácia je pre rozvoj obce vhodná	1.1.1; 1.2.1; 1.3.1; 1.3.2; 1.4.4; 1.4.5; 1.5.1; 2.2.1; 2.3.1; 2.6.1; 2.7.2; 2.7.3; 3.1.1; 3.1.3; 3.2.1;
4	Nízka	projekty v štádiu zámerov / úvah	2.4.1; 2.4.4; 2.4.5; 3.1.2;
5	Najnižšia	ostatné	2.2.2; 2.3.2;

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

Záver

Formulár 20 (S2): Záznam z verejného prerokovania

Zápis o verejnom prerokovaní strategického dokumentu	
Názov dokumentu:	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Spišské Hanušovce na roky 2015-2023
Pripomienkovanie realizoval:	Obecný úrad, externý odborník
Termín pripomienkovania:	19.7.2015 o 19:00
Oznam uverejnený (kde):	www.spisskehanusovce.sk; úradná tabuľa; miestny rozhlas
Text dokumentu k dispozícii (kde):	www.spisskehanusovce.sk, obecný úrad – od 13.7.2015
Spôsob doručenia pripomienok:	poštou, osobne, e-mailom
Priebeh verejného pripomienkovania:	Do 19.7.2015 do 19:00 neboli z radov verejnosti doručené žiadne pripomienky k vypracovanému dokumentu. Dňa 19.7.2015 sa o 19:00 hod. uskutočnilo v kultúrnom dome verejné prerokovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Spišské Hanušovce na roky 2015-2023. Tohto prerokovania sa z radov verejnosti zúčastnilo 21 osôb. Dokument verejnosti predstavili RNDr. Radomír Babiak, PhD., ako jeho spracovateľ a starosta obce, Ing. Jozef Dudžák. Obyvatelia obce nemali k dokumentu žiadne pripomienky. Počas prerokovania sa rozvinula diskusia, ktorá sa však netýkala pripomienkovania PHSR.
Počet pripomienok:	Celkový počet: 0 Akceptované: 0
Zápis vypracoval:	RNDr. Radomír Babiak, PhD., spracovateľ Dňa: 19.7.2015

Zdroj: Weisová, Bernátová 2012, vlastné spracovanie

Formulár 21 (Z1): Schválenie PHSR

Schválenie PHSR	
Dokument	<p>Názov: Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Spišské Hanušovce na roky 2015 – 2023</p> <p>Štruktúra dokumentu: dokument je štruktúrovaný podľa zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja a podľa Metodiky na vypracovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC, vydané Ministerstvom dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja, verzia 2.0, február 2015.</p>
Spracovanie	<p>Forma a obdobie spracovania: spracovanie PHSR vykonala obec v partnerstve s externým odborníkom, ktorý koordinoval proces tvorby dokumentu a zabezpečoval dodržiavanie metodických postupov. Dokument bol spracovaný v mesiacoch máj – júl 2015.</p> <p>Riadiaci tím: riadiaci tím pozostával z 5 členov a v procese spracovania mal 2 pracovné zasadania</p> <p>Pracovné skupiny: pracovná skupina hospodárska mala 4 členov (počet pracovných zasadaní 1), pracovná skupina sociálna 3 členov (1 zasadanie) a pracovná skupina environmentálna 3 členov (1 zasadanie)</p> <p>Autor dokumentu: RNDr. Radomír Babiak, PhD.</p>

	<p><u>Účasť verejnosti a komunikácia s ňou:</u> verejnosť bola vyzývaná participovať na procese spracovania PHSR prostredníctvom web stránky obce, úradnej tabule, obecného rozhlasu a osobným podaním, jej názory boli zozbierané formou dotazníkového prieskumu a osobného prerokovania.</p> <p><u>Náklady na spracovanie:</u> 800,- eur</p>
Prerokovanie	<p><u>Verejné prerokovanie:</u> uskutočnilo sa dňa 19.7.2015 o 19:00 v kultúrnom dome, jeho podrobnosti sú bližšie rozpracované vo Formulári S2.</p> <p><u>Prerokovanie v riadiacom tíme a pracovných skupinách:</u> Dňa 19.7.2015 sa po verejnom prerokovaní dokumentu malo uskutočniť finálne zasadanie pracovných skupín a riadiaceho tímu k vypracovanému dokumentu PHSR. Zasadnutie sa však z dôvodu neprítomnosti väčšiny členov neuskutočnilo. Do uvedeného dátumu neboli od členov pracovných skupín vznesené žiadne pripomienky k PHSR, z tohto dôvodu riadiaci tím rozhodol o postúpení vypracovaného dokumentu PHSR obecnému zastupiteľstvu na záverečné prerokovanie a schválenie.</p> <p><u>Prerokovanie v orgánoch samosprávy:</u> 22.7.2015</p>
Schválenie	<p><u>Návrh na uznesenie zastupiteľstva:</u> „Obecné zastupiteľstvo schvaľuje Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Spišské Hanušovce na roky 2015 – 2023“.</p>

Zdroj: Weisová, Bernátová 2012, vlastné spracovanie

Prílohy

Zoznam členov riadiaceho tímu, pracovných skupín a partnerov zapojených do spracovania PHSR

Riadiaci tím		Pracovná skupina - Hospodárska	
Ing. Jozef Dudžák	koordinátor	Ing. Ján Trebuňa	člen
Peter Baka	člen	Ing. Branislav Barľák	člen
Ing. František Marhefka	člen	Ing. František Krempaský	člen
Mária Pazerová	člen	RNDr. Radomír Babiak, PhD.	člen
RNDr. Radomír Babiak, PhD.	člen		
Pracovná skupina – Sociálna		Pracovná skupina – Environmentálna	
Pavol Bolcár	člen	MVDr. Viliam Ovšonka	člen
Peter Baka	člen	Jozef Sičár	člen
RNDr. Radomír Babiak, PhD.	člen	RNDr. Radomír Babiak, PhD.	člen

Partneri:

PZ Gojnica

Zoznam informačných zdrojov použitých v PHSR

- Babiak, R. (2012): *Prihraničný región a jeho možnosti rozvoja: Empirický príklad Zamaguria*. [Rigorózna práca]. Prešov: Prešovská univerzita, 2012
- Budzáková, F. (2007): *Národnostný a konfesionálny vývoj v Zamagurí od konca 18. do začiatku 20. storočia*. [Diplomová práca]. Prešov: Prešovská univerzita, 2007
- Halás, M. (2008): *Priestorová polarizácia spoločnosti s detailným pohľadom na periférne regióny Slovenska*. *Sociologický časopis/Czech Sociological Review*, 2008, Vol. 44, No. 2
- Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001
- Korec, P. (2005): *Regionálny rozvoj Slovenska v rokoch 1989-2004*. Bratislava: Geografika, 2005. ISBN 80-969338-0-9, 227 s.
- Majeriková-Molitoris, M., Majeriková, I. (2013): *Spišské Hanušovce (1313 – 2013)*. Bratislava: Goralinga, 2013. ISBN 978-80-89601-05-9, 40 s.
- MDVRR (2015): *Metodika na vypracovanie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC*. Bratislava: Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja, verzia 2.0, február 2015, 62 s.
- Národná stratégia regionálneho rozvoja SR
- Operačné programy 2014-2020
- Partnerská dohoda 2014-2020
- PHSR Prešovského samosprávneho kraja 2008-2015
- Povodňová dokumentácia obce Spišské Hanušovce
- Program odpadového hospodárstva obce Spišské Hanušovce 2011-2015
- Program rozvoja vidieka 2014-2020
- Register pozemkových spoločností
- Register účtovných závierok
- Stratégia Európa 2020
- Štatistický úrad Slovenskej republiky
- Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
- Územný plán veľkého územného celku Prešovského kraja – Zmeny a doplnky 2004
- VZN č. 1/2014 o nakladaní s odpadmi
- VZN č. 4/2014 o miestnych daniach a miestnom poplatku

Weisová, D., Bernátová, M. (2012): *Strategické plánovanie samosprávy*. Žilina: Municipalia, 2012.
 Zákon č. 389/1990 Zb. o obecnom zriadení
 Zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti
 Zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy
 Zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja
 Záverečný účet obce Spišské Hanušovce za rok 2014

Internetové zdroje:

datacube.statistics.sk	www.orsr.sk
datacube.statistics.sk/SODB/	www.registeruz.sk
statdat.statistics.sk	www.spisskehanusovce.sk
www.cdb.sk	www7.statistics.sk
www.dhz-spisskehanusovce.webnode.sk	www.urbarsh.webnode.sk
www.fkhanusovce.webnode.sk	www.zivotspisskehanusovce.sk
www.maps.google.com	www.zrsr.sk
www.minv.sk	

Zoznam skratiek použitých v PHSR

AOTP	Aktívne opatrenia trhu práce	OcÚ	Obecný úrad
CDB	Cestná databanka	o. i.	Okrem iného
CLLD	Community-led Local Development (Miestny rozvoj vedený komunitou)	OOOR	Oblasťná organizácia cestovného ruchu
CR	Cestovný ruch	POH	Program odpadového hospodárstva
ČOV	Čistička odpadových vôd	PPA	Pôdohospodárska platobná agentúra
DHZ	Dobrovoľný hasičský zbor	PPF	Poľnohospodársky pôdny fond
EIB	Európska investičná banka	PVS, a.s.	Podtatranská vodárenská spoločnosť, a.s.
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy	SVP, š.p.	Slovenský vodohospodársky podnik, š.p.
ha	Hektár	ŠFRB	Štátny fond rozvoja bývania
KURS	Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001	ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
KZAM	Klasifikácia zamestnaní	ÚPSVaR	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
MAS	Miestna akčná skupina	TTP	Trvalé trávne porasty
MOK	Maloobjemový kontajner	UoZ	Uchádzač o zamestnanie
NPR	Národná prírodná rezervácia	VÚC	Vyšší územný celok

Akčný plán na daný rozpočtový rok s výhľadom na 2 roky

Obec si v tomto PHSR naplánovala realizovať viacero projektov/aktivít. Niektoré z naplánovaných projektov/aktivít sú pomerne jednoduché, nevyžadujú si veľké finančné, materiálne, príp. personálne úsilie. Na druhej strane, iné projekty si zo svojej povahy budú vyžadovať množstvo úsilia, času, schopností a financií. Akčný plán na daný rozpočtový rok predstavuje zhrnutie projektových zámerov obce, ktoré sa plánujú realizovať v roku 2015 a výhľadovo aj v rokoch 2016 a 2017. Zložitejšie projekty/aktivity sú v tomto Akčnom pláne rozpracované formou *Formuláru na prípravu projektov*.

2015

- **1.1.1 Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci**
 Cieľ projektu/aktivity: Podporovať miestnych podnikateľov
 Termín realizácie: od 2015 každoročne
 Predpokladané náklady: 9 000,- eur
- **1.5.1 Rozvoj partnerskej spolupráce**
 Cieľ projektu/aktivity: Rozvíjať partnerskú spoluprácu, vrátane cezhraničnej spolupráce
 Termín realizácie: od 2015 každoročne
 Predpokladané náklady: 1 000,- eur ročne
- **2.3.1 Vzdelávanie zamestnancov obce**
 Cieľ projektu/aktivity: Rozšíriť a skvalitniť odborné znalosti zamestnancov obce
 Termín realizácie: od 2015 každoročne
 Predpokladané náklady: 200,- eur ročne
- **2.6.1 Podpora kultúrnych a športových podujatí**
 Cieľ projektu/aktivity: Podporovať kultúrny a športový život v obci
 Termín realizácie: od 2015 každoročne
 Predpokladané náklady: 1 000,- eur ročne

Formulár P4 – Formulár na prípravu projektov	
Názov projektu	2.4.1 Rekonštrukcia budovy obecného úradu – exteriér
Cieľ projektu	Zvýšiť energetickú efektívnosť budovy obecného úradu
Termín	2015 – 2017
Garant	Obec Spišské Hanušovce
Spolupráca (partneri)	-
Predpokladané náklady	110 000,- eur
Zdroje financovania	Obecný rozpočet, Štátny rozpočet, Program rozvoja vidieka 2014 – 2020, Úverové zdroje
Výstupy	Zrekonštruovaný exteriér budovy obecného úradu
Užívatelia	Všetci obyvatelia obce
Indikátory monitoringu	Nižšia spotreba energie na prevádzku budovy OcÚ

2016

- **3.1.3 Inštalácia kontajnerov na triedený odpad**
 Cieľ projektu/aktivity: Podporiť zhodnocovanie odpadov zvýšením podielu triedeného odpadu
 Termín realizácie: 2016
 Predpokladané náklady: 10 000,- eur
- **3.2.1 Likvidácia čiernych skládok a zakúpenie fotopascí**
 Cieľ projektu/aktivity: Chrániť ŽP a znížiť tvorbu čiernych skládok v obci
 Termín realizácie: 2016 – 2018
 Predpokladané náklady: 6 000,- eur

Formulár P4 – Formulár na prípravu projektov	
Názov projektu	2.4.5 Rekonštrukcia hasičskej zbrojnice
Cieľ projektu	Zvýšiť kvalitu materiálno-technickej základne miestneho DHZ
Termín	2016
Garant	Obec Spišské Hanušovce
Spolupráca (partneri)	DHZ Spišské Hanušovce, Ministerstvo vnútra
Predpokladané náklady	10 000,- eur
Zdroje financovania	Obecný rozpočet, Ministerstvo vnútra
Výstupy	Zrekonštruovaná budova DHZ
Užívatelia	Členovia DHZ
Indikátory monitoringu	Kvalitná základňa DHZ Spišské Hanušovce

Formulár P4 – Formulár na prípravu projektov	
Názov projektu	2.7.3 Výstavba multifunkčného ihriska v areáli školy
Cieľ projektu	Skvalitniť možnosti športového vyžitia pre obyvateľov obce a jej návštevníkov
Termín	2016
Garant	Obec Spišské Hanušovce
Spolupráca (partneri)	-
Predpokladané náklady	75 000,- eur
Zdroje financovania	Obecný rozpočet, Štátne dotácie, Program rozvoja vidieka 2014 – 2020, Nadácia SPP, Záujmové združenia, Rozpočet Prešovského samosprávneho kraja
Výstupy	Vybudovaný športový areál
Užívatelia	Obyvatelia obce a návštevníci
Indikátory monitoringu	Aktívne športujúci obyvatelia obce

Formulár P4 – Formulár na prípravu projektov	
Názov projektu	3.3.1 Protipovodňové opatrenia – úprava brehov potokov a Rieky
Cieľ projektu	Zvýšiť bezpečnosť obyvateľov a chrániť ich majetok vybudovaním protipovodňových opatrení
Termín	2016 – 2017
Garant	Obec Spišské Hanušovce, Slovenský vodohospodársky podnik, š.p.
Spolupráca (partneri)	Slovenský vodohospodársky podnik, š.p.
Predpokladané náklady	600 000,- eur
Zdroje financovania	Obecný rozpočet, Program rozvoja vidieka 2014 – 2020, Slovenský vodohospodársky podnik, š.p.
Výstupy	Regulované toky, vybudované protipovodňové hrádzky
Užívatelia	Obyvatelia obce
Indikátory monitoringu	Zníženie prípadných povodňových škôd a ochrana majetku

2017

• 1.2.1 Inštalácia dopravnno-informačných a propagačných pútačov

Cieľ projektu/aktivity: Zlepšenie orientácie v obci a skvalitnenie informovanosti návštevníkov

Termín realizácie: 2017 – 2018

Predpokladané náklady: 10 000,- eur

- **2.3.2 Realizácia kurzov na zvýšenie digitálnej gramotnosti obyvateľov**
 Cieľ projektu/aktivity: Rozšíriť a skvalitniť digitálne znalosti obyvateľov
 Termín realizácie: 2017-2018
 Predpokladané náklady: 1 000,- eur

- **3.1.2 Podpora budovania súkromných kompostovísk**
 Cieľ projektu/aktivity: Zvýšiť podiel zhodnocovaných BRKO
 Termín realizácie: 2017 – 2018
 Predpokladané náklady: 12 000,- eur

Formulár P4 – Formulár na prípravu projektov	
Názov projektu	1.4.1 Výstavba kanalizácie a ČOV
Cieľ projektu	Pripojiť obyvateľov k splaškovej kanalizácii a ČOV
Termín	2017 – 2018
Garant	Obec Spišské Hanušovce
Spolupráca (partneri)	Podtatranská vodárenská spoločnosť, a.s.
Predpokladané náklady	1 800 000,- eur
Zdroje financovania	Obecný rozpočet, Program rozvoja vidieka 2014 – 2020, Podtatranská vodárenská spoločnosť, a.s.
Výstupy	Vybudovaná kanalizácia a ČOV
Užívatelia	Všetci obyvatelia obce
Indikátory monitoringu	Chránené ŽP, obyvatelia obce pripojení na verejnú kanalizáciu

Formulár P4 – Formulár na prípravu projektov	
Názov projektu	1.4.3 Rekonštrukcia NN siete a podperných bodov NN
Cieľ projektu	Vymeniť staré, nevyhovujúce NN vedenie a podperné body NN
Termín	2017 – 2018
Garant	Obec Spišské Hanušovce
Spolupráca (partneri)	Východoslovenská distribučná, a.s.
Predpokladané náklady	350 000,- eur
Zdroje financovania	Kombinácia súkromných a verejných zdrojov
Výstupy	Zrekonštruované vedenie NN siete
Užívatelia	Všetci obyvatelia a podnikateľské subjekty v obci
Indikátory monitoringu	Bezporuchové a bezpečné vedenie NN siete

Formulár P4 – Formulár na prípravu projektov	
Názov projektu	2.4.2 Rekonštrukcia budovy kultúrneho domu – exteriér
Cieľ projektu	Zrekonštruovať exteriér budovy kultúrneho domu a skvalitniť jej tepelno-izolačné vlastnosti
Termín	2017 – 2018
Garant	Obec Spišské Hanušovce
Spolupráca (partneri)	-
Predpokladané náklady	200 000,- eur
Zdroje financovania	Obecný rozpočet, Štátny rozpočet, Program rozvoja vidieka 2014 – 2020, Úverové zdroje
Výstupy	Stavebno-technická rekonštrukcia kultúrneho domu
Užívatelia	Všetci obyvatelia obce a jej návštevníci
Indikátory monitoringu	Nárast spokojnosti obyvateľov so vzhľadom budovy kultúrneho domu;

	organizovanie kultúrno-spoločenských podujatí; nižšia spotreba energie
--	--

Formulár P4 – Formulár na prípravu projektov	
Názov projektu	3.1.1 Výstavba obecného kompostoviska
Cieľ projektu	Podporiť zhodnocovanie biologicky rozložiteľných komunálnych odpadov v obci
Termín	2017
Garant	Obec Spišské Hanušovce
Spolupráca (partneri)	-
Predpokladané náklady	15 000,- eur
Zdroje financovania	Obecný rozpočet, Envirofond, záujmové združenia a nadácie
Výstupy	Vybudované obecné kompostovisko
Užívatelia	Všetci obyvatelia obce
Indikátory monitoringu	Zvýšené zhodnocovanie biologicky rozložiteľných komunálnych odpadov

Formulár P4 – Formulár na prípravu projektov	
Názov projektu	3.3.2 Protipovodňové opatrenia – výstavba oporného múra na Rieke
Cieľ projektu	Zvýšiť bezpečnosť obyvateľov a chrániť ich majetok vybudovaním protipovodňových opatrení
Termín	2017 – 2019
Garant	Obec Spišské Hanušovce, Slovenský vodohospodársky podnik, š.p.
Spolupráca (partneri)	Slovenský vodohospodársky podnik, š.p.
Predpokladané náklady	100 000,- eur
Zdroje financovania	Obecný rozpočet, Program rozvoja vidieka 2014 – 2020, Slovenský vodohospodársky podnik, š.p.
Výstupy	Vybudovaný oporný múr
Užívatelia	Obyvatelia obce
Indikátory monitoringu	Zníženie prípadných povodňových škôd, ochrana majetku a bezpečnosti obyvateľov

Dohoda o partnerstve

Formulár 22 (Ú5): Dohoda o partnerstve

Názov	Dohoda o partnerstve pri príprave a realizácii PHSR obce Spišské Hanušovce
Obdobie platnosti	2015 – 2020
Predmet dohody	<ul style="list-style-type: none"> - spolupráca pri tvorbe PHSR - pomoc a spolupráca pri organizácii spoločenských aktivít v obci
Účastníci dohody	Obec Spišské Hanušovce PZ Gojnica
Podporované aktivity	<ul style="list-style-type: none"> - tvorba PHSR - finančná, materiálna a personálna (podľa potreby) podpora kultúrnych a športových aktivít v obci (napr. Dni obce...)

Zdroj: Weisová, Bernátová 2012, vlastné spracovanie

Zoznam tabuliek, grafov, obrázkov a formulárov

Tabuľka 1: Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov	11
Tabuľka 2: Zoznam použitých kvalitatívnych a kvantitatívnych dát.....	11
Tabuľka 3: Frekvencia zberu komunálneho odpadu pre domácnosti	14
Tabuľka 4: Základné charakteristiky stavu a pohybu obyvateľstva.....	15
Tabuľka 5: Vybrané parametre vekovej štruktúry obyvateľstva obce Spišské Hanušovce	19
Tabuľka 6: Obyvateľstvo podľa ekonomickej aktivity	21
Tabuľka 7: Ekonomicky aktívne obyvateľstvo podľa dochádzky do zamestnania a odvetvia ekonomickej činnosti.....	22
Tabuľka 8: Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca (eur)	23
Tabuľka 9: Obyvateľstvo podľa počítačových znalostí	23
Tabuľka 10: Vývoj nezamestnanosti v obci	24
Tabuľka 11: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.3.2015	24
Tabuľka 12: Štruktúra UoZ podľa KZAM k 31.3.2015	26
Tabuľka 13: Byty podľa formy vlastníctva a systému dodávky vody.....	26
Tabuľka 14: Byty podľa obytných miestností	26
Tabuľka 15: Byty podľa obdobia výstavby.....	27
Tabuľka 16: Vybavenie technickou infraštruktúrou	29
Tabuľka 17: Základné parametre zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry (2015)	30
Tabuľka 18: Školské zariadenia v obci	30
Tabuľka 19: Infraštruktúra kultúry a športu	31
Tabuľka 20: Spádovosť obce k vybraným poskytovateľom administratívno-správných služieb.....	32
Tabuľka 21: Subjekty podľa právnej formy v obci Spišské Hanušovce.....	33
Tabuľka 22: Štruktúra pôdneho fondu (k 31.12.2014; v ha)	34
Tabuľka 23: Ubytovacie a stravovacie zariadenia v obci	36
Tabuľka 24: Bilancia aktív a pasív k 31.12.2014	38
Tabuľka 25: Štruktúra príjmov obce v roku 2014	38
 Graf 1: Množstvo vyprodukovaných komunálnych odpadov v obci Spišské Hanušovce	15
Graf 2: Vývoj počtu obyvateľov obce Spišské Hanušovce	16
Graf 3: Prirodzený pohyb obyvateľstva v rokoch 2005-2014.....	17
Graf 4: Migračný pohyb obyvateľstva v rokoch 2005-2014	18
Graf 5: Celkový pohyb obyvateľstva v rokoch 2005-2014.....	18
Graf 6: Veková štruktúra obyvateľstva v roku 2011.....	19
Graf 7: Štruktúra obyvateľstva podľa najvyššieho ukončeného vzdelania	20
Graf 8: Štruktúra UoZ podľa vzdelania k 31.3.2015	24
Graf 9: Štruktúra UoZ podľa doby evidencie k 31.3.2015	25
Graf 10: Štruktúra respondentov podľa veku a vzdelania.....	40
Graf 11: Štruktúra respondentov podľa ekonomickej aktivity	41
Graf 12: Prioritné oblasti rozvoja podľa odpovedí respondentov	43
 Obrázok 1: Vázby Spišských Hanušovci na komunikačné línie	28

Formulár 1 (Ú1): Zámer spracovania PHSR	6
Formulár 2 (Ú2): Harmonogram spracovania PHSR.....	8
Formulár 3 (Ú3): Metódy zapojenia verejnosti do prípravy PHSR	8
Formulár 4 (Ú8): Štruktúra dokumentu	8
Formulár 5 (A3): Plánovací formulár prieskumu	39
Formulár 6 (Ú6): Ex - post hodnotenie predchádzajúceho PHSR.....	45
Formulár 7 (A7): Ex - ante hodnotenie stavu projektovej pripravenosti investícií	48
Formulár 8 (A8): STEEP analýza.....	54
Formulár 9 (A10): SWOT analýza.....	55
Formulár 10 (S1): Hierarchia rozvojových cieľov.....	61
Formulár 11 (P1): Prehľad opatrení, projektov a aktivít podľa oblastí	64
Formulár 12 (P2): Zoznam ukazovateľov cieľov/prioritných oblastí PHSR.....	68
Formulár 13 (P3): Súhrnný prehľad projektových zámerov obce	71
Formulár 14 (R1): Akčný plán	77
Formulár 15 (R5): Plán hodnotenia a monitorovania	80
Formulár 16 (F1): Indikatívny rozpočet - sumarizácia	82
Formulár 17 (F5): Model viaczdrojového financovania – intervenčná matica.....	83
Formulár 18 (F2): Finančný rámec pre realizáciu PHSR.....	84
Formulár 19 (F3): Hodnotiaca tabuľka pre výber projektov	88
Formulár 20 (S2): Záznam z verejného prerokovania	89
Formulár 21 (Z1): Schválenie PHSR	89
Formulár 22 (Ú5): Dohoda o partnerstve.....	97